

M A T S R E H N S T R Ö M

K A T A L O G 78

I denna bock hafver Högglöfliche äminne Se Saligh
Herlicgh Erke philip Scencht och föreratt
att min allige herfar Her Nills Gjldenstierne
den andra 24 Februari Anno 1618.

Anno 1635. Den 26 Aprilis förerade min Sa
Leu moder den edle och Welborne Fru Görvell söns
dotter Snaenborgh, miggh denna bock, Datum
Lumsne den 7 Septembris Anno 1637.

Nicolaus Gjldenstierne.

Anno 3.

Den 26 Aprilis förerade min Sa
Leu moder den edle och Welborne Fru Görvell söns
dotter Snaenborgh, miggh denna bock, Datum
Lumsne den 7 Septembris Anno 1637.

FÖRORD

”Om bokanteckningar som källor och behovet af proveniens kataloger” skrev Otto Walde en uppsats 1918 och han återkom till frågan i *Lychmos* 1941 med uppsatsen ”Bokanteckningar och lärdomshistoria”. Med många exempel visar han hur mycket information som går att utvinna ur böckers provenienshistoria och då inte bara för bokhistoriker, utan även för andra som studerar det förflutna, som t.ex. släktforskare och lärdomshistoriker. Walde påvisade i sina andra små och stora studier rörande provenienshistoria hur fruktbar sådan forskning kan vara och de är fortfarande mycket användbara referensverk. Under arbetet med denna katalog har hans skrifter ofta kommit till användning och jag riktar en tacksam tanke till både Walde och C. M. Carlander för de många fall där information hämtad från dem här använts utan källans omnämmande. Längre har jag sett behovet av en proveniens katalog i min egen katalogserie och lagt böcker åt sidan för detta ändamål, men har nu tagit beslutet att dela upp projektet i flera delar, varav den första inleder denna katalog.

Denna avdelning består av 40 äldre svenska proveniens exemplar t.o.m. stormaktstidens slut. Här återfinns böcker med skiftande öden. En har tillhört Nils Gyllenstierna som på Erik XIV:s uppdrag friade till Elisabeth I av England och enligt egen uppgift fick audiens hos henne 55 gånger. En annan bok tog vägen via kejsarpalatset i Prag och hamnade så småningom på en prästgård i Östergötland. En tredje bok tillhörde Stiernhielm innan den stannade till en stund i skalden Stagnelius barndomshem. Många av böckerna har tillhört högadel som Bielke, Oxenstierna och Stenbock, men här finns också exempel på bokägare bland nyadlade militärer och tjänstemän under karolinsk tid, t.ex. Erik Dahlberg, Olof Hermelin och Johan Paulin Olivekrantz. Vidare återfinns här proveniens av lärda män som Erik Benzelius d.ä. och d.y. samt Johannes Schefferus och Haquin Spegel. Några få av böckerna har kvinnlig proveniens, bl.a. de båda praktfullt bundna volymer som tillhört Maria Elisabeth Stenbock. Här finns också en av de första egna böckerna i Carl Fredric Pipers med tiden så berömda Ängsöbibliotek och två böcker förvärvade av C. A. Gyldenstolpe i Paris på 1690-talet, vilka nyligen återförenats här på antikariatet.

Alla proveniensuppgifter har vi inte lyckats få klarhet i och det finns således

mer att upptäcka bland dessa böcker. Förhoppningsvis kan en del ny information som presenteras i katalogen vara till glädje för framtida proveniensforskning.

Katalogens andra del består av den största avdelning äldre nordiskt bokväsen som jag har kunnat erbjuda vid ett tillfälle. Många av dessa skrifter talar med böckerna på den första avdelningen och här finns en rad intressanta bokkataloger samt även spännande proveniensexemplar. Sensationellt är det annoterade exemplaret av Carl Aurivillius bokauktionskatalog 1787–88, där köpare och priser är antecknade. Ren proveniensforskning presenteras också i Dudíks och Prowes rapporter om de svenska bibliotekens bestånd av böhmiska och preussiska handskrifter och böcker, ofta i form av krigsbyten gjorda under stormaktstiden. De äldsta böckerna i bokväsenavdelningen är två av de äldsta bibliografierna i Norden: Bartholins *De scriptis danorum* 1666 och Schefferus *Svecia literata* 1680.

Det dominerande temat i katalogen är alltså historier om hur böcker byter ägare och alla inbjuds härmed att delta i denna pågående process.

Med vänliga hälsningar!

Mats Rehnström

Ps. Ett urvalsregister till första avdelningens proveniens återfinns på sista sidan.

I. PROVENIENSER

- I. AFRICANUS, JOHANNES LEO. *Africae*. Descriptio IX lib. absoluta. Leiden, Elzevir, 1632. 16:o. Grav. titelblad, 3–800, (16) s. Samtida ngt nött och lätt solkigt pergamentbd med guldlinjer på rygg och pärmar samt spår av handskriften ryggtitel och numrering. Helt guldsnitt. Med Thure Bielkes namnteckning på titelbladet och förgyllda pärmexlibris på båda pärmarna, på den främre nästan bortnött. Spår av oläsbara stplr på främre pärmens insida. *12500

Willems Les Elzevier 371. Översatt av J. Florius. Johannes Leo Africanus (ca 1494–1554), som var det kristna namnet på al-Hasan ibn Muhammad al-Wazzan al-Fasi, föddes i Granada men växte upp och studerade i Fez. Som sultanens i Fez diplomat gjorde han vidsträckta resor innan han tillfångatogs av kristna korsarer och fördes till Rom. Han frigavs på påven Leo X:s initiativ och lät omvända sig. Hans nordafrikanska geografi ska ha slutförts omkring 1526 men trycktes första gången 1550 under titeln *Della descrizione dell’Africa et delle cose notabili che iui sono*. Arbetet, som delvis bygger på författarens egna resor i området, blev mycket populärt och utkom i många upplagor och översattes till flera språk. Thure Bielke (1606–48) var överste vid Nylands och Tavastehus läns regemente till häst, riksråd och slutligen häradshövding över Wehmo härad i Finland. Han hade under 1628–29 besökt Venedig och andra italienska städer och köpt ett stort antal italienska böcker. Han fortsatte att på sitt gods Salsta bygga upp ett stort bibliotek som utökades av sonen Nils Bielke. Fyra band ur Thure Bielkes bibliotek ingick enligt Carlander i Eichhorns bibliotek, två av dessa med samma typ av pärmexlibris som på föreliggande band.

Ur Georg Stiernhielms bibliotek

2. (BACKER, JEAN DE) *Flores, flavissæ, et elegantiae, poeticae*, sive, electorum poeti-
corum thesaurus: ex Buchlero & Blumerello aliisque desumptus. Notis & ob-
servationibus amœnis publico studiorum bono iterum auctus & illustratus. Ad
usum gymnasiorum potissimum societatis Iesu. Editio ultima. Köln, sumpti-
bus P. Henningii & I. Kalcovii, 1647. 12:o. (12), 731 s. & 1 utvikbar tryckt ta-
bell. Med träsnittsillustration i texten. Samtida nött och fläckt pergamentbd.
Ryggen sprucken i bakre falsen och hårt nött nedtill. Mörknad fuktskada på
ryggen och delar av bakre pärmen. Genomgående med småfläckar, fukträn-
der, bläckplumpar och naggade marginaler. Bläckkladd och anteckningar på
för- och eftersättsblad. Med bl.a. Georg Stiernhielms, Eric Sundelius, Magnus
Stagnelius, C. M. Duses namnteckningar på titelbladet och Aron Dahlerus

Maximus Mea Sedes

Stagnelius

VIRIVTIS GLORIA MERCES

Maximus Mea Sedes

Maximus Mea Sedes

Segerstadensis kladdiga namnteckning på s. 13. På ett av försättsbladen finns tecknade plymer och vid dessa en tecknad samtida Stiernhielmsk vapensköld monterad. *35000

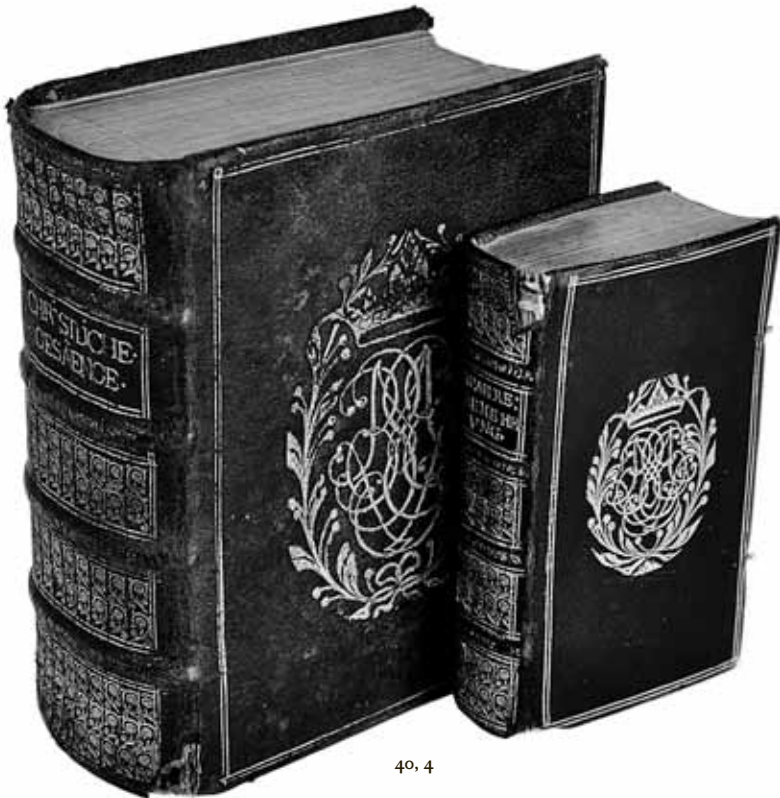
Ej i VD17. Tidigare upplagor trycktes 1643 och senare 1652 och 1653. En samling av citat, ordspråk och textstycken uppställda efter huvudorden. Enligt titeln är urvalet gjort från bl.a. Johann Buchler (1570–1640). Denne var verksam i Mönchen-Gladbach och Köln och lät ge ut ett flertal ordstävssamlingar och citatböcker. Mest berömd är *Thesaurus phrasium poeticarum* som utkom första gången i slutet av 1500-talet. Ingen annan volym ur Stiernhielms bibliotek med vapen monterat på detta sätt är känd. På vapenteckningens baksida finns fragment av text och några bilder som möjligen kan vara av Stiernhielms hand, och i sådana fall före den handskada som 1641 ändrade hans handstil. Det är också fullt möjligt att det är hans artistiskt begåvade son Georg Otho Stiernhielm som utfört både vapenteckningen och bilderna på baksidan. Kring vapnet står valspråket "Virtutis gloria merces" (äran är dygdens lön). På eftersättsbladet finns några siffror och uträkningar som av allt att döma är av Stiernhielms hand. En datering 1648 på titelbladet kan också vara av Stiernhielms hand, och alltså markera året för hans förvärv, vid vilket tillfälle han var i Holland med uppdrag att köpa in böcker till drottning Kristina. På ett av försättsbladet finns Ericus Sundelius anteckning att han förvärvat boken 1704 ur en magister Hallesius [?] boksamling. Magnus (Magnusson) Stagnelius (1746–1829) har skrivit sitt namn på flera ställen i volymen, både i klartext, som initialer och i initialformen "Maximus Mea Salus" samt en motsvarande på grekiska. Möjligen har vi på ett ställe att göra med hans far Magnus Stagnelius namnteckning. Magnus d.y. var biskop i Kalmar och far till skalden Erik Johan Stagnelius.

3. BARCLAY, JOHN. *Argenis*. Editio novissima cum clave. Hoc est, nominum priorum elucidatione hactenus nondum edita. Amsterdam, ex officina Elzeviriana, 1671. 12:o. Grav. titelblad, 3–569, (6) s. Samtida hårt nött och lite fläckigt brunt skinnbd med upphöjda bind och rikt guldornerad rygg. Rödständka snitt. Ryggskinet skadat överst och ett litet hål i skinet även på ryggen. Urrivet försättsblad och med spår av en auktionslapp på främre pärmens insida. Någon enstaka småfläck och en del samtida understrykningar. De inledande tre bladen med minimalt maskhål i övre marginalen. På främre pärmens insida C. A. Gyldenstolpes namnteckning, läsanteckningar och förvärvsnotering daterad i Paris i november 1698. Anteckning från början av 1800-talet på frampärmens insida: "Dahlström negat Blomberg". *2500

Willems Les Elzevier 1438. John Barclays (1582–1621) viktigaste arbete vilket utkom första gången 1621. Texten skildrar i allegorisk form det franska hovet och var en av 1600- och det tidiga 1700-talets mest lästa verk. Carl Adolf Gyldenstolpe (1681–1709) var son till Nils Gyldenstolpe och gjorde tillsammans med sin broder Edvard en studieresa i Europa 1697–1701, varav de stannade nästan två år i Paris. De hade Daniel Niclas von Höpken som handledare och bl.a. matematikern J. Ozanam och författaren J. B. Rousseau som lärare. Adam Lewenhaupt skriver i sin biografi över brodern Edvard Gyldenstolpe angående brödernas tid i Paris: "När någon av de i Paris varande svenskarna reste hem, brukade Gyldenstolparna begagna tillfället att sända med diverse saker. [Johan] Hårleman tog med sig några lådor böcker, som eljest skulle ha

försakat dem mycket besvär [...]. Även Nils Skunk, som var officer i fransk tjänst, fick med sig en låda böcker, när han reste hem på permission. Bokförteckningen finnes i behåll och torde ha bibliofilintresse." Bandet på föreliggande bok är säkerligen utfört i Frankrike. C. A. Gyldenstolpe blev senare kapten i Östgöta infanteriregemente och dog under Karl XII:s fälttåg i Ukraina.

4. BAXTER, RICHARD. *Die wahre Bekehrung/ kräfttig geprediget und herausgegeben/ durch Richard Baxter/ Predigern zu Kidemünster in England/ nunmehr aber ins Hochteutsche übersetzt/ durch J. D. B. Kassel, in Verlegung E. Francken, 1673. 8:o. (2), 602, (2 blanka) s. Samtida svart karduanabd med upphöjda bind, mycket rikt guldornerad rygg, dubbla förgyllda pärmlinjer och helt guldsnitt med sparsam ciselering. Pärmspännen i mässing med slejfar i skinn. Skinnen saknas högst upp vid ytterfalsarna med defekter överst på ryggen som följd. Några anteckningar på insidan av främre pärm. Fin inlaga*

med endast enstaka rostfläckar. Smala fuktfläckar i övre marginalen på s. 217–18, 223–26, 233–34 och 237–40. Med initialerna "PH", möjligen en bokhandlarsignatur, under impressum på titelbladet, Maria Elisabeth Stenbocks guldpressade pärmexlibris, hennes namnteckning daterad Lindholm den 13 september 1684 och Thore Virgins namnteckning. *9500

VD17 23:665162W. Översatt till tyska av Johann Deusing. Den engelska predikanten Richard Baxter (1615–91) var en mycket produktiv författare och hans skrifter väckte genklang både i Tyskland och Sverige, där många översättningar publicerades. Maria Elisabeth Stenbock (1640-tal?–1693) var syster till riksrådet Johan Gabriel Stenbock och gift med landshövdingen Axel Lillie (1637–92). Hon var hovmästarinna hos Ulrika Eleonora d.ä. och hade ett praktfullt bundet bibliotek med i huvudsak tysk teologisk litteratur. Hennes pärmstämpel finns i tre storlekar. Hon och hennes man ägde bl.a. Löfstad och Lindholm och var morföräldrar till Ulla Sparre, Carl Gustaf Tessins fru.

5. BELLARMINO, ROBERTO. *De translatione imperii romani a græcis ad francos*, adversus Matthiam Flaccium Illyricum, libri tres. Antwerpen, C. Plantin, 1589. 8:o. 326, (1) s. Fint samtida ngt nött skinnbd med upphöjda bind och blinddekorerad rygg. Ryggen med senare påskrift "1589". Pärmarna rikt blindpressade, den främre pärmen med en oval Kristusbild i profil. Inlagan med enstaka mindre fläckar, t.ex. i marginalen på s. 152. De inledande och avslutande bladen med maskhål i marginalen. Från jesuitkollegiet i Torun med tillskriften "inscriptus catalogo librarii Collegii Tornensis[?]" och Johan Scheringsson Rosenhanes förvärvsanteckning daterad 1675 (eller 1673?). Med M. Ståhlbergs och A. G. Sefströms namnteckningar, den senare på en inklistrad etikett, samt Erik Wiréns exlibris. *28000

Adams Books printed on the continent of Europe B502 som inte nämner det avslutande opaginerade bladet. Roberto Bellarmino var italiensk jesuit, kardinal och en av motreformationens viktigaste krafter. Han kanoniserades 1930. I denna skrift vänder han sig mot den stridbara lutheranska teologen och kyrkohistorikern Matthias Flacius (1520–75). Schering Rosenhane (1609–63) vistades i den polska staden Torun (tidigare Thorn) i juli 1656 där han medverkade i underhandlingar med polackerna. I samband med detta kom han över en hel del krigsbytesböcker från stadens jesuitkollegium. Han återvände till Sverige samma år men kunde inte ta med sig böckerna som ännu 1659 stod nedpackade i Elbing i elva fat och några kistor. Polska försök i samtiden att få tillbaka de litterära krigsbytena, bl.a. de som befann sig i Schering Rosenhanes bibliotek, var förgäves. Efter Rosenhane änka Beata Sparres död tillföll böckerna på godset Tistad genom arvsskifte år 1673 sonen Johan Scheringsson Rosenhane. Johan Rosenhane (1642–1710), hovmarskalk och sändebud i Berlin, var liksom sin far en stor boksamlare. Han byggde upp ett stort bibliotek på sin egendom Tistad i Södermanland som "var rikast på böcker uti lagfarenheten och historien och innehöll äfven en vacker samling af patres" enligt *Collectio Gjörvelliana*. Tistads bibliotek såldes 1764 till Carl Fredrik von Eckleff. Eckleff (1723–86) var kansliråd och stiftare av Tankebyggarorden. När Eckleffs bibliotek såldes i två omgångar, 1768–69 och 1786, skingrades även det Rosenhanska biblioteket.

6. *Biblia* das ist die gantze H. Schriff, nach der Dolmetschung Vorreden und Marginalien D. M. Lutheri mit mehrer Concordantien. Gesambt newer summarischer Ausslegung darin nicht allein ein jedes Büch und Capitel richtig verfasst und getheilt sondern auch darauff der Nutz an L. Lehr: B. Besse- rung: T. Trost: W. Warnung: Kurtzlich und dannoch reichlich das es an stat eines zimlichen Commentarij sein kan, gezeuget, und mit Zeugnüssen und Exempeln H. Schriff bewähret, und alle Schriff mit Schriff erklärt wird. Durch Danielem Cramerum [...]. Mit einer Vorrede der Theologischer Facul- tet zu Tübingen. Strassburg, in Verlegung L. Zetzners s. Erben, 1625. Folio. Grav. titelblad, (24), 690 s. & 1 grav. porträtt & 1 grav. släkttavla + 590 + (20), 471 s. Mycket ståtligt ngt nött samtida skinnband av svart karduan på tröpär- mar med sex upphöjda bind, sparsamt guldornerad rygg och bevarade spän- nen. Guldornerade pärmar med Gabriel Bengtsson Oxenstiernas förgyllda vapenexlibris och bokstavserierna "H G O B S" och "F T M O L" på framsidan samt hans hustru Anna Banérs förgyllda vapenexlibris och "A N N O 1 6 2 9" på baksidan. Inre denteller och rikt ciselerat helt guldsnitt. Inlagan med en del mindre fläckar och några smärre pappersförluster i marginalerna. Gustaf Oxenstiernas namnteckning nedtill på titelbladet samt Rålambska Granham- marbibliotekets handskrivna hyllsignatur och gammal röd handtextad etikett på främre pärmens insida, "Dr. Crameri Bibel." *75000
- VD17 3:006793C. Bibelsammling Stuttgart E737. Ej i Darlow & Moule. Gamla testam- entets andra del och Nya testamentet med separata deltitelblad. VD17 redovisar ett graverat planschblad till Nya testamentet, vilket dock inte finns med här. Utgivaren Daniel Cramer (1568–1637) var en luthersk teolog från Reetz i Brandenburg som bl.a. gjorde sig känd som en stark opponent till jesuiterna. "H G O B S" ska utläsas Herr Gabriel Oxenstierna Bengts Son och "F T M O L" Friherre Till Mörby Och Lind- holmen. Riksskattmästaren Gabriel Bengtsson Oxenstierna (1586–1656) var gift med Anna Gustafsdotter Banér (1585–1656). Hon var dotter till Gustaf Banér (1547–1600) och Christina Sture (1559–1619) samt föddes på Djursholm och dog på Rosersberg. Hon var hovjungfru åt drottning Catharina Stenbock. Namnteckningen på titelbladet skulle kunna tillhöra såväl Gabriel Oxenstiernas son, riksrådet Gustaf Oxenstierna (1626–93) som hans sonson generalmajoren med samma namn (1675–1723).
7. *Biblia* thet är: all then helgha scriff/ på swensko. Effter förre bibliens text/ oförändrat: medh förspråk på the böker ther förr inge woro/ medh summa- rer för capitelen/ marginalier/ flere concordantier/ samt nyttighe förklaringar och register/ etc. förmerat. Sthlm, O. Oloffsson, 1618. Folio. Grav. titelblad, porträtt, (25), 101, (1 blankt), 102–295, 297–301, (1 blankt), grav. deltitelblad, 303–422, (1 blankt), 423–488, grav. titelblad, 489–626, (1) blad & 2 grav. plr & 2 grav. kartor. Titelbladen tryckta i rött och svart. Med många dekora- tiva träsnitt i texten. Ngt nött skinnbd från omkring år 1700 med upphöjda bind, rikt guldornerad rygg och fint präglad titeletikett. Ryggen med skador i

skinnet upp- och nedtill. Pärmarna med smärre skrap- och nötningsmärken. Guldorneringen på ryggen och titeletiketten har oxiderat mot svart. Inlagan bitvis lagerfläckig och med spridda småfläckar, främst i nedre marginalen, och gamla understrykningar i bläck. Huvudtitelbladet är pryddigt uppfodrat och har en fin samtida purpurfärgad guldbrokadbård klistrad runt gravyren. Porträttet är lätt naggat och småfläckigt. Med lagningar i nedre marginalen på blad c1-c3 i inledningen och på blad 113. Med reva i texten på blad 50, minimalt hål i texten på blad 120 och några stukningsveck på blad 259. Sista bladet uppfodrat. Planschen över Jerusalems tempel vid blad 165 är lagad i ena hörnet med smärre bildförlust. Båda planscherna är ngt fläckiga. Kartan över Paulus resor, som är hämtad ur ett annat ex., med flera lagningar och mindre förluster av text och motiv i ytterkanterna. Som helhet ett fint ex. med inskrift på försättsbladet av "Friedericus Stahl Holsat.", daterad i Pernau den 29 juni 1709. *35000

Collijn Sveriges bibliografi 1600-talet 66. Lindberg Swedish books 22. Bibliotheca Rudbeckiana 99. Darlow & Moule Historical catalogue of the printed editions of holy scripture 8810 (imperfect copy). Detta är varianten med förkortad titel. "Gustav Adolfs bibel", i huvudsak ett omtryck av Gustav Vasas bibel, trycktes i sammanlagt 2512 exemplar. I redaktionen ingick bl.a. Johannes Rudbeckius. Planscherna och titelbladen graverades av Vallentin Staffansson Trautman, "kopparsstickarre i Norreför-stadh" i Stockholm. Träsnitten är utförda av Jacob Mores, guldsmed och gravör i Hamburg. Lindberg skriver: "The frames to these illustrations are by the same artist and technique and consist of grotesques and the vices and virtues within strap-work in the style of the dutch artist Jan Vredeman de Vries. These metal blocks were later used for abridged so-called figure-bibles in the 18th and 19th centuries and through these editions came to inspire the famous wall-painters of Dalarna, among the most interesting features of swedish folk-art." Fredrik Stahl är eventuellt identisk med den Fredrik Staël von Holstein som enligt Lewenhaupt var konduktör vid fortifikationen i Pernau, senare kapten vid fortifikationen i Göteborg och som avgick 1701 "för dess förgripelses skull". Stahl skriver att boken skänkts till kungliga biblioteket i Pernau 1709 av en medborgare i Pernau. Eventuellt syftar denna "medborgare" på Stahl själv.

Ur Haquin Spegels bibliotek

8. *Biblia*, das ist/ die gantze heilige Schrifft Alten und Neuen Testaments/ Deutsch/ D. Martin Luthers/ sampt D. Hütteri Summarien/ der biblischen Bücher und Capitel richtiger Eintheilung/ verbesserten Registern und Concordantzen/ nützlich zugerichtet/ und mit dem Exemplar/ so zuerst nach Lutheri sel. Tod/ im Jahr Christi 1546 in Wittenberg gedrucket/ jetzo abermals mit grossem Fleiss zum drittenmal conferiret von der theologischen Facultät zu Wittenberg. Mit deroselben Vorrede [...]. Frankfurt am Main, B. C. Wustens, 1670. 8:o. Extra grav. titelblad, (52), 336 blad & 11 grav. plr & 2 utvikbara grav. kartor + *Die Propheten* alle Teutsch/ D. Martin Luth. Frankfurt am Main, B. C. Wustens, 1670. 8:o. 226, (21, 1 blankt) blad & 4 grav. plr + *Das Neue Testament* unsers Herrn Jesu Christi/ verdeutschet durch D. Mart. Luth. Frankfurt am Main, B. C. Wustens, 1670. 8:o. 80, 80–160 blad & 7 grav. plr & 2 utvikbara grav. kartor. Samtida hårt nött skinnbd med upphöjda bind och blindpressad dekor på ryggen. Pärmarna med blindpressade ramverk, hörnstämplor och mittarabesker samt med ett bevarat spänne. Skinnet skadat överst på ryggen. Inlednings- och avslutningsvis med kraftiga fuktränder. Bitvis med en del fläckar. Hål med åtföljande förlust av några bokstäver på blad 19 i det första arbetet. Med samtida understrykningar och latinska marginalanteckningar i grönt bläck. Med Haquin Spegels och And. Durelius (?) namnteckningar samt J. Wulffs, den sistnämnda daterad Göteborg 1858. Spegel har skrivit ett citat på grekiska av Filon från Alexandria på försättsbladet. *I2500 VD17 23:303770L som inte har uppmärksammat det blanka bladet i profeterna och inte heller pagineringsfelet i Nya testamentet. Bibelsammling Stuttgart E847. Ej i Darlow & Moule. Det inledande extra graverade titelbladet med årtalet 1665. Kopparsticken till denna upplaga är fritt utförda spegelvända kopior av de som prydde Wusts tidigare bibelutgåva från 1664. Haquin Spegel (1645–1714) prästvigdes ca 1669 och blev biskop i Skara 1685, i Linköping 1691 samt slutligen ärkebiskop 1711. Spegel, som var Karl XI:s biktfaeder och författare till det stora eposet *Gudz werk och hwila*, ingick i bibelöversättningskommissionen 1683–86.

Haquinus³ Spigel.

Ur Erik Dahlbergs bibliotek

9. CARTARI, VINCENZO. *Les images des dieux* contenant leurs portraits, coustumes & ceremonies de la religion des payens par Vincent Cartari italien, et traduites par Anth. du Verdier, augmentees de l'histoire et genealogie des dieux des payens. Lyon, chez P. Frelon, 1624. 8:o. Grav. titelblad, (12), 320, 323–685, (3 blanka, 55) s. Med 87 helsidesträsnitt i texten. + RICHETTE, E. LAPLONCE. *L'histoire genealogique des dieux des anciens*. Recueillie de plusieurs autheurs grecs & latins, pour l'intelligence & explication des fables poëtiques. Lyon, P. Frelon, 1623. 8:o. (18), 126, 125–86 s. Samtida hårt nött och solkigt mjukt pergamentbd med spår av handskriften ryggtitel. Genomgående med kraftiga fuktränder och spridda småfläckar. Bitvis solkigt. Andra arbetet med maskangrepp nederst på s. 171–82. Med Erik Dahlbergs ägaranteckning daterad Paris 1667 fint och smått präntad i orneringen på det graverade titelbladet. I det första arbetet saknas smutstitelbladet och s. 321–22. *12000

Den första upplagan av det inledande arbetet trycktes i Venedig 1556, den första illustrerade utgåvan utkom 1581. Originalens titel är *Le imagine degli dei de gli antichi*. Vincenzo Cartaris (1531–69) arbete är en illustrerad redogörelse för de antika gudarna, deras klädsel och attribut etc. Av det andra arbetet trycktes en tidigare upplaga i Lyon 1610. Erik Dahlberg (1625–1703), *Suecia antiqua et hodierna*s upphovsman, gjorde 1667–68 resor till Holland, Frankrike och England. *Svenskt biografiskt lexikon* skriver: ”Sedan förmyndarregeringen beviljat respengar, företog D. sommaren 1667 en resa över Holland till Paris med ändamål att skaffa skickliga kopparstickare för reproduktionen av sina då färdiga teckningar såväl till Karl X Gustavs historia som till Suecia.” Dahlberg blev sedermera fältmarskalk och generalguvernör i Livland. Bevarade böcker ur hans bibliotek är påfallande ofta illa hanterade och inkompleta.

10. CATULLUS. *Cajus Valerius Catullus et in eum Isaaci Vossii observationes*. London, apud I. Littleburii, 1684. 4:o. (4), 343, (30) s. Titelsidan tryckt i rött och svart. Samtida ngt nött och lite solkigt pergamentbd med handskriften ryggtitel. Spår av flera auktionsetiketter på främre pärmens insida. Delvis med fuktrand och enstaka lager och rostfläckar. Någon enstaka samtida understrykning och marginalnotering. Med G. Peringer Lillieblads och Er. v. Rolands namnteckningar på titelbladet samt Eric Filenius överstrukna namnteckning daterad 1761, gammal handskriften biblioteksetikett och Gunnar Wennerbergs namnteckning och exlibris på frampärmens insida. *10000

Det finns exemplar med en annan titelbladsvariant där det framgår att boken är tryckt i Leiden av D. à Gaesbeeck. Detta är första upplagan av Catullus i Vossius edition. Gustaf Peringer Lillieblad (1651–1710) var orientalist, professor i österländska språk i Uppsala och sedermera censor librorum och hovbibliotekarie. Han adlades 1693. Exemplet har sedan ägts av kanslirådet Erik von Roland (1675–1754) som deltog i Karl XII:s krig och en tid var auskulant vid Riksarkivet. Samuel Älf minde honom i ett brev som ”en underlig gubbe och alla böcker han ägt bära märken af hans flitiga läsning och beläsenhet i andra skrifter”. Allan Ranius, som skrivit om Rolands bibliotek,

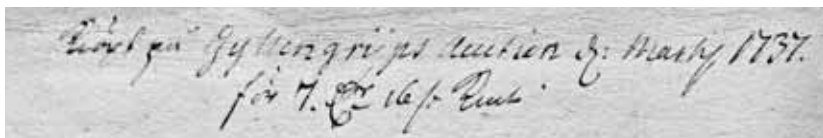
tillägger: ”De klassiska auktorerna – som för Roland var ojämförliga – fanns inte bara i original, utan även i talrika översättningar till moderna språk.” Rolands bibliotek kom via biskop Eric Filenius donation till Linköpings stiftbibliotek, varifrån en del böcker sålts på duplettauktioner. Den senast ägaren som lämnat spår i boken är Gunnar Wennerberg (1817–1901), *Gluntarnes* upphovsman.

Med Gabriel Bengtsson Oxenstiernas pärmexlibris

- II. (CHESNECOPHERUS, N.) *Exegesis historica*, non minus æquas, quàm graves commemorans caussas, quibus amplissimi ordines regni Sueciæ provocati, Sigismundum tertium regem Poloniae, eiusq. progeniem universam, in omnem ævitatem, Suecano exurerunt diademate; & omnem (quã nomine iurisiurandi, ac unionis hæreditariæ obstricti tenebantur) obedientiam illi prorsus renunciantes, serenissimum, æque ac potentissimum principem, d. Carolum IX Suecorum, Gothorum, Vandalorum, Finnonum, Carelorum, Lapponum borealium, Caianorum, & Esthonum in Livoniâ regem, unâ cum subsequenterâ s. r. m. liberorum legitima propagive pro suis, & totius regni Sueciæ regibus, ac veris dominis (velut unio illa hæreditaria, anno 1604 Norcopiæ comprobata, luculentum perhibet testimonium) subrogarunt atq. coronarunt. Omnibus, & singulis veritatis amantibus, & huius Sveo-Polonicæ cognoscendi cupidis litigij, directioni atq; informationi. Sthlm, ex molybdographiâ Guttermicianâ, 1610. 4:o. (4), 220, 217–560, (4, 2 blanka) s. Nära samtida ganska nött men trevligt mörkt skinnbd med upphöjda bind och helt oxiderad ryggdekor samt titeletikett i glättad papp från 1700-talet. Blå snitt. Pärmarna med förgyllda men idag oxiderade ramverk och hörnstämplor. Det lite solkiga titelbladet med några gamla små lagningar och pappersfragment som täcker några bokstäver, lagningarna har även orsakat förlust av några bokstäver på titelbladets baksida. Lagningar och ersatta pappersförluster i yttre marginalen på s. 1–4, i övrigt en ren och fin inlaga. Med Gabriel Bengtsson Oxenstiernas förgyllda pärmexlibris och årtalet 1644. C. F. Pipers anteckning på försättsbladet: ”Kiöpt på Gyllengrips auction [...] martij 1737”. Med Ulric Celsings namnteckning och från Biby. *28000

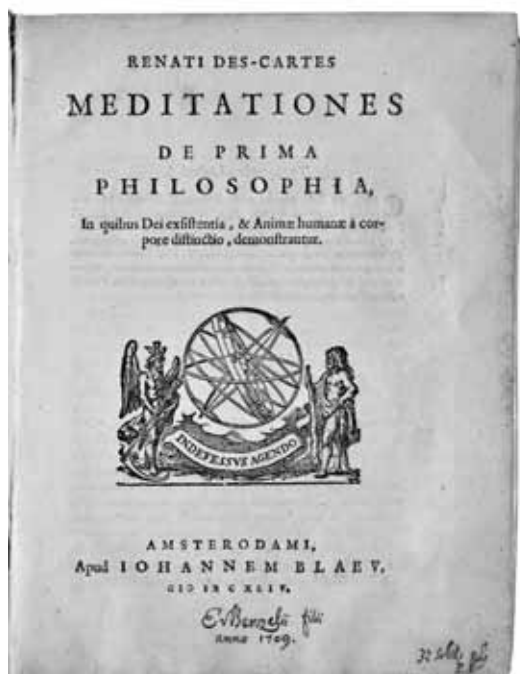
Collijn Sveriges bibliografi 1600-talet 162. Warmholtz Bibliotheca historica Sueo-Gothica 3299. En förkortad utgåva trycktes samma år. Översättning av Sigismunds avsättningsakt gjord av Johannes Messenius efter *Sanfärdig historia och berättelse, för hvad orsaker samtelige Sveriges rikets ständer hafva afsagt konung Sigismundum uti Pälän* från 1609. Exemplaret har tillhört riksrådet och riksskattmästaren Gabriel Bengtsson Oxenstierna (1586–1656). Oxenstierna hade 1612–19 varit svensk ståthållare i Reval och 1618 slutit ett stilleståndsavtal med Sigismund i Polen. Bland de många olika poster han beklädde under sin karriär kan nämnas generalguvernör över Finland och riksskattnästare samt ledamot i drottning Kristinas förmyndarregering. Detta är variant 1 av Oxenstiernas av Carlander förtecknade pärmexlibris. Boken har sedan ägts av Eric Gyllengrip (1667–1736), överstelöjtnant och framstående mynt- och boksamlare. Hans storartade boksamling såldes på en berömd auktion i Stockholm 1737 och inbringade 16000 daler kopparmynt. Carl Fredric Piper (1700–70) hade redan nio år gammal inskrivits vid Uppsala universitet. Han blev sedermera president i Kammarkollegiet och ledamot av Vetenskapsakademien. Han var en av de stora köparna på svenska bokauktioner från 1730-talet och framåt. Ulric Celsing (1731–1805), som var diplomat i bl.a. Konstantinopel, har sannolikt köpt boken på Ängsöauktionen 1803, där C. F. Pipers fina bibliotek skingrades och Celsing tycks ha varit en flitig köpare. Celsing's boksamling utgjorde grunden för fideikommissbiblioteket på Biby.

12. D'ARSY, J. LOUYS. *La logique francoyse* diuisée en trois parties selon les trois actions de l'entendement. Contenant plusieurs belles & curieuses disputes & questions filosofiques qui enseignent a bien discourir & raisonner. Utrecht, H. Borculoy, 1642. 8:o. (15, 1 blank), 287 s. Samtida lätt nött pergamentbd med spår av handskriften ryggtitel och numrering. Blåstänkta snitt. Lite nära skuren, ibland snuddande de tryckta marginalkommentarerna. Bitvis med svag fuktfläck i yttre marginalen. Med lång och trevlig tillskrift från Erich Vigelius att han skänkt boken till Carl Piper 1713 och C. F. Pipers namnteckning daterad samma år. Med en lös auktionslapp med numret "472". Från Biby. *7500

Jean Louys D'Arsy är förmodligen mest känd för sitt stora flamländsk-franska lexikon. Erik Vigelius (1657–1731) var kyrkoherde i Ängsö kyrka vid Ängsö slott, vilket familjen Piper förvärvat 1710. Exemplaret har skänkts av honom till Carl Fredric Piper (1700–70) som redan nio år gammal inskrivits vid Uppsala universitet. I den latinska tillskriften skriver Vigelius att han skänker boken som ett tecken på sin uppskattning av Piper, känd för sin imponerande läraktighet och goda moral. Fadern, Carl Piper, befann sig vid denna tid i fångenskap i Ryssland där han dog 1716. Sonen blev sedermera president i Kammarkollegiet och ledamot av Vetenskapsakademien. Exemplaret har sedan sannolikt inköpts av Ulric Celsing (1731–1805) på Ängsöauktionen 1803 där C. F. Pipers fina bibliotek skingrades. Celsing var diplomat i bl.a. Konstantinopel och hans boksamling utgjorde grunden för fideikommissbiblioteket på Biby.

12

13

13. DESCARTES, RENÉ. *Meditationes de prima philosophia*, in quibus dei existentia, & animæ humanæ à corpore distinctio, demonstrantur. Amsterdam, I. Blaeu, 1644. 4:o. 48 s. + GASSENDI, PIERRE. *Disquisitio metaphysica*. Seu dubitationes, et instantiæ: adversus Renati Cartesii metaphysicam, & responsa. Amsterdam, I. Blaeu, 1644. 4:o. (16), 319, (1) s. Samtida lite nött pergamentbd med spår av handskrivnen ryggtitel. Rödstänkta snitt. Pärnarna ngt bågnade. Inlagan med någon obetydlig småfläck. Med några enstaka understrykningar och marginalkommentarer, till synes av Benzelius d.ä:s hand. Med Erik Benzelius d.ä:s och d.y:s namnteckningar, den senare daterad 1709 samt inköpsnotering, sannolikt skriven av fadern. Med Gunnar Bergströms blåstpl. *40000

Guibert Bibliographie des œuvres de René Descartes s. 45. *Meditationes de prima philosophia* (första upplagan 1641, detta är den tredje) är en av Descartes viktigaste kunskapsteoretiska skrifter. Här bygger han vidare på idéer som presenterats i *Discours de la méthode* (1637), och lanserar bland annat argumentet att en "ond demon" kanske bedrar oss till att tro att våra tankar är logiska. Filosofen, teologen, matematikern och astronomen Pierre Gassendi (1582–1655) var en av de utvalda att få läsa *Meditationes* i manuskript och framföra sina invändningar, vilka Descartes sedan bemötte i det färdiga arbetet. Descartes svar bemöttes i sin tur av Gassendi i *Disquisitio metaphysica*, varav detta är första upplagan. Dessa två Amsterdamutgåvor återfinns ofta sammanbundna, som här. Gassendi räknas bland annat tack vare denna skrift som en av Descartes viktigaste samtida kritiker. Erik Benzelius d.ä. (1632–1709) föddes i Bentsby i Norrland, men kom tidigt till Uppsala, där han skrevs in vid den teologiska fakulteten. Med understöd av Magnus Gabriel De la Gardie genomförde han åren 1663–65 en bildningsresa som förde honom till Paris, London, Leiden, Utrecht och flera andra lärdomsmetropoler. Senare kom han att bli informator för De la Gardies söner och, i religiösa frågor, även för kronprins Karl (XII). Han utnämndes till ärkebiskop 1700. Benzelius ingick i den kommission som tillsattes på våren 1689 för att få slut på den andra cartesianska striden, "den genom sina verkningar mest skickensedigra sammandrabbning som någonsin skakat Uppsala universitet" enligt Lindroth. Resultatet av striden och kommissionens arbete blev att den nya filosofin, där Descartes teorier bildade grundstommen, kunde läras ut tämligen fritt. Lindroth skriver att "Dess introduktion är det viktigaste som händer i 1600-talets svenska lärdomshistoria". Kommissionen hade att ta ställning till den infekterade skriftväxlingen mellan å ena sidan teologerna och aristotelikerna och å andra sidan cartesianerna. "Man arbetade raskt och efter en dryg månad kunde Karl XI på grundval av de kommitterades enhälliga betänkande utfärda sitt beslut om den cartesianska filosofin [...] Varje tanke på att tillmötesgå prästeståndets ursprungliga önskemål om ett kategoriskt förbud var numera utesluten. Den enväldige konungen efterläter uttryckligen 'filosofiens frie bruk och övning' vid våra universitet. Men denna frihet var inte obegränsad. Den fick inte röra vid bibeln, aldrig uppmuntra till sådana 'bokliga konster och övningar ... som i någon måtto strider emot vår kristeliga tro eller lära, eller det som den heliga skrift därom innehåller.'" Benzelius var själv indragen i processen och han antas bl.a. ligga bakom några av Uppsalateologernas inlagor i ärendet. Som teolog stod Benzelius nog i det anticartesianska lägret, men det förekom rykten att Benzelius "på sin kammare" uttryckt andra åsikter om den

Ex libris
Erici Benzeli

nya filosofin, än de han framförde offentligt. Erik Benzelius d.y. (1675–1743) prästvigdes samma år som han skrev sin namnteckning i föreliggande bok och han avancerade så småningom till ärkebiskop.

14. EDENIUS, JORDANUS. *Memoriale biblicum* summas librorum sacri codicis et singulorum capitum præcipuas res atque sententias exhibens. Uppsala, H. Curio, 1664. 8:o. (6), 98 s. Samtida ngt solkigt och gulnat pergamentbd med handskreven titeltext. Interfolierad. Bakre inre falsen sprucken men häftningen håller ihop. Titelbladet lite solkigt. En genomgående fuktfläck i nedre halvan av inlagan. Med talrika samtida anteckningar på de interfolierade bladen och enstaka marginalnoteringar. En liten reva i övre marginalen på s. 59. Med J. Trodians, M. Stålbergs, A. G. Sefströms och O. Hallborgs namnteckningar, den första daterad den 5 mars 1664. *3750

1. 2. 3. 4. 5.
Rabba, potens, amplas, non est convectio, luctus
 6. 7. 8.
Josephus, gladio, uerba Dei profugus

Collijn Sveriges bibliografi 1600-talet 219. Även tänkt att ingå som en del i Edenius (1624–66) aldrig färdigutgivna *Opuscula theologica*. Verket tycks presentera en metod att memorera bibeln, dess kapitel och verser. Det är av allt att döma den första ägaren som har gjort de många prydliga anteckningarna. Kyrkoherdesonen Johannes Olai Trodian från Segersta i Hälsingland, skrevs in vid Uppsala universitet i oktober 1660. Han prästvigdes 1676 och blev kyrkoherde i Arnö i Uppland 1683 samt dog i pesten 1710. Anteckningarna är förmodligen gjorda av Trodian i samband med Edenius föreläsningar i teologi vid Uppsala universitet. Anders Gustaf Sefström (1790–1861) var pastor i Bjuråker och psalmboksförfattare, representerad i bl.a. *Sions sånger*.

Ur det Rosenbergska biblioteket i Prag

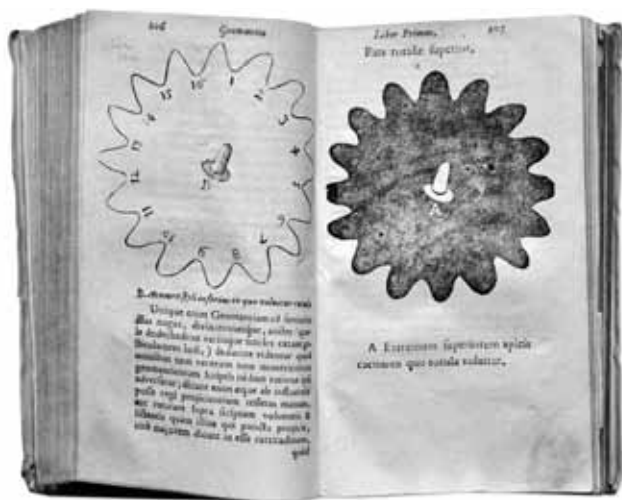
15. *Epistolae veterum graecorum*: nempe Hippocratis, Heracliti, Cratetis, Democriti, Diogenis, Phalaridis Bruti, aliorumque ad eosdem: editæ græcè ac simul latinè; per Eilhardum Lubinum. Accedit methodus conscribendarum epistolarum græcè ac latinè. (Heidelberg), in bibliopolio Commelianiano, 1609. 8:o. II, (1) s., 12–13, 13–33, 32–33, 26, 37, 33, 39–95 blad, 1–240 s. + *Epistolae Apollonii Tyanei, Anacharsidis, Euripides, Theanus*, aliorumque ad eosdem. Nunc primùm editæ græcè simul ac latinè. Per Eilhardum Lubinum. (Heidelberg), ex officina Commelianiano, 1601. 8:o. (5), 69 blad. Titelsidan med ramverk i träsnitt. Samtida vackert, ngt nött pergamentbd med oxiderad ryggdekor, ramverk och hörnstämplor på pärmarna samt handskreven ryggtitel. Röda snitt. Spår av idag försvunna knytband och frampärmens ytterfals med liten reva i pergamentet och två små maskhål. Inlagan med några småfläckar här

och var samt enstaka anteckningar. Med det Rosenbergska bibliotekets graverade exlibris daterat 1609 och pärmexlibris daterat 1608 (!), med Ericus Joh. Appelgrens namnteckning daterad 1651 och Claud. Livins, M. Hultins, Joh. Haqv. Wallmans och Thore Virgins namnteckningar, den sistnämnda daterad 1949, samt en tillskrift till Isak Collijn signerad "Sanmartino". *40000

VD17 23:324630Q respektive 23:279997K. Exlibriset stucket av Gilles (Aegidius) Sadeler. Den avslutande pagineringsföljden i det första arbetet, som utgörs av brev till skrivna Falaris, är här inbunden efter det andra arbetet. Två samlingsutgåvor av antika författares brev som tillhört den böhmiske fursten Peter Vok Ursini von Rosenberg (1539–1611). Rosenbergs stora bibliotek flyttades efter hans död till Prag och togs som krigsbyte av svenskarna 1648. Walde skriver i *Stormaktstidens litterära krigsbyten* att Rosenberg endast lät sätta sitt pärmexlibris på de böcker han själv köpt och låtit binda. Den snirkliga handskrivna ryggtiteln är med all sannolikhet skriven av Rosenbergs bibliotekarie Wenzel Brezan. Rosenbergs boksamling införlivades i drottning Kristinas, men många böcker skingrades ur drottningens bibliotek redan i samtiden. Walde skriver: "En ung man vid namn Eric Appelgren, som var kammarpage hos drottningen, har erhållit icke få böcker i hvilka han inskrifvit sitt namn jämte årtalet 1651. Sådana böcker har jag funnit i Uppsala, Linköping och Skokloster". Föreliggande bok är även den ett exempel på drottningens generositet. Erik Appelgren (död 1701) var förutom page hos drottning Kristina bl.a. fullmäktig i Rikets ständers bank. Senare ägare var Claudius Livin eller Livijn (1666–1732), pastor i Norrköping, och Johan Haqv. Wallman (1792–1853), präst, kulturhistoriker, folkmusik- och folkminnesnatecknare. Med boken följer ett kvitto till Isak Collijn från antikvariatsbokhandlaren Martin Breslauer i Berlin daterat 1920 med prisuppgiften 7 mark för föreliggande bok, som dock skickats honom som gåva.

16. *Fasciculus geomanticus*, in quo varia variorum opera geomantica continentur. Opus maximè curiosum, à multis hactenus desideratum, nunc verò magno studio correctum & ex parte jam prima vice editum. "Veronæ" (=Frankfurt), 1687. 8:o. 647 s. & 7 utvikbara tryckta tabeller. Titelsidan tryckt i rött och svart. Med illustrationer i texten. + *Tabulæ geomanticæ*, seu liber singularis de tribus ultimis ex antiquo manuscripto de anno MDXXXV. Jam primo luci datus, annexis duabus tabellis huic studio mirè inservientibus, cæteroque utilibus & jucundis. Frankfurt, J. D. Zunner, 1693. 8:o. 197. (3 blanka) s. Samtida ngt nött och småfläckigt pergamentbd med handskrivnen ryggtitel. Blå snitt. Första arbetet med någon enstaka småfläck. Små revor i tabell III och VI. Ett fåtal äldre understrykningar och marginalanteckningar i det första arbetet. Med Hans Roslins namnteckning och L. F. Rääfs exlibris på baksidan av första arbetets titelblad. Andra arbetet saknar två utvikbara tabeller! *I2500 VD17 7:692678X respektive 39:120436C. Caillet Manuel bibliographique des sciences psychiques ou occultes 4035 för den första titeln ("ouvrage fondamental de géomancie") och 10515 för det andra, som dock förtecknas mycket ofullständigt. Det första arbetet är en samlingsutgåva av alkemiska avhandlingar. Den engelske alkemisten, vetenskapsmannen och rosenkreutzaren Robert Fludds (1574–1638) arbete *Tractatus de geomantia* återfinns avtryckt på s. 3–180. Dessutom ingår H. De Pisis *Opus geomantie completum* och *Questiones geomantie Alfakini*. Det sistnämnda arbetet tillskrivs här Platon de Tivoli men bygger enligt uppgift på en skrift av Gerard av Cremona. Nya upplagor av de bägge arbetena trycktes av J. D. Zunner i Frankfurt am Main 1704. Brunnsläkaren Hans Roslin (död 1737) vistades som ung långa tider i utlandet innan han 1720 utnämndes till provinsialläkare i Skåne. Han verkade vid Ramlösa brunn på 1720-talet och var far till porträttmålaren Alexander Roslin.

Hans Roslin

17. GAFFAREL, JACQUES. *Curiositez inouyes*, hoc est: curiositates inauditæ de figuris persarum talismannicis, horoscopo patriarcharum et characteribus coelestibus. Latinè cum notis quibusdam ac figuris editæ, operâ m. Gregorii Michaelis. Hamburg, G. Schultzen, 1678. 8:o. (60), 65, 62-290, (1) s. + MICHAELIS, GREGORIUS. *Notæ in Jacobi Gaffarelli Curiositates*. Hamburg, G. Schultzen, 1676. 8:o. 303, (1 blank), 304-498, (1 blank, 1, 3 blanka, 44) s. & 11 utvikbara träsnittsplr. Samtida ngt nött pergamentbd med handskrivnen ryggtitel. Rödständta snitt. Lite svag i frampärmens innerfals och frampärmens insida med spår efter bortskrapat exlibris. Inlagan med någon enstaka småfläck och blyertsförstrykning. I den första pagineringsföljden har bladen vid s. 105-08 varit vikta vid tryckningen, vilket resulterat i att en del bokstäver fallit bort på de nedersta raderna på sidan. Med J. G. Sparwenfelds namnteckning på titelbladet. Det första arbetet saknar ett grav. titelblad och två plr, det andra ett "Index notarum" om (4) s. *9000

VD17 23:320426A respektive 1:640603P. Caillet Manuel bibliographique des sciences psychiques ou occultes 4293 för första upplagan av Gaffarel från 1629, och 7508 för Michaelis. Denna utgåva av *Curiositez inouyes* är ett omtryck av 1676 års upplaga. Med tryckt dedikation till Fredrik IV av Danmark. Gregorius Michaelis förord är daterat i Flensburg. Jacques Gaffarel (1601-81) var präst och astrolog, detta är hans mest kända arbete. Han räknas som en viktig företrädare för den kristna kabbalan. Johan Gabriel Sparwenfeld (1655-1727) var svensk språkforskare och upptäcktsresande. Han samlade under sina resor en värdefull boksamling som till stora delar fördelats mellan offentliga svenska bibliotek.

18. GRIMAREST, (JEAN-LÉONOR LE GALLOIS) DE. *Traité sur la maniere d'ecrire des lettres*, et sur le ceremonial: avec un discours sur ce qu'on appelle usage, dans la langue françoise. Paris, chez J. Estienne, 1709. Liten 8:o. (6), 297, (7) s. Fint samtida skinnbd med upphöjda bind, rikt guldornerad rygg, brun titeletikett, kantförgyllning och rödstänkta snitt. Ryggen aningen blekt. Eftersättsbladet har en liten röd lackfläck nederst. Enstaka lagerfläckar. Aningen solkig på sina

håll, bl.a. på s. 132–33. Med J. G. Sacks namnteckning daterad i Paris den 23 februari 1713. Ur Bergshammarbiblioteket med dess tryckta biblioteketikett överst på ryggen. *17500

Första upplagan. Sista fyra opagerade sidorna med bokreklam. Kammarherren Johan Gabriel Sack (1697–1751) byggde tillsammans med sin fru Eva Bielke upp ett stort arkiv och bibliotek på sitt sörmländska gods Bergshammar. Han är begravd i Fogdö kyrka med en epitafium i stenstil författat av hans vän Carl Gustaf Tessin. Större delen av biblioteket förvärvades av Björck & Börjesson på 1930-talet. Sack medföljde sannolikt sin styvfar Eric Sparre till Paris på 1710-talet och fick sin militära utbildning i fransk tjänst från 1712. Antikvariatet har haft böcker med förvärvsanteckningar från Paris av Sack från 1713–16.

19. HENCKELL, BALTHASAR. *Somnium Gustavi Adolphi*, magni Suecorum, Gothorum, ac Vandalorum regis, ex bellorum successibus clarum, & in armatæ iustitiæ gloriam explicatum. Sthlm, typis H. Käysers, 1640. 8:o. (4), 31 s. + HENCKELL, BALTHASAR. *Epistolæ carcerales defensum belli germanici* patrocinium, iudicis Coloniensis ignobilem sensum, tandem'que subveniens ex Suecia auxilium, nondum audito experientia documento, per varios carcerum cuniculos ostendentes. Sthlm, typis H. Käysers, 1640. 8:o. (2), 117, 116–53, 153–297 s. Trevligt samtida pergamentbd med senare handskrivna titeltext. Pärmarna och ryggen ngt solkiga. Blyertsnoteringar på insidan av främre pärmen och en äldre bläcknotering på försättsbladet. Inlagan genomgående ngt lagerfläckig och lite bruntonad på sina håll. En större lagerfläck på s. 5–6 i texten i det första arbetet och ett mindre hål i yttermarginalen på s. 7 i det andra. Främre pärmen med G. L. Firstenheusers förgyllda pärmexlibris. Har senare tillhört C. A. Ossbahr. Med Per Hiertas namnteckning från 1905 och Thore Virgins från 1932. *17500

Collijn Sveriges bibliografi 1600-talet 374 för bägge arbetena och med en felaktig kollationering för det första. Warmholtz Bibliotheca historica Sueo-Gothica 3739 för det första arbetet, vars andra upplaga utkom 1641, respektive 4104 för det andra. Drömmen som Henckell kommenterar i det första arbetet ska Gustav II Adolf ha haft när han stod med sina trupper utanför Nürnberg. Georg Ludvig Firstenheuser (1611–94) var född just i Nürnberg, men verkade i Sverige som Magnus Gabriel De la Gardies bibliotekarie. Han hade även ett eget inte oävet bibliotek. Delar av detta införlivades med biblioteket på Tidö och kom så småningom till Kungliga biblioteket. En del dupletter såldes därifrån 1874. Denna variant av hans pärmexlibris överensstämmer närmast med nr 1 av de i Carlanders *Svenska bibliotek och ex-libris* del II, s. 80 beskrivna.

20. [HILDEBRAND, WOLFGANG. *Magiæ naturalis.*] (I)–IV. Erfurt, J. Mehlers Erben, 1618. 4:o. (14) s., 27, 27–30, 33–50, (2) blad + (1), 53, (2) + (1), 34, (4) + (1), 27, (4) blad. + HILDEBRAND, WOLFGANG. *Magiæ naturalis.* Ander Theil. Hortus deliciarum. Das ist Paradis Lustgarten. [...]. Leipzig, N. Balln, 1619. 4:o. (48), 56, 59–75, 78–212, (15) s. Titelsidan tryckt i rött och svart. Med några astronomiska illustrationer i kopparstick och träsnitt. + HILDEBRAND, WOLFGANG.

Magiæ naturalis. Dritter Theil. Ein new ausserlesen Planeten Buch [...]. Leipzig, N. Balln, 1617. 4:o. (32), 82, 109–222, (1) s. & 2 grav. plr. Titelsidan tryckt i rött och svart. Med några astronomiska illustrationer i kopparstick och träsnitt. Med ett träsnitts-porträtt av författaren på s. (8). Samtida ngt nött och solkigt pergamentbd med sparsam blindpressad dekor på rygg och pärmar. Spår av stänkta snitt. Reva i sista bladet i inre marginalen. Anteckning på frampärmens insida daterad 1637 att hertig Karl Filip 1618 skänkt boken till Nils Gyllenstierna och att boken sedan den 26 april 1635 skänkts av Görvel Jönsdotter Snakenborg till hennes son Nicolaus Gyllenstierna. Anonym anteckning att boken skänkts ägaren av dennes faster Anna Maria Påse. Med M. S. Frölings namnteckning på bakre pärmens insida. Första arbetet saknar titelbladet och sista arbetet saknar s. 83–108 som skurits ut. *9000

VD17 14:643919V för det andra arbetet och VD17 3:302143B för det tredje. Första delen trycks inte finnas i VD17 i denna upplaga. En fjärde del utkom. Hertig Karl Filip (1601–22) var bror till Gustav II Adolf och en tid tilltänkt rysk tsar. Han skänkte enligt anteckningen denna bok 1618 till viceamiralen Nils Nilsson Gyllenstierna (1585–1622). Efter dennes död behöll hans änka Görväl Snakenborg boken till dess den tillföll deras gemensamme son Nils Gyllenstierna (1610–43). Den Anna Maria "Påse" som omnämns i en anteckning är sannolikt identisk med Anna Maria Posse (1621–89) och den som fått boken en son till någon av hennes bröder Göran eller Harald. På s. 154 i tredje delen av Hildebrand finns en handskreven marginalkommentar till textens beskrivning av svenskarna: "NB. Man finner och wäl ibland andra nationer grobianer och wäl så många okloka, och oförståndiga människor som ibland the swänska".

21. HORATIUS. *Poëmata*, scholiis sive annotationibus instar commentarii illustrata, à Ioanne Bond. Editio nova. Amsterdam, apud D. Elzevirium, 1676. Liten 8:o. Grav. titelblad, 234, (3) s. Samtida ngt nött och lite solkigt pergamentbd med handskreven ryggtitel. Försätts- och titelbladet lite loss och ngt solkiga. Spridda fläckar, i synnerhet i marginalen. Anteckningar på eftersättsbladen sannolikt av C. J. Ramsten. Med Andreas Rubenius, Andreas Rydelius, P. Hillethans (?), Petrus Twist, Haqvin Wengbergs och Carl Johan Ramstens namnteckningar, den sistnämnda daterad den 16 april 1814. *4000

Willems Les Elzevier 1517: "cette édition d'Horace est fort jolie, mais on dit qu'elle laisse à désirer au point de vue de la correction". Andreas (Anders) Rubenius (1666–97) var domkyrkosysselman i Växjö och präst i Stoby och Sandby församling 1695–97. Andreas Rydelius (1671–1738) var professor i filosofi och teologi i Lund och sedermera biskop i samma stad. I sina ambitioner att förena det filosofiska vetandet med den kristna uppenbarelsetron konstruerade han ett eget filosofiskt system som till stor del byggde på en fördomsfri forskningsanda. Rydelius fick flera betydande lärjungar, bl.a. Dalin, Nehrman-Ehrenstråle, Rosén von Rosenstein och räknas som en av föregångsmännen till den svenska frihetstidens rationalism. Exemplaret har eventuellt även tillhört Paul Hilletan (1686–1748), auskulant i Göta hovrätt och överjägmästare i Södermanland. Peter Twist (född ca 1709) var enligt Hammarsköld i sin samtid "mycket tadlad" för sin översättning av *Aeniden* och karaktäriseras som "en afkomling af Lohensteins efterhärmande i Sverige".

22. (HUITFELDT, ARILD) *Kong. Hansis krønike/* som vaar Danmarckis/ Suerigis/ Norgis/ Vendis oc Gotthis konge/ hertug udi Slesuig/ Holsten/ Stor-marn oc Dytmersken/ greffue udi Oldenborg oc Delmenhorst: som regærede i 32 aar/ fra anno 1481, oc til anno 1513. Köpenhamn, H. Waldkirch, 1599. 4:o. (14, 2 blanka), 309, (31) s. Titelsidan tryckt i rött och svart. Trevligt, lätt nött stänkdekorerat hfribd från 1700-talets mitt med breda upphöjda bind, guldornerad rygg och titeletikett i marokäng. Stänkta snitt. Ryggen lite flammig. Delvis med svaga fläckar i övre marginalen och lagerfläckig. Marginalanteckningar på s. 147 och 215. Med Peder Winstrups namnteckning liksom en annan oläslig namnteckning daterad 1658, där det framgår att boken förärats av biskopen i Lund detta år. Med Ulric Celsings initialer och från Biby. *9000 Nielsen Dansk bibliografi 963. Bibliotheca Danica III:2:12. Thesaurus librorum Danicorum 223. Warmholtz Bibliotheca historica Sueo-Gothica 3024, noten. Med tryckt dedikation till Kristian IV. Arild Huitfeldt (1546–1609) var dansk rikskansler och historiker. Första upplagan av hans stort upplagda krönika över den danska historien utkom i tio fristående delar 1595–1604, varav denna om unionskungen Hans (1455–1513) delvis bygger på källor som idag inte är bevarade. Peder Winstrup (1605–79) var teologie doktor, professor i fysik vid Köpenhamns universitet, Kristian IV:s hovpredikant och biskop i Lund från 1638. Efter freden i Roskilde 1658 anpassade sig Winstrup i eget intresse till den svenska regimen, blev adlad av Karl X Gustav och förhöll sig jämte sitt prästerskap lojal gentemot Sverige under de följande krigen med Danmark. Han framlade förslaget till ett universitet i Lund 1658. Ulric Celsing (1731–1805) var diplomat, bl.a. i Konstantinopel, och hans boksamling utgjorde *P. Winstrupis D.* grunden för fideikommissbiblioteket på Biby.
23. (JANSEN, CORNELIUS) *Alexandri Patricii Armacani, theologi Mars Gallicus seu de iustitia armorum, et foederum regis Galliae, libri duo*, editio novissima. Arrogantiae non est, vel quæere, vel asserere veritatem. U.o., 1639. Liten 8:o. 442, (9, 3 blanka) s. Samtida lite nött och solkigt mjukt pergamentbd. Bitvis med en liten fläck i yttre marginalen. Med Arnold Johan Messenius överstrukna namnteckning daterad 1645 och anteckning ”liber Ja Hamiltonii 1650” på titelbladet, anteckning från det Cederhielmiska biblioteket på Säby, svår läsbar namnteckning daterad 1891 och Gustaf Hamiltons exlibris. Från Hedensberg. *8000 VD17 23:31213Y. Första upplagan trycktes 1635, denna upplaga saknar tryckort och är publicerad under falskt namn. Boken är ett hätskt angrepp på Frankrike och kardinalen Richelieu. Cornelius Jansen (1585–1638), som var biskop i Ypres och upphovsman till den s.k. jansenismen, ansåg att Frankrike inte gjorde tillräckligt för att skydda landets katoliker och jansenister. Arnold Johan Messenius (1608–51), son till Johannes Messenius, levde ett mycket äventyrligt liv och satt långa perioder fängslad. Han frigavs från Kexholm 1640 och lyckades så småningom återberöra faderns manuskript till *Scandia illustrata* till Sverige, vilket hans mor hade fört till Polen. Messenius skaffade sig mäktiga beskyddare och utnämndes 1645 till rikshistoriograf och författade bl.a. ett arbete om Sigismund och Karl IX:s regeringstid innan han drogs in i en högmålsprocess riktad mot hans son. Han dömdes till döden 1651 och avrättades i december

samma år. Det Cederhielska biblioteket började byggas upp i slutet av 1600-talet av presidenten i Göta hovrätt, Germund Cederhielm. Det ärvdes och utökades ytterligare av sonen Eric Germund men framförallt av dennes son Germund Carl. Den sista ägaren i familjen Cederhielm, Germund Ludvig, lät i början av 1800-talet flytta hela boksamlingen till Säby utanför Linköping. Den omfattande manuskriptsamlingen donerades med tiden till Uppsala universitetsbibliotek, medan boksamlingen 1841 gick i arv till Cederhielms hushållerska. Hennes efterlevande lät sälja böckerna på auktion i Stockholm 1878, 1880 och 1882. Biblioteket var då starkt reducerat p.g.a. en omfattande misskötsel under de föregående trettio åren men dessa bokauktioner var trots detta bland 1800-talets viktigaste och mest intressanta. I boksamlingen ingick böcker ur Magnus Gabriel De la Gardies bibliotek och även ett stort antal krigsbyten ur polska bibliotek, framförallt med Karl Ferdinands pärmexlibris eller namn. Många av dessa böcker hade förvärvats vid försäljningen av det Oxenstiernska biblioteket 1732. Det är osäkert vilken Hamilton som skrivit i boken 1650. Gustaf Hamilton (1826–1900) införlivade dock boken i sitt stora bibliotek på Hedensberg.

24. (LA BRUYÈRE, JEAN DE) *Les caracteres de Theophraste traduits du grec, avec les caracteres ou les moeurs de ce siecle. Neuvieme edition, revûë & corrigée.* Paris, E. Michallet, (1696). 12:o. (32), 52, 1–662, XLIV, (6) s. Titelsidan tryckt i rött och svart. Bra samtida ngt nött skinnbd med upphöjda bind, gulddornerad rygg och pärmkanter samt titeletikett i röd marokäng. Rödstänkt snitt. Liten skinnförlust överst på ryggen och begynnande ytlig sprickbildning nederst i främre ytterfals. Svag fuktfläck i yttre marginalen på s. 1–24 och två mindre fläckar i yttre marginalen på s. 649. Prydliga samtida marginalanteckningar. Med C. A. Gyldenstolpes namnteckning daterad i Paris 1699 och L. F. Rääfs exlibris. *4500

Tchemerzine Bibliographie d'éditions originales et rares d'auteurs français III, s. 810. Le Petit Bibliographie des principales éditions originales d'écrivains français s. 434–35. Årtalet feltryckt som 1716 på titelbladet. Sidorna 233–34, 641–42 och 647–48 är utbytetsblad. Första upplagan trycktes 1688. La Bruyère omarbetade och utvidgade emellertid detta arbete i nya utgåvor fram till sin död 1696. Detta är den definitiva upplagan utifrån vilken senare editioner av verket har utgått. Marginalanteckningarna, som är av Gyldenstolpes hand, är lösta namn på en del av verkets anonyma karaktärspor-trätt ur den franska samtiden. Carl Adolf Gyldenstolpe (1681–1709) var son till Nils Gyldenstolpe och gjorde tillsammans med sin broder Edvard en studieresa i Europa 1697–1701, varav de stannade nästan två år i Paris. De hade Daniel Niclas von Höpken som handledare och bl.a. matematikern J. Ozanam och författaren J. B. Rousseau som lärare. Adam Lewenhaupt skriver i sin biografi över brodern Edvard Gyldenstolpe angående brödernas tid i Paris: "När någon av de i Paris varande svenskarna reste hem, brukade Gyldenstolparna begagna tillfället att sända med diverse saker. [Johan] Hårleman tog med sig några lådor böcker, som eljest skulle ha förorsakat dem mycket besvär [...]. Även Nils Skunk, som var officer i fransk tjänst, fick med sig en låda böcker, när han reste hem på permission. Bokförteckningen finnes i behåll och torde ha bibliofilintresse." Bandet på föreliggande bok är säkerligen utfört i Frankrike. C. A. Gyldenstolpe blev senare kapten i Östgöta infanteriregemente och dog under Karl XII:s fälttåg i Ukraina.

*C. A. Gyldenstolpe.
Paris pour 3. liv.
La 4. Mag. N. n. 1699*

25. LACTANTIUS, LUCIUS (CAECILIUS) FIRMIANUS. *Opera quæ extant, cum selectis variorum commentariis, operâ & studio Servatii Gallæi.* Leiden, F. Hackium & P. Leffen, 1660. 8:o. Grav. titelblad, (30), 938, (80, 6 blanka) s. Samtida ngt nött pergamentbd med handskriven ryggtitel. Ryggen lätt solkig. Lätt lagerfläckig. Vålgjord gammal lagning på s. 27 och pappersförtunning på s. 315. Äldre understrykning och not i bläck på s. 448. Med Andreas Oldermans, Erik Benzelius d.y:s och L. W. Holmbergers namnteckningar. Med L. F. Rääfs exlibris. *3000

Lactantius (ca 250–317), ”den kristne Cicero”, var lärare i retorik, bl.a. till kejsar Konstantins son Crispus. Anders Olderman (d. 1679) föddes i Rostock och var handelsman och föreståndare i Tyska kyrkan i Stockholm. Hans barn adlades Cronstedt och han var farfar till den berömda kemisten och mineralogen Axel Fredrik Cronstedt. Årkebiskopen Erik Benzelius d.y. (1675–1743) var en tid biskop i Linköping och stora delar av hans rika bibliotek skänktes till Linköpings stiftsbibliotek.

26. MACHIAVELLI, N. *Tutte le opere* [...] *divise in V parti, et di nuovo con somma accuratezza ristampate.* U.o., 1550 [=1600-talets första hälft]. 4:o. (4), 8, 1–351, (1 blank, 4), 1–116, 1–14, (2 blanka), 1–304, 1–168, 1–170 s. Med författarens porträtt som träsnittsvinjett på titelsidan och med en träsnittsillustration på s. 124–25 i den femte pagineringsföljden. Samtida pergamentbd med handskriven ryggtitel. Pergamentet saknas överst på främre pärmen efter vad som tycks vara ett musangrepp. En bra och delvis ouppskuren inlaga med enstaka småskavanker, såsom en del mindre hål i yttermarginalen på grund av

pappersförtunning och en del minimala pappersföreningar. Ett felskuret nedre hörn på s. 171 i den fjärde pagineringsföljden. En fuktfläck i nedre yttre hörnet från s. 205 i den fjärde pagineringsföljden till s. 60 i den femte. Med Johan Scheringsson Rosenhanes förvärsanteckning daterad 1673, C. F. Eckleffs grav. exlibris, förvärsanteckning daterad 1769 med initialerna "D: D:" och Germund Carl Cederhielms bläcksignatur samt Ericsbergsbibliotekets exlibris. *25000

Bertelli & Innocenti Bibliographia Machiavelliana Secolo XVI:205. Under 1600-talets första hälft gjordes en mängd omtryck av Machiavellis samlade verk, alla med årtalet 1550 på titelbladet. Några av dessa upplagor har kunnat ges en mera precis datering, dock inte denna. Johan Scheringsson Rosenhane (1642–1710) var hovmarskalk och sändebud vid preussiska hovet. Han byggde upp ett stort bibliotek på sin egendom Tistad i Södermanland som "var rikast på böcker uti lagfarenheten och historien och innehöll äfven en vacker samling af patres" enligt *Collectio Gjörvelliana*. Rosenhane har noterat att han förvärvade boken 1673, vilket gör det mycket sannolikt att den var en av de böcker han fick i arvsskifte efter sin mor det året. Böckerna i arvsskiftet härrörde från fadern Schering Rosenhanes (1609–63) stora bibliotek. Tistads bibliotek såldes 1764 till Carl Fredrik von Eckleff (1723–86), som var kansliråd och stiftare av Tankebyggarorden. Hans exlibris, som här är i variant 2 av de av Carlander förtecknade, är stucket av Snack. Eckleffs bibliotek såldes i två omgångar, 1768–69 och 1786. Enligt anteckning på försättsbladet inköptes denna bok på den Eckleffska bokauktionen 1769 av den i övrigt okände "D: D:" Germund Carl Cederhielm (1717–89) var president i Åbo hovrätt och framstående boksamlare. Hans och följande generationers efterlämnade bibliotek på Säby såldes på auktion 1878–82.

27. (MESSENIUS, JOHANNES) *Sanfärdigt och rättmätigt geenswar/* emoot then lögnachtige smädeskrifft/ som een dansk man Petrus Parvus Rosefontanus benämndt/ åhr M.DLX. effter Christi bördh/ haffuer aff trycket/ på then lofflige Swea och Götha nation/ aff ijdhel haat och affwund/ uthgå låthet/ först på latijn skreffuet aff höghlärddh man/ J. M. och nu på thet swenska tungemål/ gemeene Sweriges rijkes inbyggjare til stoor nytta och behagh/ transfererat aff Heinrico M. Chem. Wiburgo-Careljo. Sthlm, C. Reusnero, 1612. 8:o. (16), 187, 168–69, 190–293, 284–85, 296–300, (1, 3 blanka) s. Titelsidan tryckt i rött och svart. Titelbladets baksida med Sturevapnet i träsnitt. + MÜLLER, LAURENTIUS. *Korte och sanfärdige beskrifwelse om någre förnämliche och tänckwärdighe saker/ som uti the tre stormächtige konungars och potentaters/ k. Johan then III til Swerighe/ k. Stephani Battori til Polen/ theslikes storförstens Iwan Wasiliewitz til Muskow/ regementz tidh uthi Swerighe/ Polen/ Rysland/ Lijfland och Littowen förlopne äre. Hwaruthinnan och beskriffues om the swenskes krijgh emot ryssen sampt andre märkliche saker och handlingar/ som för närwarande tijdz tilstånd skull til at läsa och wetta äre ganska nyttighe. Uttholkade och publicerade aff Erico Schrodero. Sthlm, I. Meurer, 1629. 8:o. (16), 224 s. Titelsidan tryckt i rött och svart. Solkigt och snedläst*

samtida pergamentbd med rester av en handskriven titel på ryggen. Blåa snitt. Insidan av pärmarna med gamla bläcknoteringar. Svaga inre falsar och med en smärre skada upptill på den bakre pärmens insida. Titelbladet till det första arbetet ngt solkigt och med gamla anteckningar och namnteckningar. Inlagan genomgående ngt bruntonad och lagerfläckig. En fuktfläck i övre marginalen på s. 19–38 och ett nagg i övre marginalen på s. 219. Fuktränder i övre marginalen på s. 165–66 och 203–06. Med sentensen ”Alis Jehova Spiro” bakom vars begynnelsebokstäver Anders Jacobis [svecus?] initialer döljer sig. Med dennes och Jacob Troilius namnteckningar, den senare daterad i Västerås 1707, samt Gösta Bodmans exlibris. *22000

Collijn Sveriges bibliografi 1600-talet 608–09 respektive 631. Warmholtz Bibliotheca historica Sueo-Gothica 2500 för Messenius och 3246, noten, för Müller. Messenius latinska original, *Retorsio impostararum*, utkom samma år. Det är ett angrepp på Svanings, under falskt namn, utgivna *Refutatio calumniarum* 1561, som är en kritik av Johannes Magnus. Frågan hade aktualiserats av Kalmarkriget 1611. Översättaren Henrik Martin Kemner var född i Viborg och verksam som svensk-finsk präst i Baltikum. Det andra arbetet är ur Schroderus imponerande översättningsproduktion och originalet, *Septentrionalische Historien*, utkom 1585 och behandlar krigen i Baltikum fram till detta år. Jacob Troilius (1657–1717) var kyrkoherde i Husby. Enligt *Västerås stifts herdaminne* var ”hans nöje vid lediga stunder [...] att granska och samla forntidens häfder, men i synnerhet lärde mäns bref, som han flitigt afskref”. Böcker ur hans samling har även hittat vägen till offentliga bibliotek i Stockholm och Linköping.

28. PARACELSUS. *Der Bücher und Schriffien/ des edlen/ hochgelehrten und bewehrten Philosophi und Medici, Philippi Theophrasti/ Paracelsi* genannt: Jetze auffs new auss den Originalien/ und Theophrasti eigner Handschrift/ souiel derselben zubekommen gewesen/ auffs trewlichst und fleissigst an tag geben: surch Iohannem Huserum Brisgoium churfürstlichen Cölnischen Rhat unnd Medicum. I–III. Basel, C. Waldkirch, 1589. 4:o. (20), 426, (2) + 342, (2 blanka, 56) + (8), 420, (6) s. Titelsidorna tryckta i rött och svart. Med träsnittsporträtt av Paracelsus på det andra bladet i alla tre delarna och på det avslutande bladet i del II. Tre samtida mjuka pergamentbd med knyband och ngt flagnade titeletiketter i rött papper från 1800-talets början. Stänkta randigt mönstrade snitt. Små skador på ryggarna till del I och III. Försättsbladen i del III fuktskadade. I nyare stänkdekorerade kassetter med tryckta titeletiketter. Inlednings- och avslutningsvis med svag fuktfläck i yttre marginalen i del I. Svag fuktfläck i övre hörnet i del II. Del III fuktskadad i början. Löst bifogad liten handskriven lapp på tyska, sannolikt från 1600-talet. Samtida namnteckning på titelbladen. Med Gabriel Oxenstiernas och Anna Banérs svartpressade initialer och vapen på pärmarna samt årtalet 1632. Överst på ryggarna lappar med signum för det Rålambska biblioteket på Granhammar och likaledes på främre pärmarnas insidor, längst ned på ryggarna spår av

tryckta nummeretiketter från början av 1900-talet. Med Thore Virgins namnteckningar daterade den 24 mars 1941, 16 juni 1941 respektive 12 augusti 1936 och uppgiften att han förvärvat del II av Eric Österlund samt Bibliotheca Qvarnforsianas stpl på försättsbladen. Saknar (104) s. i det avslutande registret i del III, vilka aldrig varit medbundna. Omfattar endast del I–III av totalt 10 delar. *40000

VD16 P365, 367 och 369. Sudhoff Bibliographia Paracelsica 216–18. Gabriel Bengtsson Oxenstierna (1586–1656) var riksråd och riksskattmästare, gift med Anna Gustafsdotter Banér (1585–1656). Föreliggande volymers pärmstämplar överensstämmer med exempel 6 i Carlanders förteckning över olika varianter av Oxenstiernas pärmexlibris. Eric Österlund sålde en del böcker under hand ur det Rålamska biblioteket på Granhammar. Ytterligare en volym ur denna svit av verket tillhör Apotekaresocieten och finns på Hagströmerbiblioteket. Först i mitten av 1960-talet kom Granhammarbiblioteket ut på marknaden i sin helhet. Med utgångspunkt i Paracelsus tankegångar växte en ideströmning, paracelsismen, fram i Tyskland vid 1500-talets slut. Den fick även stor betydelse i Sverige, vilket behandlas i Sten Lindroths doktorsavhandling *Paracelsismen i Sverige till 1600-talets mitt* 1943.

29. PHAEDRUS. *Fabularum libri quinque*, cum notis Danielis Hartnacci, pomerani, historicis, ritualibus, moralibus, & philologicis. Rudolphstadt, H. Urbani, 1696. 8:o. Grav. porträtt, extra grav. titelblad, (12), 70, (2 blanka), 1–752, (48) s. Titelsidan tryckt i rött och svart. + PHAEDRUS. *Seiner Fabeln*, oder Gedichte und Geschichte/ nach Ordnung der Construction, Sinn- und Wort-Verstand verdolmetschet: mit Gedoppelten und der ersten Art mehrentheils historischen Imitationen, aus denen erwehltesten drinn enthaltenen Redens-Arten/ samt beygefügter lateinschen Paraphrasi des herrn Danzet; der Jugend zum besten und Licht gegeben von Daniele Hartnaccio. Frankfurt und Leipzig, in Verlag J. Wiedemeyern, 1696. 8:o. (4), 356 s. Samtida trevligt ngt nött stänkdekorert skinnbd med upphöjda bind, rikt blinddekorerad rygg och spår av äldre handskrivna etikett nedtill på ryggen. Stänkta snitt. Ryggen med några nötningsmärken, bl.a. på titelfältet. Främre pärmens insida med spår av gammal auktionsetikett. Någon enstaka småfläck, t.ex. på s. 52–53 i det andra arbetet. Med namnteckning "Carolus Adolphus" på titelbladet och Säfstaholms litograferade exlibris samt Bengt Löws namnteckning i blyerts. *7000

VD17 3:307355F respektive 23:242497S. Johann Wiedemeyer i Lübeck var även förläggare till det första arbetet. Den inledande pagineringsföljden i det första arbetet, "Fabularum Phædri paraphrasis", hör egentligen till det andra arbetet. Med graverat porträtt av utgivaren, teologen och författaren Daniel Hartnack (1642–1708). Den "Carolus Adolphus" som skrivit sin namnteckning på titelbladet är identisk med Carl Adolf Gyllenstierna (1699–1733), son till Christoffer Gyllenstierna och prinsessan Katarina av Pfalz, den sistnämnda i sin tur dotter till Karl X Gustavs bror Adolf Johan av Pfalz och Elsa Elisabet Brahe. Carl Adolf Gyllenstierna var därmed syssling till Karl XII och sannolikt använde han sig av signaturen "Carolus Adolphus" för att framhäva sin kungliga börd. Gyllenstierna blev lagman på Gotland och mördades i Karlskrona

av Vilhelm Krassow. De flesta böcker som synt till på marknaden verkar ha varit skolböcker från hans ungdom. Hela eller delar av hans bibliotek tycks ha hamnat i det Bondeska släktbiblioteket på Säfstaholm, möjligen genom arv till hans halvsyster Maria Gustafva Gyllenstierna (1672–1737), gift med Carl Bonde. Då det finns spår av en gammal auktionsetikett kan det tänkas att de var ämnade för auktion och att hon antingen förvärvade dem före eller på denna.

Ur Nils Gyllenstiernas bibliotek

30. PLINIUS d.ä. *Historiæ mundi* libri XXXVII denuo et vetustos codices collati, et plurimis locis emendati, ut patet ex adiunctis iterum que auctis Sigismundi Gelenij annotationibus. In calce operis copiosus index est additus. Basel, Froben, 1549. Folio. (36), 671, (1 blank, 58, 2 blanka, 160) s. Med initialer i träsnitt och Frobens boktryckarmärke. Samtida ngt nött men mycket ståtligt svinläderbd med upphöjda bind och spår av handskrivnen titel. Pärnarna med rik blindpressad dekor. Bevarade fint smidda spännen. Försättsbladet med pappersförlust upptill. Delvis med fuktrand upp- och nedtill samt mögelprickar i nedre marginalen. Titelbladet med gammal notering och två bortklippta namnteckningar. Många nära samtida prydliga och intressanta marginalanteckningar, anteckningar även på eftersättsbladet och pärmens insida. Med Nils Gyllenstiernas präglade initialer "N. G. S." och året 1549 på frampärmen samt dennes son Johan Nilsson Gyllenstiernas fint utformade ägarnotering på ett blad före registret. Spår av borttaget gammalt exlibris på främre pärmens insida. Ur Emil Hultmarks bibliotek. *60000

Plinius den äldres berömda naturalhistoria med kommentarer av den tjeckiske humanisten Sigismund Gelen (1497–1554). Första upplagan av denna textedition, som har ett förord av Erasmus av Rotterdam, trycktes 1535. Plinius naturalhistoria i 37 böcker är det enda bevarade arbetet av författaren och skildrar den antika världsbilden ur en mängd perspektiv. Inte minst beskrivningen av växt- och djurlivet är än idag av stort intresse. Detta exemplar har en hel del trevliga marginalkommentarer till textens många gånger fantastiska innehåll! Carlander hänvisar till en annan bok ur Gyllenstiernas bibliotek med samma initialer och årtal. Nils Gyllenstierna (1526–1601) hade skrivits in vid universitetet i Wittenberg 1542 och det är oklart hur länge han befann sig i utlandet; kanske är denna Pliniusutgåva köpt av honom själv på kontinenten. Gyllenstierna gjorde senare en framgångsrik karriär som svenskt sändebud i utlandet, t.ex. som friare för Erik XIV:s räkning, bl.a. till Elisabeth I av England, och fredsförhandlare med ryska tsaren, var sedan rikets kansler i flera omgångar, landshövding i Småland och riksdrots 1590–95. Bl.a. öppnade Gyllenstierna Uppsala möte 1593, vilket var hans sista stora officiella framträdande. Han var en bildad man och "hade en mera omfattande kunskap om Europa än någon annan dåtida svensk" enligt Ingvar Andersson i *Svenskt biografiskt lexikon*. Han var under senare delen av 1500-talet den person som hade högst rang i Sverige vid sidan av kungahuset och bar både Johan III:s begravningskrona och Sigismunds kröningskrona i processionerna. Han lyckades trots nära relationer med alla fyra regenterna från Erik XIV till Karl IX klara sig utan att förlora varken livhanken eller sina gods. Hans son Johan (1569–1617) fick däremot fly Sverige sedan han kämpat på Sigismunds sida mot hertig Karl.

Ur Johannes Schefferus bibliotek

31. PROBUS, M. VALERIUS. *Libellus de interpretandis romanorum literis*, civiumque romanorum nominibus, pronominiibus, ac cognominiibus: nominibus item sacerdotiorum, potestatum, magistratum, praefectarum, sacrorum, ludorum, rerum urbanarum, rerum militarium, collegiorum, decuriarum, factorum, numerorum, ponderum, mensurarum, juris civilis, & similibus; quem ex vetustissimis manuscriptis codicibus, plus partem dimidiam auxit, emendavit, & notis illustravit Henricus Ernstius. Sorö, H. Crusii, 1647. 4:o. (8), 168 s. Samtida ngt nött och lite solkigt pergamentbd med senare handskriften ryggtitel. Pär-marna ngt skeva. Genomgående med fuktfläckar nedtill och delvis fuktskadad i nedre marginalen med viss skörhet i pappret inledningsvis och mot slutet. Reva i nedre marginalen på de avslutande två bladen. Med Johannes Schefferus anteckning och namnteckning på frampärmens insida. Där har sannolikt Anders Anton von Stiernmans exlibris även suttit, endast den årtalsuppgift han brukar sätta under detta finns kvar, "1743". Med duplettstpl från Lunds universitetsbibliotek och Nils Sjöstrands namnteckning. *25000

Bibliotheca danica IV:137. Graesse V:450. Brunet IV:888, noten. Marcus Valerius Probus, som var aktiv i Rom under Neros regeringstid, var lärd kommentator och granskare av äldre latinska texter. Denna danska utgåva av hans arbete om romerska förkortningar är försedd med kommentarer av Henrik Ernst på sidorna 109–62. Den från Strassburg bördiga Johannes Schefferus (1621–79) inkallades av drottning Kristina till Sverige som professor i Uppsala 1648 och blev sedermera universitetsbibliotekarie och medlem av Antikvitetskollegiet. Han gjorde stora insatser som utgivare av antika och andra äldre texter, men författade även egna viktiga verk som exempelvis *Lapponia* (1673). Schefferus bibliotekshus står fortfarande kvar i Uppsala.

Ex bibliotheca
Joannis Schefferi
Argentoratensis

32. SCHOOK, MARTIN. *Belgium federatum*, sive distincta descriptio reip. federati Belgii, exhibens illius faciem qua universalem, qua particularem, qualis fuit tum sub celsissimis principibus auracis gubernatoribus fuis & supremis militiæ praefectis, tum etiam hodierno tempore agnoscitur. Editio altera priori emendatior. Amsterdam, P. van den Berge, 1665. 12:o. Extra grav. titelblad, (10), 426 s. Samtida ngt solkigt pergamentbd med bara svagt skönjbar handskriften ryggtitel. Titelbladen med tråkig svart bläckfläck i övre hörnet, i övrigt bara någon enstaka småfläck. Liten reva i yttermarginalen på s. 115. Med Olof Hermelins namnteckning nederst på det graverade extra titelbladet. *4500
- Första upplagan trycktes 1652. Martin Schoock (1614–69) var professor i Groningen och filosof. Olof Nilsson Skragge, adlad Hermelin 1702 (1658–död tidigast 1709) var som ung informator åt rikskansler Stenbocks barn vilka han följde till Holland där han studerade statskunskap. Han blev senare professor, rikshistoriograf och diplomat. Han försvann under slaget vid Poltava 1709 och hans slutgiltiga öde är okänt.

33. SENECA. *Annæi Senecæ tum rhetoris tum philosophi, opera omnia* ab Andrea Schotto ad veterum exemplatum fidem castigata, græcis etiam hiatibus expletis. I-II. Geneve, S. Chouët, 1665. 8:o. (16), 807, (1 blank, 24) + (23, 1 blank), 377-910, (32) s. Titelsidan tryckt i rött och svart. Samtida ngt nött pergamentbd med handskriften ryggtitel. Rödstänkta snitt. Ryggen defekt upp- och nedtill. Med spår av auktionslapp på det defekta försättsbladet. Delvis med fuktfläck i marginalen. Med Johan Paulin Olivekrantz namnteckning på titelbladet och C. Brunnbergs och J. Wåhlanders namnteckningar på frampärmens insida. *3000

Andra delen har inte något egentligt titelblad och arbetet är komplett trots den udda kollationeringen. Johan Paulin Olivekrantz (1633-1707) var son till biskop Laurentius Paulinus Gothus och diplomat - "en grå eminens inom sv utrikespolitik" enligt *Svenskt biografiskt lexikon* som fortsätter att han var "en lärd man, 'then ther i vårt svenska språk som i mykit annat hade icke många sina likar' (Swedberg), ägde ett stort bibliotek och uppmärksammades som latinsk skald". Han var 1681-89 ansvarig för drottning Kristinas underhållsländer, bl.a. hennes lagman på Gotland. Hans efterlämnade bibliotek förvärvades med tiden av Carl Fredric Piper (1700-70) och införlivades med Ängsöbiblioteket, vilket det dock inte finns några spår av i denna volym.

34. *Sententia ordinum regni Sveciæ, in quosdam de collegio senatorum, decimâ nonâ februarij, anno millesimo, quingentesimo, nonagesimo prolata. Similiter acta iuridici processus, unâ cum sententiâ capitali, in quatuor patriæ perduelles, nempè Gustavum Baner, Ericum Sparre, Stenonem Baner, & Turonem Bielke, senatorio defunctos munere, Lincopiæ à statibus regni universis, anno millesimo, sexcentesimo pronunciatâ: sicut etiâ perduellis illius Erici Sparre protestatio, contra præfatum iudicium, ab ipso in circo supplicij, quandò simul cum tribus illis memoratis perduellibus, promeritas luiturus esset pœnas, ibidem vigesimâ martij recitata, atq; legitimâ responsione confutata. Denique in Hogenschildi Bielke crimina inquisitio facta, atq; legitima secundum allegata, & probata, in illum lata sententia, anno 1605. Omnibus veritatis amantibus, & huius rei cognoscendæ cupidis informationi. Sthlm, ex molybdographiâ Guttervicianâ, 1610. 4:o. (2), 90 s. + (HERMELIN, OLOF) *Veritas a calumniis vindicata*, seu ex parte sacræ regiæ majestatis Sveciæ justissimum responsum, quo nefandæ artes et calumniæ regis Poloniæ, quibus injustissimum, & divinis humanis que juribus maxime detestabile, bellum infucare nititur, et contra pacta conventa, præstitumque juramentum, reipublicæ, cui præest, libertatem si poterit, simul opprimere manifestantur. (Sthlm, Kongl. tryckeriet?), 1700. 4:o. (8), 142, (2 blanka), 1-38, (2 blanka) s. + OSIANDER, JOHANN ADAM. *Deus in lumine naturæ repræsentatus*. Tübingen, J. G. Cottæ, 1665. 4:o. (4), 146, (2) s. Samtida ngt hårt nött enkelt hfrbd vars pärmar är klädda med ett trevligt rött svampmålat papper. Ryggskinet med några små maskhål nedtill och*

en reva upptill. Det andra arbetet bitvis lagerfläckigt, det tredje lagerfläckigt inledningsvis och med smutsfläckar på s. 146. Med Mich. Zethrins namnteckningar daterade mellan 1708–18 och prisuppgifter för bandet som bands 1719. Med C. F. Pipers namnteckning daterad den 28 februari 1732 och uppgiften att han köpt boken på auktion i Stockholm samt Ulric Celsings initialer. Från Biby. *9000

Collijn Sveriges bibliografi 1600-talet 849 och Warmholtz Bibliotheca historica Sueo-Gothica 3339 för det första arbetet och 5245 för det andra. Klemming Sveriges förhållanden s. 284 för det andra arbetet. VD17 12:151579W för det tredje arbetet. *Sententia ordinum* om Linköpings blodbad utkom på svenska år 1600 och 1609. Den latinska översättningen är utökad med domen mot Hogenskild Bielke 1605 och översatt av Johannes Messenius. Hermelins arbete trycktes i flera senare upplagor och översättningar. Det är ett svar på *Justae vindiciae* från samma år, en propagandaskrift mot svenskarna som spriddes av den polska kungen August den starke för att påvisa allehanda svenska fördragsbrott gentemot Polen. Syftet var bl.a. att få de neutrala makterna att ta parti mot svenskarna och från svenskt håll ansågs det nödvändigt att bemöta dessa beskyllningar. Uppdraget gick till Olof Hermelin och boken trycktes i slutet av år 1700 och spreds först till de svenska ministrarna i utlandet. Kung Augusts skrift bemöts på punkt efter punkt och med stöd av källor som Adam av Bremen och Snorre hävdar Hermelin bl.a. att Sverige har en uråldrig rätt till Kurland och Livland. Olof Nilsson Skragge, adlad Hermelin (1658–död tidigast 1709) var professor, rikshistoriograf och diplomat. Han var medförfattare till de aldrig färdigställda texterna för Dahlbergs *Suecia antiqua et hodierna*. Hermelin försvann under slaget vid Poltava 1709 och hans slutgiltiga öde är okänt. Johann Adam Osiander (1622–97) var tysk teolog och verksam i Tübingen. Exemplet har tillhört Michael Jonsson Zethrin (ca 1660–1731) som var rektor vid Stockholms trivialskola, musiker i Storkyrkan, organist i Riddarholmskyrkan samt medlem av hovkapellet 1711–28. Han gav bl.a. ut biskopskrönikan *Catalogus chronologicus* (1711). *Sohlmans musiklexikon* skriver: ”Z. saknade inte talang som tillfällighetspoet och -tonsättare. Han satte även med viss skicklighet nya texter till då moderna dansmelodier, oftast fr. och gärna av Lully. Bl a skapade han en hel liten kyrkokons. på musiken till en scen ur en av dennes operor.” Pipers inköpsuppgift kan tyda på att Zethrins bibliotek såldes på auktion 1732, vilket inte tycks vara

Handwritten manuscript page with a list of items and prices. The text is written in cursive and includes the following entries:

Sententia ordinum Regni S. Imperii	1: -
Venter à Cabinnis vindicata	1: 28.
Sey ex lumine Hataca	1: 17:
Bau dnt Imper	2: 8:
<hr/>	
	21: 8:

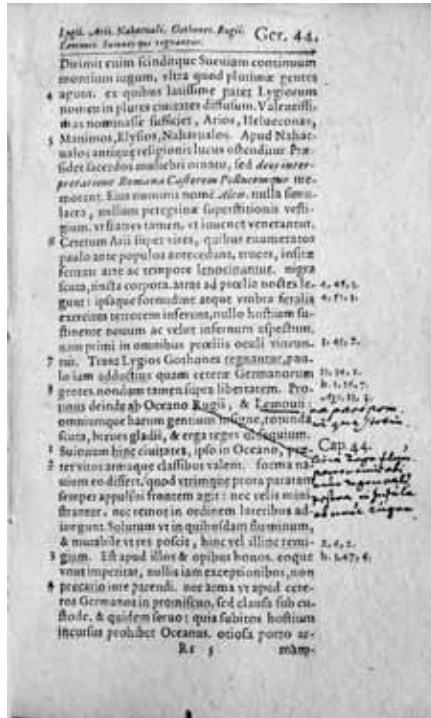
At the bottom of the page, there is a date and a signature: "29 Martii 1719. Mich. Zethrin."

dokumenterat på annat håll. Carl Fredric Piper (1700–70) hade redan nio år gammal inskrivits vid Uppsala universitet. Han blev sedermera president i Kammarkollegiet och ledamot av Vetenskapsakademien. Han var en av de stora köparna på svenska bokauktioner från 1730-talet och framåt. Ulric Celsing (1731–1805), som var diplomat i bl.a. Konstantinopel, har sannolikt köpt boken på Ångsöauktionen 1803, där C. F. Pipers bibliotek skingrades och Celsing tycks ha varit en flitig köpare. Celsingss boksamling utgjorde grunden för fideikommissbiblioteket på Biby. I ett ark i det andra arbetet är sidorna omkastade och Zethrin har där noterat i marginalen ”Galit tryckt”!

Ur Georg Stiernhielms bibliotek

35. TACITUS. *C. Cornelius Tacitus accurante Matthia Berneggero*. Strassburg, L. Zenzneri, 1638. 8:o. Grav. titelblad, (16, 2 blanka, 1123) s. Samtida tvättat pergamentbd med senare handskrivna ryggtitel över spår av gammal dito. Stänkta snitt. Renoverad i den spruckna främre ytterfalsen. Ryggen med ytlig sprickbildning. Titelbladet med bläckkladd och viss kolorering. Enstaka småfläckar. Genomgående med samtida förstrykningar och marginalmarkeringar i bläck, enstaka i rött och grönt. Något utförligare anteckningar på t.ex. blad D5, E3, R14 och R15. Med samtida förvärvsanteckning på bakre pärmens insida, Georg Stiernhielms och Magn. Thelaus (fil.) namnteckning på titelbladet, den senare daterad 1713, överstruken namnteckning (C. R. Stjernsten?) från 1800-talets första hälft på försättsbladet och J. M. Lindbergs exlibris på främre pärmens insida. *35000

VD17 3:307448C nämner bara ett inkomplett exemplar. Den delvis överstruken anteckningen på bakre pärmens insida är skriven av Stiernhielm och börjar ”BQ Amstel [...]” vilket kan betyda att boken köpts in i Amsterdam. Möjligen införskaffade Stiernhielm boken under sin holländska resa 1648, vars syfte var att inhandla böcker för drottning Kristinas räkning. Redan i *Archimedes reformatus* från 1644 hade Stiernhielm lyft fram utgivaren Matthias Bernegger som en av sina föregångare. Freinshemius, som författat den utförliga kommentardelen i denna utgåva, hade nyligen utsetts till Kristinas privatbibliotekarie och det låg säkert i Stiernhielms intresse att läsa även vad denne hade skrivit. Freinshemius var lärjunge till Bernegger och dessutom gift med hans dotter. Marginalanteckningarna i boken är av allt att döma delvis av Stiernhielms hand. De rör bl.a. Tacitus uppgifter om Norden. Stiernhielms bibliotek skingrades under oklara former någon gång under decennierna runt år 1700. Ett lotteriförfarande var planerat 1688, och vid detta tillfälle numererades böckerna på bakre pärmens insida. En sådan numerering finns även i detta exemplar. Det är dock högst osäkert om lotteriet verkligen blev av. Exemplaret har sedan tillhört antingen kyrkoherden i Ovanåker Magnus Magni Thelaus (1642–1725) eller dennes son med samma namn. Fadern var enligt herdaminnet ”en besynnerlig man. På sin tid var han allmänt känd för sin kunskap, att af händernas och ansigtets lineamenter sluta till en persons tillkommande öden. Många berättelser om honom äro gängse; så t.ex. skall han hafva förutsagt, att d.v. mag. Djurberg skulle blifva professor och ledamot i domcapitlet, samt förhjelpa honom (Thelaus) till pastorat, hvilket äfven inträffade.” Sonen Magnus Thelaus (1687–1765) var kyrkoherde i Hille och enligt herdaminnet ”känd för sitt fjäskiga och löjliga uppförande”.

36. TEMPLE, (WILLIAM F.). *Memoires de ce qui s'est passé dans la chretienité*, depuis le commencement de la guerre en 1672, jusqu'à la paix concludë en 1679. Traduit de l'anglois. Troisième edition, revuë & corrigée. Haag, chez A. Moetjens, 1694. 12:o. (16), 480, (4) s. Samtida lite nött och snedläst pergamentbd. Någon enstaka småfläck och lite naggad i yttermarginalen på s. 479–80. Med Tho. Wadenstiernas och J. G. Sacks namnteckningar, den förstnämnda daterad 1705, den senare Stockholm den 15 april 1729. Ur Bergshammarbiblioteket med dess tryckta biblioteketikett överst på ryggen. *4500

Warmholtz Bibliotheca historica Sueo-Gothica 8464 för det engelska originalet. De avslutande två bladen är en förlagskatalog från Adrian Moetjens. Översättning av *Memoirs of what past in christendom, from the war begun 1672 to the peace concluded 1679* (1691), vilken rör krigen mellan England och Holland på 1670-talet. William Temple (1628–99) var brittisk statsman och författare. Thomas Wadenstierna (1684–1728) reste utomlands 1705, var vice häradshövding i Hälsingland och senare notarie i hovrätten. Antagligen såldes hans böcker på auktion i Stockholm 1729, där kammarherren Johan Gabriel Sack (1697–1751) köpte boken. Det tycks inte finnas någon tillgänglig

uppgift om denna auktion på annat håll. Sack byggde tillsammans med sin fru Eva Bielke upp ett stort arkiv och bibliotek på sitt sörmländska gods Bergshammar. Han är begravd i Fogdö kyrka med en epitafium i stenstil författat av vännen Carl Gustaf Tessin. Större delen av biblioteket förvärvades av Björck & Börjesson på 1930-talet.

Donationsband från Magnus Gabriel De la Gardie

37. ULFILAS. *D.n. Jesu Christi ss. evangelia ab Ulfila gothorum in Moesia episcopo circa annum à nato Christo CCCLX. Ex græco gothice' translata, nunc cum parallelis versionibus, sveo-gothicâ, norrænâ, seu islandicâ, & vulgatâ latinâ edita.* Sthlm, N. Wankif, 1671. 4:o. Extra grav. titelblad, (48), 703, (1 blank, 4), 1-152 s. & 2 grav. plr & 3 utvikbara tryckta tabeller. Samtida lite nött och småfläckigt pergamentbd med sparsamt blinddekorerad rygg och senare handskrivna titeltext. Rödstänkta snitt. Pärmarna med smala blindpressade ramverk. Inlagan med någon enstaka småfläck. Bortklippt namnteckning i frontespisens neder marginal. Pappersförlust i ytter marginalen på s. 39-42, stor fuktrand på s. 521-28 och 585-92. Med Magnus Gabriel De la Gardies blindpressade donationsexlibris på båda pärmarnas utsidor, Christian Hammers och Evert Strokirks exlibris, stpl från Bibliotheca Qvarnforsiana och Thore Virgins namnteckning daterad den 16 september 1947 samt Rolf Wi-strands exlibris. *28000

Collijn Sveriges bibliografi 1600-talet 941-42. Darlow & Moule Historical catalogue of the printed editions of holy scripture 1448 och 4558. Johansson Variantexemplar av G. Stiernhielms Ulfilas-edition 1939, variant A. Det extra graverade titelbladet är stucket av D. Padt-Brügge efter förlaga av D. K. Ehrenstrahl och bär en text att silverbibeln återbördats till Sverige 1669 av M. G. De la Gardie. Det här är den andra och av Magnus Gabriel De la Gardie bekostade utgåvan av silverbibeln som trycktes med anledning av att De la Gardie skänkt handskriften till Uppsala universitetsbibliotek 1669. Den är utgiven av Georg Stiernhielm och den andra pagineringsföljden utgörs av Junius glossarium med tillägg av utgivaren. Detta exemplar har det ersatta titelbladet till glossariet med årtalet 1671. Den första tryckta utgåvan av *Codex argenteus* hade redigerats av Junius 1665. Ett antal exemplar av boken bands som här i donationsband med Magnus Gabriel De la Gardies krönta och med lagerkrans inramade monogram på pärmarna. Även andra böcker som De la Gardie bekostade utgivningen av bands in på samma vis.

38. WAGENSEIL, JOHANN CHRISTOPH. *Pera librorum juvenilium: qua, ingenuos, viamque ad eruditionem et bonam mentem affectantes adolescentes donat.* Altdorf, H. Meyer, 1695. 8:o. Dubbelsidig grav. frontespis, (36), 749, 770-72, 753-940, (2, 2 blanka) s. Titelsidan tryckt i rött och svart. Samtida trevligt ngt nött mörkt stänkdekorerat skinnbd med upphöjda bind och oxiderad ryggdekor samt spår efter mindre pappersetiketter, bl.a. nedtill på ryggen. Trevliga målade röda och gulbruna snitt. Ryggskinet och ytterfalsarna torra och hårdare nötta samt med ett mindre maskhål upptill på ryggen och två minimala i ytterfalsarna. Försättsbladet med spår av en gammal auktionsetikett. Gamla

lagningar på s. 113 med förlust av någon bokstav, liten lagning även på s. 123 och reva i yttermarginalen på s. 927. Med namnteckning "Carolus Adolphus" på titelbladet och Säfstaholms litograferade exlibris. *7500

VD17 1:044258S. Johann Hofmann i Nürnberg var förläggare. Detta är endast första delen av fem utgivna. Totalt omfattar verket över 6000 sidor och denna del innehåller bl.a. utdrag ur Plinius och Cicero samt "Præcepta artis rhetoricæ", "poësi germanica" och "poësi latina". *Pera librorum juvenilium*, eller fritt översatt "Ryggsäck med böcker för ungdomen", brukar räknas som den första encyklopedin för barn och avsåg att sammanfatta den kunskap som lärdes ut i skolorna. Johann Christoph Wagenseil (1633–1705) var orientalist och professor i Altdorf. Han är bekant bl.a. genom den Nürnbergkrönika han skrev som låg till grund för Wagners *Mästersångarna i Nürnberg*. Den "Carolus Adolphus" som skrivit sin namnteckning på titelbladet är identisk med Carl Adolf Gyllenstierna (1699–1733), son till Christoffer Gyllenstierna och prinsessan Katarina av Pfalz, den sistnämnda i sin tur dotter till Karl X Gustavs bror Adolf Johan av Pfalz och Elsa Elisabet Brahe. Carl Adolf Gyllenstierna var därmed syssling till Karl XII och sannolikt använde han sig av signaturen "Carolus Adolphus" för att framhäva sin kungliga börd. Gyllenstierna blev lagman på Gotland och mördades i Karlskrona av Vilhelm Krassow. De flesta böcker som har synlig proveniens ur hans bibliotek är skolböcker från hans ungdom. Hela eller delar av hans bibliotek tycks ha hamnat i det Bondeska släktbiblioteket på Säfstaholm, möjligen genom arv till hans halvsyster Maria Gustafva Gyllenstierna (1672–1737), gift med Carl Bonde. Då det finns spår av en gammal auktionsetikett kan det tänkas att de var ämnade för auktion och att hon antingen förvärvade dem före eller på denna.

39. WENDELIN, MARCUS FRIEDRICH. *Philosophia moralis*, præceptis succinctis methodicè comprehensa: commentariis theoreticis & practicis è priscis theologis, philosophis, oratoribus, historicis & poëtis plenè illustrata: insuperque septem quæstionum moralium centuriis [hebreisk text] logicè libereque af-

ferta & absoluta. Præmittitur typus operis logicus: subjungitur geminus index: unus auctorum, qui allegantur, explicantur, defenduntur, oppugnantur. Alter capitum & quæstionum moralium dubiarum & controversarum. Frankfurt, typis B. C. Wustii, 1665–66. 8:o. Extra grav. titelblad, 3–735, 726–1600, (45) s. & 1 utvikbar tryckt tabell. Samtida ngt nött marmorerat skinnbd med upphöjda bind och rik oxiderad ryggdekor samt stänkta snitt. Ryggen ngt torr. Fin inlaga. Med G. Palmstädts pressade ryggexlibris och Christian Hammers exlibris. *5000

VD17 39:136828N. På det graverade titelbladet anges tryckåret till 1666. Marcus Friedrich Wendelin (1584–1652) var teolog och pedagog. Det präglade namnet "G. Palmstädt" på ryggen är utfört samtidigt som boken bands och med all sannolikhet för Germund Palm eller Palmstedt (1635–1719), adlad Cederhielm 1686. Han var på 1660-talet landssekreterare i Halland och häradshövding i Albo härad i Småland, men avancerade så småningom till landshövding i Älvsborgs och Skaraborgs län. Carlander omnämner inte något band med detta ryggexlibris i sin artikel om det Cederhielska biblioteket.

40. *Vorrath von alten und neuen christl. Gesängen/ nebenst Kirchen-Gebethen und Fest-Andachten/ zum Gebrauch der churfl. Sächs. Hoff-Capell zu Dressden zusammen gebracht und nebenst einer Vorrede der theol. Facultät zu Leipzig heraus gegeben Anno 1673. Leipzig, J. Kölern, 1673. 4:o. Extra grav. titelblad, (1 blank, 27), 1394, (50) s. Titelsidan tryckt i rött och svart. Nottryck i texten på s. (16) i första opaginerade avdelningen. Samtida pampigt svart karduanabd med upphöjda bind, mycket rikt guldornerad rygg, smala guldpressade pärm-bårder och helt ciselerat guldsnitt. Två pärmspännen i mässing med nötta förgyllda slejfar. Ryggen lite naggad nederst och ryggskinnets defekt nedtill vid den främre falsen och upptill vid den bakre. En del små maskhål på ryggen. Försättsbladet saknas. I stort en bra inlaga med enstaka obetydliga lager- och rostfläckar. En solkfläck på titelbladet och ett par med smärre textförluster på s. 146–47. Gamla lagningar i övre marginalen på s. 456–60 med en del bokstavs- och pagineringsförluster. Smärre förluster av pagineringen på s. 1360, 1365 och 1367 beroende på ojämnheter i pappret. Med M. A. Ruckmans namnteckning daterad Skara 1811 och ytterligare en överstruken äldre namnteckning på eftersättsbladet samt Maria Elisabeth Stenbocks guldpressade pärmexlibris, det krönte monogrammet "M E S B" omslutet av lagerkvistar. Från Ericssberg. Saknar ett erratablad. *25000*

VD17 39:149373W. Maria Elisabeth Stenbock (1640-tal?–1693) var syster till riksrådet Johan Gabriel Stenbock och gift med landshövdingen Axel Lillie (1637–92). Hon var hovmästarinna hos Ulrika Eleonora d.ä. och hade ett praktfullt bundet bibliotek med i huvudsak tysk teologisk litteratur. Hennes pärmstämpel finns i tre storlekar. Hon och hennes man ägde bl.a. Löfstad och Lindholm och var morföräldrar till Ulla Sparre, Carl Gustaf Tessins fru.

5

19

21

18

38

CAJUS VALERIUS
CATULLUS

Et in eum

ISAACI VOSSII

OBSERVATIONES.

VVVVVVVVVV
VVVVVVVV
VVVVVV
VVVV
VV

Leipzig. Biblioth.

Prostant apud ISAACUM LITTLEBURY

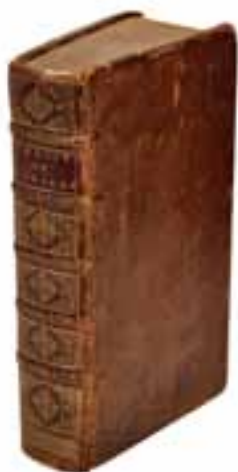
Bibliopolam Londinensem.

M D C L X X X I V.

Ex. Roland.

37

24

6

183

192, 109, 80, 104, 150, 126

77, 130, 129

199

186

186

43, 57, 131, 168, 50, 66, 69, 184

105, 59, 137, 98, 138

135, 120

167

134

75. 191

141

193

II. ÄLDRE BOKVÄSEN

41. [Albek] *Fortegnelse over endeel gode og vel conditionerede bøger i adskillige videnskaber, samt endeel rare manuscripter og pergaments-breve, og endeel kobberstykker over fortiente danske mænd; som efter afgangne herr Niels Albek bliver bortsolgt i Munkebjergby præstegaard, dagen den september førstkommande, om formiddagen klok. 8, alt efter de conditioner, som nærmere paa auktionsstedet skal vorde bekendtgjorte. Og tiener ellers til efterretning for de herer liebhavere, at sognepræsten herr Nyeholm, og capellanden herr Thy, modtage commissioner. Adressen er till begge pr. Sorø à Munkebjergby; og bliver de pr. commission bortsolgte bøger, om forlanges, frit sendte til Kiøbenhavn. Sorø, J. Lindgrens enke, 1783, 8:o. 63 s. Brunt klotryggbd från slutet av 1800-talet med handskriften titeletikett på främre pärm. Främre och nedre snitten marmorerade. Med Enrico Langagers guldpresade stpl på frampärmens insida.* *3500

Bibliotheca danica IV:572. Tryckt på det under 1700-talets andra hälft klassiska Lindgrenska tryckeriet i Sorø som åren 1771–89 drevs av Anna Catharine Lindgren, änka efter Jonas Lindgren. I titeltexten var mellanrummen till för att man senare skulle för hand kunna införa auktionsdatum, vilket inte var fastställt vid tryckningen. Innan auktionen skänktes ett femtiotal böcker till Sorø akademies bibliotek. Boksamlingen innehöll bl.a. handskrifter och tryckt material rörande dansk kyrkohistoria.

42. ALGREEN-USSING, F. *Fortegnelse over skrifter henhørede til Fyens stifts topographi og specialhistorie*. Odense, Fyens stiftsbogtrykkeri, 1865. 8:o. 54, (1) s. Ngt nött samtida klargrönt glättat pappbd. Ryggen defekt. Bra inlaga med endast obetydliga lagerfläckar. Med dedikation till P. G. Thorsen daterad den 23 maj 1865. *1500

Frederik Algreen-Ussing (1838–69) gjorde sig framförallt känd som författare inom historia och topografi. Peder Goth Thorsen (1811–83) var dansk biblioteksman, runolog och historiker.

43. *Allmän catalog öfver de uti Sverige och Finland ifrån början af detta århundrade utkomna böcker och skrifter*, i systematisk ordning författad, och enligt kongl. maj:ts nådigste stadgande, utgifven af Boktryckeri-societeten. 1801–1805. I: [1–5]. Sthlm, Kongl. tryckeriet respektive C. F. Marquard respektive P. Sohm

respektive H. A. Nordström respektive J. A. Carlbohm, 1806–08. 8:o. (16), 56 + (6), 87 + (6), 65 + (6), 56 + (8), 71 s. Trevligt mörkbrunt stänkdekorerat pappbd med benvit titeletikett och gammalt övre guldsnitt, övriga snitt endast putsade (Johanna Røjgård). Fin inlaga med några enstaka understrykningar i blyerts. En del minimala revor, pappersförluster och hål i marginalerna. Fint ex. *4800

Almquist 119. Allt som utkom. De första två delarna redigerades av P. Malmström och de tre sista av P. A. Wallmark. En fortsättning för åren 1806–07 utarbetades av P. V. Tholander, men trycktes aldrig.

44. ALNANDER, S. J. *Anvisning till et utvaldt theologiskt bibliothek*. I–IX. Sthlm, P. Hesselberg, 1762–72. 8:o. (32), 239, (1) + (4), 334, (14) + (4), 88, (6) + (4), 119, (7) + (2 blanka, 4), 42, (4) + (2 blanka, 4), 33, (7) + (4), 320 + (4), 100 + (4), 41, 46–47, 44–88, (51) s. Två samtida hårt nötta hfrbd med upphöjda bind, rikt guldornerade ryggar, bruna titel- respektive gröna deltiteletiketter och röda snitt. Ryggarna torra och ngt flagiga. Ryggen skadad upptill på det första bandet och deltiteletiketten på det andra bandet delvis defekt. I den första delen några smärre solkfläckar på s. 22–23 och ett nagg i yttermarginalen på s. 75. En kraftig rostfläck på s. 15–16 och s. 88–89 ngt solkiga i del II. En svag fuktfläck i yttermarginalen på s. 155, ett litet hål i yttermarginalen på s. 203 och små fuktfläckar i övre marginalen på s. 289–301 i del VII. I del VIII rostfläckar i inre marginalen på s. 23–39, en liten fuktfläck i övre marginalen på s. 15–65 och ngt solkig på s. 56–57. Med Bror Olssons namnteckning daterad 1948. *2500

Almquist 1070. Med ett förord av Gabriel Rosén. Första delen består av en omfattande allmän lärdomshistorisk inledning med litteraturhänvisningar "til böckers kännande" och "lärde journaler" och en teologisk lärdomshistoria. En fortfarande användbar resonerande bibliografisk översikt med ett överflöd av information om både utländsk och svensk teologisk litteratur. S. J. Alnander (1731–72) var präst och docent i historia och skrev en avhandling om förbjudna svenska böcker och utgav bl.a. ett antal teologiska arbeten samt medverkade i Gjörwells olika tidskrifter. Bror Olsson (1894–1973) var bibliotekarie, kyrko- och personhistoriker.

45. ARWIDSSON, A. I. *Förteckning öfver Kongl. bibliothekets i Stockholm isländska handskrifter*. Sthlm, P. A. Norstedt & söner, 1848. 8:o. (6), 194, (1) s. Halvpergamentbd med röd titeletikett i marokäng och grönstänkta snitt (Levins bokbinderi, Uppsala). Inlagan lätt lagerfläckig på sina håll och med en svag genomgående fuktrand i den övre marginalen. Trevligt ex. med Gustaf Bernströms guldräglade monogram nedtill på ryggen och hans blyertsnotering "coll. cat." *1500

Almquist 2745. Fiske s. 325. Afzelius s. 11. Bygger på en handskreven katalog sammanställd av Jon Sigurdsson 1841.

46. [Augustin] (EKKARD, F.) *Librorum tabularumque geographicarum et aliarum aeri incisarum*, atque instrumentorum mathematicorum, quae omnia sibi paraverat vir perillustris J. Sam. Augustinus, potentiss. daniae et norvegiae regi a status atque militiae consiliis, nuper placide defunctus, aedibus in Ulfeldi foro num. 71 publica auctionis lege dividendorum die 5 aprilis, a. 1786, designatio. Köpenhamn, J. F. Schultz, (1786). 8:o. Grav. porträtt, 102, (2 blanka), 1-212, 113-16, 217-34, 233-40, 141-45, (1) s. Häftad i ngt nött samtida bronserat omslag med bakre nedre hörn bortrivet. Pärmar och snitt solkiga och ryggen ngt mörknad. Bra inlaga med enbart några enstaka mindre fläckar och ett litet hål i yttermarginalen på s. 141. *12000

Bibliotheca danica IV:572. Den första pagineringsföljden innehåller vetenskapliga instrument, kartor och grafik och den andra böcker. Med ett förord av Frederik Ekkard. Johann Samuel Augustin (1715-85) var född i Slesvig och dansk ämbetsman. Sedan ungdomsårens studier intresserade han sig för matematik, astronomi och geografi, vilket biblioteket bär vittne om. Han studerade bl.a. Tycho Brahes observationsanteckningar. På auktionen gjorde bl.a. P. F. Suhm många inköp.

47. AURIVILLIUS, P. F. [preses] & TUNELIUS, L. C. & ARRHENIUS, C. M. & VRETEBLAD, J. [respondenter]. *Ad historiam librorum in Svecia prohibitorum hypomnemata*. I-III. A.a. Uppsala, typis Edmannianis, (1809-14) respektive Zeipel et Palmblad, (1815). 4:o. (2), 8 + (4), 9-14 + (2), 15-20 s. Ngt nött marmorerat pappbd från början av 1900-talet med röd titeletikett. Bra inlaga med endast enstaka lagerfläckar. Ur Gustaf Bernströms bibliotek och med dennes blyertsanteckning "coll. cat." *2500

Almquist 274. Marklin 14-16. Allt som utkom. Rör förbjuda svenska böcker och behandlar endast sju nummer, men dessa är försedda med omfattande noter, delvis på svenska, om bakgrunden till censuren. Bland behandlade titlar märks *Biblia* 1622, Johannes Rudbeckius *Privilegia* 1636, Leibnitz *Guldene Äpfel* 1695 och Widekindis historik över Gustav II Adolf 1691.

48. (AURIVILLIUS, P. F.) *Catalogus librorum impressorum bibliothecae regiae academicae Upsaliensis*. I-II. Uppsala, Stenhammar et Palmblad, (1805)-14. 4:o. (2), LXVIII, 164, 155-56, 167-690, (2), 691-1040 + (2), 147, 158-59, 150-384 s. Första delen med en grav. titelvinjett föreställande Gustavianum. Två lätt nötta gedigna halvmarokängbd med breda upphöjda bind, sparsamt blindpressade ryggar och stänkta snitt (Hedberg). Enstaka lager- och småfläckar, mer på s. 275-78 och 1009 i del I. Liten bläckfläck i yttersta hörnet på s. XIII-XX, underligt feltryck med mindre textförlust på s. III, lagade revor, mest i inre marginalen, på s. 490-95, 651-58 och 974-75, litet hål med en bokstavs förlust på s. 605, liten fläck i texten på s. 953-56 och 987 i del I. Mindre fläckar på s. 9, 16 och

32 samt lagade revor på s. 76-77 i del II. Med en del blyertsanteckningar och markeringar av Per Hierta, inte minst om bibliotekets inkunabler, och hans namnteckning i bläck på försättsbladen. *7500

Almquist 2810. Utan det gemensamma smutstitelbladet för del I som var tänkt att kasseras och som inte heller nämns av Almquist. Även deltitelbladen i del I saknas i detta exemplar och deltitelbladet till del II är inbundet på fel plats för att möjliggöra bindningen av verket i två lika tjocka volymer. Katalogen upptar både svenska och utländska arbeten tryckta före 1797. Detta är fortfarande Uppsala universitetsbiblioteks huvudkatalog, även om de supplerande kort- och datorkatalogerna med tiden blivit mycket omfattande.

49. [Aurivillius] *Bibliotheca, quam olim collegerat in academia Upsaliensi lingvarum oriental. professor regieque societ. scient. Upsal. secretarius, Carolus Aurivillius. [...]* publica auctione vendendos [...]. I-II. Uppsala, J. Edman, (1787-88). Liten 8:o. (4), 152 + (2), 188 s. Två volymer häftade i samtida gråpappomslag. Del I snedläst och saknar omslagsryggen. Genomgående fuktfläckar i del I och endast sporadiskt i del II samt med en del bläckfläckar. Interfolierade och med anteckningar om köpare och priser. Ur familjen Aurivillius samling. *40000

Almquist 4439. Del I förtecknar böcker i folio och kvartoförmåt, vilka såldes i Uppsala i oktober 1787; del II oktaver och duodecimo, vilka såldes i Stockholm i februari 1788. Samtidigt som den fina boksamlingen såldes även några mynt och två Åkermanglober, vilka förtecknas på sista sidan i appendixet i del II. På denna bokauktion köpte Uppsala

universitetsbibliotek den fjärde delen av Rudbecks *Atlant* för 1160 dlr kmt. Carl Aurivillius (1717–86) var professor i österländska språk vid Uppsala universitet och ledamot av Bibelkommissionen. Detta är ett exemplar med fullständiga samtida anteckningar över köpare och priser på denna betydelsefulla bokauktion samt även i del I vissa utländska bud som kommit in i förväg. Den som gjort anteckningarna är uppenbarligen någon av de kommissionärer som åtog sig bud enligt den tryckta katalogen, antingen Adolph Murray till vilken utländska köpare skulle vända sig eller O. A. Knös, vars lite runda handstil det liknar. Bland köparna märks, förutom sonen P. F. Aurivillius, svärsonen Hageman och Uppsala universitetsbibliotek, även Åbo bibliotek, Afzelius, Benzelius, Calonius, d'Albedyhll, Eurén, Falkenberg, Fleming, Floderus, Götlin, Ihlström, Knös, Lüdeke, Malmstedt, Murray, Neikter, Norberg, Prosperin, Tingstadius, Troil, Winbom, Ödmann och många fler samt utländska köpare som Geysler eller Geisler, Kuhlencamp, Luchtman och Suhm.

50. [Aurivillius] *Bibliothecæ, quam olim collegerat in academia Upsaliensi lingvarum oriental. professor regiæque societ. scient. Upsal. secretarius, Carolus Aurivillius. [...]* publica auctione vendendos [...]. I–II. Uppsala, J. Edman, (1787–88). Liten 8:o. (4), 152 + (2), 188 s. Två fina mörkbruna stänkdekorerade pappbd med benvita titeletiketter (Johanna Røjgård). Gamla stänkta snitt. Inlagan med lager- och småfläckar samt en del bockar och små bläckplumpar i marginalerna. Titelbladet till första delen ngt bruntonat och till andra delen med två minimala små hål. *10000

51. BADEN, G. L. *Dansk-norsk historisk bibliothek*, indeholdende efterretning om de skrifter, som bidrage til dansk-norsk historiekundskab. Odense, S. Hempel, 1815. 8:o. (14), 358 s. Ngt nött mörkbrunt hfrbd med sparsamt guldornerad rygg, ljusbrun titeletikett och mörkblåa snitt. Titeletiketten lite naggad. En mindre fläck i texten på s. 341–42 och en fuktrand i övre yttre hörnet från s. 343 till slutet. Av en inklistrad etikett på insidan av främre pärmen framgår att boken kommit ur domprosten Wetters boksamling och skänkts till Växjö läroverksbibliotek 1893. *3000

Bibliotheca danica IV:553. Fiske s. 29. Historikern Baden, som även var stor boksamlare och kverulant enligt omvärlden, hade svårt att hålla tungan i styr. Således ska han en gång ha yttrat, att han hellre miste ett av sina barn än sitt bibliotek.

52. (BARKMAN, C. G.) *Catalogus bibliothecæ templi cathedralis Strengnesensis*. Strängnäs, L. A. Collin, 1776. 4:o. 63 s. Enkelt lätt nött och skevt klottryggbd. Främre pärmen ngt missfärgad. Inledningsvis lätt lagerfläckig. Med liten anteckning i bläck på s. 5 och en innehållsförteckning skriven i blyerts på eftersättsbladet. Ur Bengt Löws samling. *4800

Almquist 3138, som anger F. V. Brannius som katalogens upphovsman. Denne var förvisso bibliotekarie vid Strängnäs domkyrkobibliotek, men föddes inte förrän 1780. En annan uppgift har gjort gällande att det var hans far Johan Wilhelm Brannius, kanslist i Riksarkivet, som sammanställde katalogen, men av allt att döma rör det sig istället om Carl Gustaf Barkman (1725–99). Han är känd för sin latinska grammatik som utkom i

flera upplagor. Katalogen förtecknar den krigsbytesrika boksamling som än idag står i domkyrkan i Strängnäs och nästan uteslutande består av böcker tryckta på 1400- och 1500-talen samt de första årtiondena av 1600-talet. På sidorna 57–63 förtecknas biskop Johannes Matthiæ's donation.

53. (BARKMAN, C. G.) *Catalogus bibliothecæ templi cathedralis Strengnesensis*. Strängnäs, L. A. Collin, 1776. 4:o. 63 s. Elegant halvpergamentbd med röd titeletikett av skinn och rödstäinkt övre snitt, övriga snitt oskurna (Hedberg, 1954). Titelbladet har en gammal lagning i nedre yttre hörnet. Avslutas med ett inbundet grått blad med anteckningar av C. M. Carlander. Fint ex. med Gustaf Bernströms exlibris. *8000

Carlanders medbundna anteckningsblad är ett utdrag ur *Lärda tidningar* 1750 om biblioteket.

54. BARTHOLIN, A. *De scriptis danorum*, liber posthumus, auctior editus à fratre Thoma Bartholino. Köpenhamn, typis M. Godicchenii, sumptibus P. Haubold acad. bibl., 1666. 8:o. (12), 119, 122–23, 224–26, 127–28, 229–30, 131–50, (1) s. Sannolikt samtida pergamenttryggbd som på 1700-talet klätts i brunt stänkekorerat papper och försetts med handskriven titeletikett. Ryggen delvis defekt, i synnerhet upp- och nedtill. Genomgående lagerfläckig. *10000

Bibliotheca danica IV:548. Thesaurus 331. En ny utvidgad upplaga utkom 1699. Sista opagerade sidan är ett "Typographus Lectoris" som är en ursäkt för att Niels Stensen inte är nämnd i bibliografin. Det saknas ofta. Bröderna Albert och Thomas Bartholin var söner till den berömda danska polyhistorn Caspar Bartholin. Arbetet färdigställdes av den äldre brodern Thomas efter att Albert dött 1663. Det är den första författarbibliografin i Norden och ett av de äldsta bibliografiska arbetena i regionen överhuvudtaget.

55. BARTHOLIN, A. *De scriptis danorum*, liber posthumus, anno MDCLXVI. Auctior editus à fratre Thoma Bartholino; nunc denuo accurate recensitus, passim emendatus, & supplementis plurimis actus atque illustratus à Johanne Mollero, Flensburgensi; cujus etiam seorsim accedunt observationes ad eundem prolixiores. (Supplementa, huic editioni adjuncta, typorum diversitas à textu auctoris distingvit). Hamburg, sumtibus G. Liebezeit, 1699. 8:o. (12), 128, 131–50, (1, 1 blank), 151–466, (2 blanka, 2), 50, (19, 1 blank), 3–80 s. + SCHEFFERUS, J. *Sveciã literata* seu de scriptis et scriptoribus gentis Sveciæ. Opus postumum, Holmiæ initio anno MDCLXXX, excusum, nunc autem

ALBERTI BARTHOLINI
De
SCRIPTIS
DANORUM,
Liber Posthumus,
Auctior editus
à Fratre
THOMA BARTHOLINO.

HAFNIÆ,
Typis MATTHIÆ GODICCHENII,
Sumptibus PETRI HAUBOLD Acad. Bibl.
ANNO cl^o l^o LXVI,

denuo emendatius editum, & hypomnematis historicis illustratum, a Johanne Mollero. Hamburg, sumtibus G. Liebezeit, 1698. 8:o. (16), 346, (28), 347-475 s. Samtida skinnbd med upphöjda bind, oxiderad rik ryggdekor och stänkta snitt. Ryggen torr och flammig samt med smärre maskhål nedtill. Enstaka understrykningar i början och en hel del mycket diskreta bläckmarkeringar. I första arbetet en rostfläck med bokstavs förlust och en del smärre textförluster på grund av pappersförtunning på s. 1 och 11 i sista pagineringsföljden, som liksom den föregående felaktigt är bunden sist i denna volym. Det andra arbetet med några rostfläckar i nedre marginalen på s. 225-27 och i yttermarginalen på s. 329-30. Det sista arbetet Med C. F. Pipers förvärvsanteckning som lyder: "Köpt på Hildebrands auction Stockholm d. 12 martii 1740 för 12 dlr 8 kmt". Ulric Celsings signatur och priset 7 skilling. Från Biby. *6500

VD17 12:131059Z respektive VD17 12:131076Q. Bibliotheca danica IV:548 och The-saurus 331 för det första arbetet. Collijn 830 och Almquist 20 för det andra. Första upplagan av Bartholin utkom i Köpenhamn 1666. Bröderna Albert och Thomas Bartholin var söner till den berömde danska polyhistorn Caspar Bartholin. Arbetet färdigställdes av den äldre brodern Thomas då Albert avled 1663. Mollerus kompletteringar är mycket omfattande. Första upplagan av Schefferus utkom 1680. Den avslutande delen av pagineringsföljden med Mollerus kompletteringar. Med en tryckt dedikation till Magnus Gabriel De la Gardie från Schefferus änka och ättlingar. Sveriges äldsta egentliga bibliografi. Den är uppställd kronologiskt och förteckningen börjar med de medeltida landskapslagarna. Även förtecknas i Sverige verksamma utlänningars svenska verk, bl.a. författarens egna, och finländares tryckta skrifter från Michael Agricola till Johannes Paulinus. Vad gäller personhistoriska tryck och akademiska avhandlingar försvarade utanför Sverige och Finland är bibliografin fortfarande inte till fullo ersatt. Enligt Gustaf Benzelstiernas *Censorsjournal* trycktes bokauktionskatalogerna över Jacob Henrik Hildebrands bibliotek i januari 1740 men inga exemplar tycks vara bevarade. Hildebrand (1669-1719) tillhörde den förmögna köpmanssläkten och han var en tid verksam i Riksarkivet. Hans böcker såldes först en tid efter hans hustrus död. C. F. Pipers (1700-70) stora bibliotek splittrades på Ängsöauktionen 1803, där Ulric Celsing gjorde fina förvärv.

56. BENZELIUS, E. & BENZELSTIERNA, G. *Brefväxling imellan ärke-biskop Eric Benzelius den yngre och dess broder, censor librorum Gustaf Benzelstierna*; efter originalerne utgifven af Johan Hinric Lidén. Linköping, F. Schonberg och Björkegrens enka, 1791. 8:o. Grav. porträtt, xxvii, (1 blank), 330, (26) s. Ngt nött samtida hfrbd med upphöjda bind, sparsamt guldornerad rygg, brun titeletikett och stänkta snitt. Titeletiketten ngt solkig och falsarna spruckna upptill. Bra inlaga med endast någon enstaka obetydlig fläck. Med Jacob Israel Köhlers överstrukna namnteckning daterad i Vadstena 1791, A. P. Widegrens daterad 1814 och Hjalmar Lundgrens guldpräglade monogram på främre pärmen, hans exlibris och namnteckning samt inköpsanteckning daterad 1914. *2500

Setterwall 4572. "Säljes till inkomst för Linköpings bibliothek". Porträttet föreställer Erik Benzelius och är graverat av E. Geringius. Med ett företal "dicteradt från sjuk-sängen i Norrköping" av J. H. Lidén och ett "utdrag af ärke-biskopen Eric Benzeli den yngres egenhändigade antekning om sit lefverne". En av de klassiska svenska lärda brevväxlingarna om i huvudsak böcker, handskrifter och svensk historia, men även åtskilligt om numismatiska frågor. Jacob Israel Köhler (1733–1801) var präst och tillfällighetskald samt ledamot av *Utile dulci*. Han hade vid denna tid just tillträtt tjänsten som kontraktsprost i Vadstena. Hjalmar Lundgren (1880–1953) var chef för Norrköpings bibliotek och konstmuseum samt själv stor boksamlare.

57. [Benzelstierna] *Bibliotheca Laurentii Benzelstierna* quondam s.s. theol. doctoris, episcopi Arosiensis et ord. regg. commendatoris reg. ord. de stella polari. Sub hasta vendenda Upsaliæ mense februar. 1802. Uppsala, J. F. Edman, 1801. 8:o. (2), 261 s. Bra mörkbrunt stänkdekorerat pappbd med benvit titeletikett (Johanna Røjgård). Gamla rödstänkta snitt. Inlagan med sporadiska lagerfläckar. En liten bläckplump i texten på s. 235–36 och ett mindre hål med bokstavs förlust i yttermarginalen och in i texten på s. 237. Fint ex. *9000
Almquist 4476. Till innehållet en av de finaste bokauktionskatalogerna i Sverige. Sista exemplaret på marknaden av *Atlantics* fjärde del köptes här av Brahe på Skokloster.
58. [Berckentin] *Bibliotheca Berckentiniana* sive index librorum bibliothecæ illustrissimi atque excellentissimi viri Christiani Augusti comitis de Berckentin [...]. Qui publica auctione dividendur Hauniæ in ædibus Berckentinianis ad d. 22 octobr. & seqq. anno 1759. Köpenhamn, typis N. Mölleri, (1759). 8:o. (12), 610, (1) s. Häftad i nött samtida gråpappomslag som försetts med ett löst grönmarmorat skyddsomslag med tryckt titeletikett. Ryggen mörknad och renoverad. Inlagan genomgående bruntonad och med sporadiska små lagerfläckar. Några solkfläckar på s. 585–86. Fuktfläckar, men inte särskilt störande, förekommer här och var i marginalerna, varav några större i början i yttermarginalen och nedre hörnet avtagande fram till s. 36. Ett hål i yttermarginalen på s. 207 och i den inre från s. 607 till slutet. En smärre pappersförlust i nedre marginalen på s. 513. *10000
Bibliotheca danica IV:573. Greve Christian August von Berckentin (1694–1758) hade ett för den tiden ett stort och rikt bibliotek som "fyldte hele to sale". "Hans bibliotek, der især var velforsynet inden for de historiske videnskaber, stod åbent for lærde".
59. BERG, J. A. *Förteckning öfver Göteborgs högre elementar-läroverks boksamling*. Göteborg, D. F. Bonnier, 1864. 8:o. x, 362 s. Gråblått hklbd med sparsamt guldornerad rygg och stänkta snitt. Ryggen obetydligt naggad upptill. Några tråkiga fläckar på s. 346–50 efter ett försök att suddas ut Carl P. Geddas namnteckning daterad Göteborg 1864. Hans namnteckning återfinns även på s. 239. Med Johannes Rudbecks namnteckning. *1500
Almquist 3256. Aberstén 3212 med avvikande kollationering. Ett fristående supplement utkom 1898.

60. (BJÖRNSTJERNA, J.) *Förteckning på svenska calendarier* för hwarje år ifrån 1600 til och med 1770 samt på en del af de där uti befintelige åtskillige underrättelser. Uppsala, J. Edman, 1771. 8:o. (6), 98 s. Trevligt men ngt nött samtida hfrbd med upphöjda bind, mörkrbrunt titelfält och stänkta snitt. Ryggen lite defekt upptill. Försättsbladet urrivet. Inlagan sporadiskt småfläckig och med en del samtida blyertsmarkeringar i marginalen och samtida bläckkompletteringar i texten. *2000

Almquist 1807. Utgör en del av en tänkt bibliografi rörande svenska arbeten i de "exakta vetenskaperna". De prydliga samtida anteckningarna antyder att den forne ägaren hade en ganska omfattande almanackssamling och dessutom kunde komplettera bibliografien på en rad punkter.

61. (BJÖRNSTJERNA, J.) *Förteckning på svenska calendarier* för hwarje år ifrån 1600 til och med 1770 samt på en del af de där uti befintelige åtskillige underrättelser. Uppsala, J. Edman, 1771. 8:o. (6), 98 s. Bra marmorerat pappbd med svart titeletikett och stänkta snitt (Hedberg, osignerat). Ryggen lite mörknad. Ren inlaga men aningen snävt skuren i övre marginalen på sina håll. Matthias Floderus namnteckning och tillskrift på titelbladet. Fint ex. med Arvid och Rosa Hernmarcks förgyllda pärmexlibris. *2800

Tillskriften lyder: "En gåfva af hr kongl. biblioth. C. C. Gjörwell. Matth. Floderus. Upsala d. 27 sept. 1785."

62. BRUNNÉR, L. P. [preses] & JACOBSON, A. respektive MODIN, N. P. [respondenter]. *De statu rei literarie in Suecia seculo XVI*. Dissertatio historico-literaria. I-II. A.a. Lund, typis Berlingianis, 1831. 8:o. (2), 28 + (2), 29-52 s. Häftad, oskuren och ouppskuren. En liten notering i blåkrita på det första titelbladet. Bra ex. *1500

Almquist 83. Marklin 1-2. Med biobibliografiska uppgifter rörande en rad svenska 1500-talsförfattare.

63. BÄCKSTRÖM, P. O. *Svenska folkböcker*. Sagor, legender och äfventyr, efter äldre upplagor och andra källor utgifne, jemte öfversigt af svensk folkläsnig från äldre till närvarande tid. I-II. Sthlm, L. J. Hjerta, 1845-48. 8:o. VIII, 360 + (4), 295, (1 blank), 1-176, 273-74, (1) s. Titelsidorna tryckta i rött och svart. Två samtida hfrbd med upphöjda bind, guldornerade ryggar och stänkta snitt. Ryggarna ngt blekta och lite repiga. Skinnet skavt vid falsar och pärmhörn. Del I aningen bruntonad i början och med en vit fläck upptill i den inre marginalen på titelbladet. Del II har en mindre gammal lagning och fläck nedtill på titelbladet. En reva i häftningen på s. 191-92 och en reva i texten på s. 223. Bra ex. *2000

Almquist 1309. Arbetet innehåller, vid sidan av de intressanta textutgåvorna, även en fortfarande mycket användbar översikt av den äldre svenska folklitteraturen med bl.a. många bibliografiska uppgifter om svåråtkomliga folkskrifter.

64. *Catalog over en betydelig bogsamling, bestaaende i særdeleshed af naturhistoriske, botaniske, meteorologiske, statsvidenskabelige værker, tilhørende afgangne etatsraad, professor J. F. Schouws bo*, en stor samling af de nyeste philologiske værker, tilhørende afg. collaborator ved den lærde skole i Slesvig Borries's bo, en betydelig samling af statistiske, historiske og æstetiske skrifter, hvoriblandt flere fortrinlige udgaver af italienske forfattere, reisehaandbøger, samt landkort, tilhørende afg. geheime-etatsraad Adlers bo, og en smuk samling af theologiske, historiske og æstetiske skrifter, tilhørende afg. cand. theol. Sünckenbergs bo, hvilket alt bortsælges ved auction, som afholdes paa Østergade nr. 63, tirsdagen den 29de marts førstkommende og følgende dage, imod betaling til cand. juris P. Rothe, Skindergade nr. 10-11-12. Commissioner modtages af: dhrr. boghandlere Hagerup, Gothersgade 338, [...] Schwartz, Pilestræde 121, [...] Lynges, Springgade 18. Cataloget faaes hos boghandler Hagerup, Gothersgade nr. 338. Köpenhamn, C. J. Elvius, 1853. 8:o. 76, 1-103 s. Häftad med rester av en vit ryggrensa. Ryggen defekt och med revor. Enstaka lager- och småfläckar. Första och sista sidan solkiga. Talrika samtida prisnoteringar i blåck. Sprucken i häftningen mellan s. 48 och 49 i den andra pagineringsföljden. En mindre fuktfläck i nedre yttre hörnet från s. 45 i samma pagineringsföljd till slutet. Med tillskrift eller namnteckning: "Lynges". *3500

Den andra pagineringsföljden är tryckt av Louis Klein och innehåller Adlers, Rothes och Stückenbergers samlingar. Joakim Frederik Schouw (1789-1852) var dansk naturforskare och politiker. Hans bibliotek upptar de första 53 sidorna. Johan Gunder Adler (1784-1852) var lektor i Fredrikshald från 1812 och utformade tillsammans med Christian Magnus Falsen det första utkastet till det som skulle bli den norska grundlagen av den 17 maj 1814. Han valde sedan att bosätta sig i Köpenhamn. Hans bibliotek förtecknas på de första 77 sidorna i den andra pagineringsföljden och i ett bihang på s. 99-103. Möjligen rör det sig om Herman Lynges exemplar.

65. (CEDERHAMN, P.) *Catalogus dissertationum*, quæ ad illustrandas res Svecicas faciunt, præsertim in argumentis historicis, ecclesiasticis, juridicis, literariis, oeconomicis, physicis, & historia naturali. Sthlm, L. Salvius, 1765. 4:o. 214, (48) s. Häftad i samtida gråpappomslag med handskreven ryggtitel. Ryggen ngt solkig. Delvis med liten fuktrand i övre marginalen och lätt lagerfläckig. Fläck på försättsbladet som färgat av sig obetydligt på titelbladet. Bläckstänk på s. 9-12. Liten pappersförlust i nedre hörnet på s. 171. Med L. F. Rääfs exlibris. *5000

Almquist 1210. Detta var det första försöket till en heltäckande bibliografisk förteckning över den svenska avhandlingslitteraturen och bygger på författarens egen disputationsamling som senare såldes på auktion i Uppsala 1772. Katalogen är alfabetiskt uppställd efter respektive titels huvudord.

66. CELSIUS, M. O. *Bibliothecæ regię Stockholmensis historia brevis et succincta*. Sthlm, L. Salvius, 1751. Liten 8:o. (4), 210, (13) s. Bra brunt stänkdedorert pappbd med benvit titeletikett och gamla stänkta snitt (Johanna Røjgård). Ren inlaga. En pappersförlust i nedre marginalen på s. 5 och ett litet hål i yttermarginalen på s. 159. Trevligt ex. *2000
Almquist 2629. Denna utförliga historik över Kungliga biblioteket utkom först 1961 i svensk översättning. Författaren (1709–84) var son till Olof Celsius d.ä. och adlades von Celse 1756. Han började sin tjänstgöring vid Kungliga biblioteket 1740 och utnämndes till rikshistoriograf 1760.
67. CELSIUS, M. O. *Bibliothecæ regię Stockholmensis historia brevis et succincta*. Sthlm, L. Salvius, 1751. Liten 8:o. (4), 210, (13) s. Trevligt halvpergamentbd från slutet av 1800-talet med röd titeletikett. Pärmarna med någre ytliga repor och titeletiketten med ett minimalt hål. En del diskreta markeringar och marginalanteckningar i blyerts. Sporadiska bläckfläckar och en liten fuktfläck i nedersta marginalen på s. 181–88. Med Sune Lindqvists namnteckning date-rad den 21 februari 1948. Bra ex. *2000
68. CELSIUS, O. O. [preses] & SEPELIUS, L. A. [respondent]. *Dissertatio historico-literaria de novellis historicis*. A.a. Sthlm, literis Salvianis, (1752). 4:o. 15 s. Häftad i samtida marmorerad ryggrensa. Pappersförlust i titelsidans nedre marginal. Disputationsdatumet tillskrivet med bläck. Liten fläck på titelsidan. *1000
Almquist 987. Lidén 38. Bl.a. om svenska 1600-tals tidningar.
69. CELSIUS, O. O. *Bibliothecæ Upsaliensis historia*. Uppsala, 1745. 8:o. (4), 153, (1, 2 blanka) s. Bra brunt stänkdedorert pappbd med benvit titeletikett och gamla stänkta snitt. (Johanna Røjgård). Inlagan delvis lätt lagerfläckig och ngt brun-tonad. Bra ex. *1750
Almquist 2772. Warmholtz 9266. Detta är varianten med kortare rättelselista på sista sidan. Innehåller bl.a. avtryck av handlingar, en längd på universitetets bibliotekarier och i en not E. Palm skiölds egen berättelse till Eric Dahlberg angående hans "historiska extracter och collectanea".
70. CELSIUS, O. O. *Bibliothecæ Upsaliensis historia*. Uppsala, 1745. 8:o. (4), 153, (1) s. Lätt nött marmorert hfrbd från 1900-talets början med titeletikett och sparsamt guldornerad rygg. Oskuren och delvis ouppskuren inlaga. Lätt lagerfläckig. Med Ragnar Dahlbergs exlibris. *1400
Detta är varianten med en extra rad i rättelselistan på sista sidan, vilken korrigerar ett tryckfel på s. 153.
71. CELSIUS, O. O. [preses] & BRÖTTLING, E. [respondent]. *Quinque decades librorum seculo decimoquinto impressorum*, quos possidet bibliotheca publica Upsaliensis. A.a. Uppsala, (1743). Liten 8:o. (6), 55, (1) s. Tagen ur band och insatt i nyare omslag. Fint ex. *1250

Almquist 2813. Lidén 39 anger fyra ark. Warmholtz 9268. Var enligt den sistnämnda början av ett större outgivet arbete. Förtecknar 50 inkunabler i Uppsala universitetsbiblioteks samlingar. De är uppställda kronologiskt och ett trettioatal daterar Celsius till 1470-talet. Detta är den äldsta svenska inkunabelkatalogen.

72. [Celsius] (AHLMAN, G. R. & RÖNBECK, C. S.) *Bibliotheca, quam reliquit Olarvus Celsius Scaniae & Blekingiae episcopus, academiae Carolinae pro-cancellarius &c. publica auctione d. 31 augusti & singulis per sequentem mensem diebus, qui non festi sunt, Lundae vendenda.* Lund, J. Lundblad, 1795. 8:o. (8), 282, (1) s. Ngt nött rött hklbd från 1800-talets andra hälft med stänkta snitt. Med en del blyertsmarkeringar. De första och sista bladen ngt fläckiga. Rättelsebladet på slutet insatt från ett annat ex. Ur Björck & Börjessons handbibliotek och med firmans stpl på pärmens insida. *6000

Almquist 4461. Grunden till biblioteket var A. A. von Stiernmans samling som ärvdes av Celsius genom gifte. Detta är en av de mer betydande boksamlingarna som gått på auktion i Sverige, även om Celsius redan donerat viktiga delar av sitt bibliotek till olika offentliga institutioner.

73. COLLAN, K. *Om bibliografiska systemer och biblioteksmethoder.* A.a. Helsingfors, J. C. Frenckell & son, 1861. 8:o. IV, 64, I–XIII s. Marmorerat pappbd med brun titeletikett. Inlagan genomgående fuktfläckig och första och sista sidorna lagerfläckiga. Med Bengt Åhléns exlibris. *600

Almquist 1914.

74. [Cordsen] *Bibliotheca Cordseniana sive catalogus librorum quos reliquit dnus Stephanus Hofgaard Cordsen [...].* Horum sectio fiet publica Havniae in domo no. 6 plateæ Gothersgade, die mensis aprilis hora 9 1/2 ante merid. Catalogi exempla distribuentur tam in domo supradicta, quam in aedibus ad Er. Lange in supremo Tribunali oratorem, ad plateam Nordergade sitis, pertinentibus. Köpenhamn, ex officina S. Poppii, 1800. 8:o. (4), 197 s. Häftad med rester av en samtida gråpappersryggremsa. Ryggen med revor upptill. Titelbladet lite solkigt. Bra inlaga men med spridda lagerfläckar i början. En samtida namnteckning på titelbladet. *4800

Bibliotheca danica IV:575. Stephan Hofgaard Cordsen (1727–1800) var jurist och medlem av Det kongelige danske selskab for fædrelandets historie från 1793. Hans katalog upptar över 6850 volymer, bl.a. mycket juridik och historia samt ganska många svenska böcker.

75. [Dahl] FUNCH, T. H. *Systematisk fortegnelse over T. C. Dahls bogsamling paa Moesgaard.* Trykt som manuscript. Köpenhamn, S. L. Möller, 1859. 8:o. (4), 320 s. + *Fortsættelse af fortegnelsen over bogsamlingen paa Moesgaard.* Köpenhamn, S. L. Möller, 1862. 8:o. (4), 103 s. Trevligt samtida mönsterpressat klbd med sparsamt gulddornerad rygg och enkla blindpressade pärmåbårder. Ryggen ngt blekt. För- och eftersättsbladen bruntonade och fläckiga. Bra inlaga med

enstaka obetydliga lagerfläckar. Med en handskriven tillskrift till professor Lund i Aarhus från T. C. Dahl daterad den 20 april 1871, Aarhus katedralskoles ovala stpl och Frans Nielsens namnteckning daterad den 19 mars 1992. Bra ex. *2800

Den danska nationalliberala politikern i Århus Torkild Christian Dahls (1807–72) boksamling står, i enlighet med hans testamente, fortfarande orörd i sin helhet på Moesgaard, numera ett museum strax utanför Århus. Samlingen består av circa 16000 volymer, mest på danska, men även något på latin och tyska. Franska är egentligen bara representerad av Rousseau. Av de mer rara böcker som finns i samlingen kan nämnas Kolderup-Rosenvinges exemplar av *Sjællenske lov* och *Skaanske lov*, båda tryckta 1505, Christiern Pedersens *Jertegns-postil* från 1515, hans översättning av *Nya Testamentet*, tryckt i Antwerpen 1529 och Hans Tausens *Postil*, tryckt i Magdeburg 1539.

76. DUDÍK, B. *Forschungen in Schweden für Mährens Geschichte*. Im Auftrage des hohen mähr. Landesausschusses im Jahre 1851 unternommen und veröffentlicht. Brünn, C. Winiker, 1852. 8:o. xvi, 478 s. Fint halvmarokängbd från 1900-talets mitt med upphöjda bind, sparsamt blindpressad rygg och rött övre snitt, de övriga putsade (Levins bokbinderi). Det gula tryckta omslaget medbundet längst bak. Inlagan delvis uppskuren och med en del sporadiska rättelser och anteckningar i blyerts. Obetydliga lagerfläckar i marginalerna på sina håll. Ark 28 och 29 omkastade vid inbindningen. Liten blindstpl nedtill på titelbladet. Med Tönnes Klebergs namnteckning. *4000

Almquist 2253: "redogörelser för manuskript och böcker af intresse för Mährens och Böhmens historia, funna i svenska arkiv och bibliotek under för:s resa i Sverige 1851". Det rörde sig inte minst om material som kommit till Sverige som krigsbyten. Dudík besökte Kungliga biblioteket, Riksarkivet, Skokloster, Uppsala universitetsbibliotek, Västerås, Strängnäs respektive Linköpings stiftsbibliotek och Lunds universitetsbibliotek. Han skriver även några sidor om Myntkabinettets böhmiska mynt och konstföremål på bl.a. Drottningholm och Gripsholm. På vägen hem besökte han Köpenhamn och Stralsund.

77. DÖBELN, J. J. VON. *Regiæ academiæ Lundensis historia a prima ejus ætate ad finem anni MDCCXXXVIII*. Lund, L. Decreaux, 1740. 4:o. (8), 73, (4) s. + DÖBELN, J. J. VON. *Historiæ academiæ Lundensis continuatio in conspectu academiæ cancellariorum curatorum, pro-cancellariorum, rectorum magnificorum, illustrium & pro-rectorum a prima ejus ætate ad finem anni 1738*. Lund, L. Decreaux, 1741. 4:o. (8), 137, (9) s. & 1 utvikbar tryckt tabell. + DÖBELN, J. J. VON. *Historiæ academiæ Lundensis continuatio in conspectu professorum ab academiæ inauguratione ad finem mensis septembris anni MDCCXLII*. Lund, L. Decreaux, (1742). 4:o. (8), 313, (17) s. Trevligt nära samtida hfrbd med upphöjda bind, sparsamt guldornerad rygg, benvit titeletikett och stänkta snitt. Ryggen ngt blekt. Obetydliga lager- och rostfläckar. Liten pappersförening på titelbladet och en liten lagning i övre marginalen på s.

(7) i det första arbetet. Den utvikbara tabellen felbunden och placerad i det sista arbetet. Med Ulric Celsings namnteckning. Fint ex. från Biby. *5000

Almquist 432–34. Warmholtz 9238. Cappelin s. 28. Ågren 1295 för det sista arbetet. Den första universitetshistoriken för Lund med biografier och utförliga skriftförteckningar över universitetets lärare.

78. (EICHHORN, C.) *Upptäckta svenska pseudonymer och homonymer*. I. Sthlm, P. A. Norstedt & söner, 1859. 4:o. 8, (4) s. + EICHHORN, C. S. H. T. *Undertecknad, som redan en längre tid sysselsatt sig med uppdagande af svenska litteraturens anonyma och pseudonymer* [=inledning]. (Sthlm?, 1861). 4:o. (4) s. Marmorerat pappbd med röd titeletikett i skinn på främre pärmen. Inlagan delvis lite lös i häftningen. Det andra arbetet är tryckt på lilatonat papper och har ett inskrivet svar i bläck. *2500

Almquist 286. Allt som utkom av det första arbetet som är tryckt i 62 ex. Andra utökade upplagan. Första upplagan, som utkom 1858, var tänkt som ett supplement till E. Wellers *Index pseudonymorum*. "Homonymer" är Eichhorns nyskapade begrepp för författare som endast skriver ut sitt förnamn. Det andra arbetet är ett brevcirkulär daterat i Stockholm den 29 juni 1861. Förutom första sidans text innehåller det en tresidig lista över ännu ej avslöjade skrifter. Uppgifterna som kom in genom detta cirkulär publicerades på ett supplementblad till författarens år 1859 utkomna *Upptäckta svenska pseudonymer och homonymer*.

79. [Engeström] LILJEGREN, J. G. *Förteckning öfver en samling af permbref uti hans excellence, stats-ministern, Lunds acad. canzl. m.m. herr grefve Lars von Engeströms bibliothek*. Sthlm, Elméns och Granbergs tryckeri, 1819. 8:o. 58, (2 blanka) s. Häftad i samtida gråpappersomslag. Oskuren. Lätt lagerfläckig. *850

Almquist 2585. Den förtecknade samlingen som omfattar 129 pergamentbrev från tiden 1311–1684 hamnade 1864 på Kungliga biblioteket men flyttades 1884 till Riksarkivet.

80. ERICHSEN, J. *Udsigt over den gamle manuscript-samling i det store Kongelige bibliothek*. Köpenhamn, N. Møller, 1786. 8:o. (16), 140, (1) s. Ngt nött hfrbd från början av 1800-talet med guldornerad rygg och gula snitt. Några obetydliga fläckar. Ryggen med Kungliga bibliotekets förgyllda kronor i fälten. Med G. E. Klemmings signerade duplettmarkering i blyerts, G. A. Sparres anteckning och accessionsnummer. Från Trolleholm. *6000

Bibliotheca danica IV:564. Författaren var islänning och hette egentligen Jón Eiríksson. Arbetet är ett sammandrag av hans stora handskrivna katalog över bibliotekets handskrifter.

81. ERICHSON, J. *Bibliotheca Runica* worin zuverlässige Nachrichten von den Schriftstellern über die runische Litteratur und von den dahin gehörigen Buchstaben, Grabsteinen, Calendern, Handschriften und Münzen ertheilet werden. Greifswald, A. F. Rösen, 1766. 4:o. (4), 36 s. + (NETTELBLA, C. VON)

Antwort auf die Frage: ob des Herrn Johann Erichsons, Predigers in Schwed. Pommern Bibliotheca Runica für vollständig und zureichend zu halten sey? Einem Liebhaber nordischer Alterthümer mit verschiedenen dahin gehörigen Zusätzen, Verbesserungen und Nachrichten mitgetheilet. Greifswald, A. F. Rösen, 1766. 4:o. 28 s. Med grav. illustration i texten på s. 7. Ngt nött marmorerat pappbd från 1900-talets början med svart titeletikett och rödstänkta snitt (Hedberg, fast osignerat). Ryggen ngt blekt. En gammal lagning i övre hörnet på s. 21 och en fläck efter en krossad insekt i yttermarginalen på s. 35 i det första arbetet. Det sista bladet i det andra arbetet har en del solkfläckar i marginalerna och en gammal lagning i den nedre. Några äldre tidskriftsurklipp inbundna sist. Etikett från Stockholms bokauktionskammare på insidan av främre pärmen. Bra ex. *8000

Almquist 1371-72. Warmholtz 8979-80. Det första arbetet med ett förord av J. C. Dähnert. Erichsons arbete är en utvidgad och förbättrad version av en artikel införd i *Hamburgische Nachrichten* 1763. I Nettelblas hårda kritik framlyser det enligt Warmholtz "så mycken egenkärlek, som illvilja mot past. Erichson" och Warmholtz bedömer att de flesta av hans argument var "af föga betydighet". Nettelblas skrift besvarades av Erichson året därpå i *Hamburgische Nachrichten*. Tidskriftsurklippen rör dels Erichsons svar, dels hans död och är hämtade ur några av Gjörwells lärda journaler.

82. FANT, E. M. [preses] & AURIVILLIUS, P. F. [respondent]. *Dissertatio gradualis, de bibliothecis mediæ ævi in Sviogothia*. A.a. Uppsala, J. Edman, (1782). 4:o. (4), 32 s. Häftad och oskuren. Lätt lagerfläckig mot slutet. *1200

Almquist 2591. Marklin 27. Om medeltida svenska bibliotek. Pehr Fabian Aurivillius (1756-1829) är kanske mest känd för sin katalog över Uppsala universitetsbiblioteks samlingar.

83. FANT, E. M. [preses] & WIBERG, M. A. [respondent]. *Anecdota historica ex bibliotheca Skoklosterensi*. A.a. (Uppsala), J. F. Edman, (1800). 4:o. (2), 8 s. Tagen ur band och insatt i brunt omslag med prydligt handskriften text på framsidan. Med J. A. Almquists stpl. *700

Marklin 227. Setterwall 300. Uppehåller sig vid två handskrifter i biblioteket, dels en volym med avskrifter ur Margareta Grips bok med en avtryckt tabell över Bo Jonsson Grips släktförhållanden, dels material rörande Sveriges krig 1700-10 med ett utdrag på svenska på s. 6-8 av en sammanställning av krigens totala kostnad under denna period.

84. FANT, E. M. [preses]. *Annales typographici seculi decimi sexti in Svecia*. A.a. I-VI + *Supplementum* I-IV. Uppsala, Edman, 1793-1800. 4:o. 12 + (4), 17-24 + (4), 24-32, (1) + (2), 33-39, (1) + (4), 41-47, (1) + (2), 49-52 + (2), 8 + (2), 8 + 8 + 8 s. + FANT, E. M. [preses] & TEGNANDER, D. [respondent]. *Dissertatio I-II de periodis litterarum in Svecia*. A.a. Uppsala, J. F. Edman, 1798-1800. 4:o. (2), 10 + (2), 7 s. + FANT, E. M. [preses] & WULFF, G. [respondent]. *Historiola hymnorum ecclesiae svecanae*. A.a. Uppsala, J. F. Edman, 1798. 4:o. 16 s. Ngt nött men prydligt hfrbd med guldlinjerad rygg och övre stänkt snitt. Två av

61, 113, 162, 154, 81

avhandlingsdelarna i första arbetet är skurna, resten oskurna. I andra arbetet är del I oskuren och del II skuren och det tredje arbetet är oskuret. Med Johannes Rudbecks namnteckning och ur J. V. Johanssons bibliotek. *3500

Almquist 81-82 för första arbetet och 1137 för det tredje. Marklin 170-79 för det första arbetet, 218-19 för det andra och 215 för det tredje. Respondenterna i det första arbetet var M. Juringius, J. Hedenström, P. G. Berger, J. Bredman, L. Tråss, E. Holmberg, O. F. Wulf, Z. Colliander, F. Åkerblom och E. G. Godenius. Det är den första översikten av de svenska 1500-talstrycken. Innan Collijn gav ut *Sveriges bibliografi* I-III var denna avhandlingsserie det viktigaste referensverket, flitigt använt av t.ex. Klemming och Hierta. Ett bara undantagsvis förekommande dedikationsblad saknas i fjärde delen av det första arbetet. Sannolikt bunden av Hedbergs bokbinderi.

85. FANT, E. M. [preses]. *Annales typographici seculi decimi sexti in Svecia*. A.a. I-VI + *Supplementum* I-IV. Uppsala, Edman, 1793-1800. 4:o. 12 + (4), 17-24 + (4), 24-32, (1) + (2), 33-39, (1) + (4), 41-47, (1) + (2), 49-52 + (2), 8 + (2), 8 + 8 + 8 s. Bra marmorerat pappbd med röd titeletikett på främre pärmen (Levin). Stänkta snitt. Delvis ngt lagerfläckig. *2500

Dedikationsbladet saknas som vanligt i fjärde delen.

86. FANT, E. M. [respondent till del I-II och preses till del III-XII och supplementen] & FLODERUS, J. [preses till del I-II]. *Historiola litteraturae graecae in Svecia*. I-XII + *Supplement* I-II. A.a. Uppsala, typis Edmannianis, (1775-86). 4:o. (8), 56 + (2), 57-88 + (2), 89-104 + (2), 105-20 + (4), 121-38 + (2), 1-16 + (4), 17-36 + (2), 37-52 + (4), 53-68 + (2), 69-84 + (4), 85-100 + (2), 101-16 + (2), 1-12 + (4), 13-22 s. Fjorton häften, varav några tagna ur band. Del IV är ouppskuren. Några häften lite småsolkiga, t.ex. del III och IV. Nedre yttre hörnet på titelbladet bortklippit i del V. Tillskrifter nederst på titelbladen till del II, VII, XIII och XIV. Ur Gustaf Rudbecks bibliotek. *5000

Almquist 182 och 183. Lidén 112-13 och 2 respektive Marklin 3-13. Respondenterna till del III-XII och supplementdelarna var i tur och ordning H. Nylén, I. Edenmark, J. O. Lexelius, N. G. Agander, C. U. Norlin, A. Thorberg, O. Thavenius, E. S. Norling, P. Ellström, C. H. Linde, M. Hyltén och F. Peterson.

87. FANT, G. F. [preses] & CHORÆUS, M. respektive SVEDELIUS, J. M. respektive BRANTENBERG, J. [respondenter]. *Historia librorum catecheticorum in Svecia*. A.a. I-III. Uppsala, J. F. Edman, (1794-95). 4:o. (4), 20 + (2), 21-36 + (2), 37-50 s. Häftade och oskurna med svag fuktrand i övre marginalen. Enstaka lagerfläckar och lite smuts i yttersta marginalen. Titelbladet loss i del III. *1750

Almquist 1118. Marklin 1-3. Om den svenska katekeslitteraturen.

88. [Faxe] *Catalogus librorum, mapparum et picturarum, quæ reliquit Wilh. Faxe*. Dividentur auctione publica Lundæ in domo institutionis botanicæ hora III:a p.m. die V novembris MDCCCLV et sequentibus diebus. Lund, typis Berlingianis, 1855. 8:o. (4), 244 s. Ljusbrunt klottryggbd från ca 1900 med rödstänkta

snitt och handskrivna titeletiketter på rygg och främre pärm. Inlagan ngt lagerfläckig på sina håll. En liten solfläck i texten på s. 237. Med Carl Trolle-Bondes monogramstplr och grav. exlibris. Från Trolleholm. *1250

Almquist 4604. Vilhelm Faxe (1767–1854) var biskop i Lund. Hans innehållsrika bibliotek innehöll 7200 poster.

89. FLINTBERG, J. A. *Borgerlige förmoner och skyldigheter*, i stöd af författningar. Första delen, om minut-handelen och handtwerkerierne. Första afdelningen, som innefattar titlarne: academier, adel, allmoge, bagare, bleckslagare, bokbindare, bokhandlare, boktryckare. Sthlm, P. Hesselberg, 1786. 4:o. (2), 197 s. Ngt nött hfrbd från 1800-talets första hälft med oxiderad ryggdekor, röd titeletikett och stänkta snitt. Bakre pärmen och skinnet vid falsen delvis ngt nött. Titeletiketten lite naggad. En mindre spricka upptill i den bakre falsen. Efter ett inlagt bokmärke eller liknande har det uppstått viss bruntoning på s. 20–21. I övrigt en bra inlaga med enstaka småfläckar. *2800

Almquist 5020. Setterwall 6566. Bokbindarna behandlas på s. 71–92, bokhandlarna på s. 92–102 och boktryckarna på s. 103–172 samt tillägg på s. 173–76. En historisk bakgrund tecknas för respektive yrke innan författningsläget presenteras.

90. FLODERUS, J. [preses till I–II] & FLODERUS, M. [respondent till I–II och preses till III–IV] & GRUNDAHL, N. respektive HVALSTRÖM, J. F. [respondenter till III–IV]. *Poëtis in Svio-Gothia graecis*. I–IV. A.a. Uppsala, J. Edman, 1785–89. 4:o. (6), 52 + (4), 53–74 + (2), 75–90 + (2), 91–102 s. Tagna ur band och med stänkta snitt. Ställvis ngt lagerfläckiga och titelbladen till del I och II även aningen småsolkiga. *2000

Almquist 184. Marklin 151–52, 1–2. Med hyllingsverser av Samuel Älf och O. A. Knös. Avhandlingsserien presenterar svenska 1500-, 1600- och 1700-talspoeter som skrev på grekiska och ger prov på deras lyrik.

91. *Fortegnelse paa en deel gode og velconditionerede bøger af adskillige sprog og videnskaber, samt nogle curieuse guld og sølv-medaille og mynter, med meere, som mandagen den 26 april førstkommende og følgende dage ved offentlig aucion til seign. Linströms, gaard i Løvstrædet næst op til plankeværket, til høystbydende skal bortsælges. Betalningen skeer strax imod det kiøbtes annammelse, i særdeleshed hvad guld og sølvet anbelangar; hvorefter liebhaverne ville behaga at rette sig og til ermeldte tid og sted indfinde. Köpenhamn, A. H. Godiche, (1751?). 8:o. (2), 62 s. + *Catalogus paa endeel gode og velconditionerede meest danske bøger*, som mandagen den 5 julii førstkommende, i sr. Harres, urtekræmers huus i Admiral-gaden, til høystbydende skal bortselges. Betalningen skeer strax paa auctions stedet imod bøgernes annammelse, i særdeleshed af ubekjendte personer, hvorefter liebhaverne ville behage at rette sig, og til ermeldte tid og sted indfinde. Köpenhamn, A. H. Godiche, (1751?). 8:o. (2), 48 s. + *Catalogus paa endeel gode og vel-conditionerede bøger af adskillige sprog og videnskaber, samt en deel portraiter og kaaberstykker, som mandagen d. 12 julii førstkommende i sr. Linströms, skrædders huus i Løvstrædet, næst op til plankeverket, til høystbydende skal bortselges. Betalningen skeer strax paa auctions-stædet imod det kiøbtes annammelse til stud. Andreas Landt, fornemmeligen af ubekjendte personer, hvorefter liebhaverne ville behage at rette sig og til ermeldte tid og stæd indfinde. Köpenhamn, A. H. Godiche, 1751. 8:o. (2), 64 s. + *Catalogus paa endeel gode og vel conditionerede bøger af adskillige sprog og videnskaber, samt adskillige rare musicalia og kaaberstykker bestaaende af adskillige berømmelige og lærde mænds portraiter, som mandagen den 17 dec. kl. 9 og følgende dage bliver forauktionerede og til høystbydende bortsolgte i skræderens sr. Linströms gaard i Løvstrædet. Betalningen skeer strax paa auctions-stedet til studios. Andreas Landt, i særdeleshed af ubekjendte personer, hvorefter liebhaverne ville behage at rette sig og til ermeldte tiid og sted at indfinde. Köpenhamn, A. H. Godiche, 1753. 8:o. (72) s. + *Catalogus librorum b. Joh. Bartholomæi Bluhme*, prima in aula regia pastoris, & generalis ecclesiarum inspectoris, qvi publica auctionis lege Hafniæ in ædibus pastoris aulici in platea Stormgade d. 11 mart. & seqv. 1754***

dividentur. Köpenhamn, J. J. Höpffner, (1754). 8:o. (2), 123 s. + *Catalogus paa bøger og videnskaber*, samt en deel udi raae materie, item nogle mathematiske machiner og instrumenter, som onsdagen den 27 martii förstkommande om formiddagen kl. 8 slet ved offentlig auction udi den gaard ved Vor frue kirke, som af justitz-raad og professor Ramus beboes, skal blive bortsolgt, og mel-des liebhaberne til efterretning at betalningen skeer til sr. Andreas Landt, logerande i Løv-sttædet [sic!] hos skræder Lindström, hvor catalogi saavel som paa auctions-stedet kand bekommes. Köpenhamn, A. H. Godiche, 1754. 8:o. (2), 58 s. Samtida mycket lätt solkigt pergamentbd. Röda snitt. Några av katalogerna med spridda lagerfläckar. Ett fint samlingsband. *15000

Bibliotheca danica IV:574 respektive IV:592 för de två sista katalogerna. De andra nämns varken där eller av Ilsøe. Trevligt samlingsband med auktionskataloger från 1750-talets första år. J. B. Bluhme var hovpräst och Kristian VI:s pietistiska rådgivare. Hans bibliotek innehöll naturligt nog en hel del teologisk litteratur.

92. FRIESEN, J. O. VON. *Öfversigt af Sveriges ornithologiska litteratur*. A.a. Sthlm, 1860. 8:o. 44 s. Häftad med ngt nött och en aning solkigt samtida gult omslag. Ryggen med en del pappersförluster, liksom omslaget. Genomgående svagt veck i nedre hörnet i inlagan. *1500
Almquist 1860.

93. FRIGELL, A. *Om bibliotekskataloger*. Uppsala, Edquist & Berglund, 1864. 8:o. 71, (1) s. Häftad och oskuren i enkelt gråpappomslag med prydligt handskri-ven titeltext. Lite slarvigt uppskuren i yttermarginalen på s. 25–28. Med J. A. Almquists röda stplr. Bra ex. *1400
Almquist 1915. De första 48 sidorna utgavs till en början för sig, men ett tillägg utkom senare paginerat 49–71. Det återfinns i detta exemplar och är ovanligt.

94. [Fägersten] *Förteckning å framlidne herr kammar-rådet, r.n.o. L. O. Fägerstens efterlemnade dyrbara och väl conditionerade samling af böcker och handskrifter* uti såväl den allmänna, som i synnerhet den nordiska theologien och kyrko-historien, språkkunskapen, myntkunskapen, antikiteterne, geografien och topografien, natural-historien, historien, juridiken, vitterheten och de sköna konsterna m.m., hvilken kommer att försäljas i Stockholm lördagen den 2:dra september 1848 samt påföljande tisdags och fredags eftermiddagar, samt onsdags och lördags förmiddagar från klockan 10 och eftermiddagar från kl. 4. Sthlm, W. F. Dalman, 1848. 8:o. (2), 258 s. Häftad, oskuren och mestadels uppskuren i gul samtida ryggrensa. Titelbladets övre yttre hörn bortrivet. Små maskhål i marginalen på de sista bladen. Sista sidan ngt solkigt. *4000
Almquist 4590. Lars Olof Fägersten (1775–1847) var konst-, mynt- och boksamlare. Hans bibliotek var ett av sin tids bästa och innehöll böcker om svensk historia och topografi, numismatik, arkitektur och konst samt många av den svenska litteraturens

största rariteter, t.ex. Nya testamentet 1526, Birgitta 1492, Mollets *Jardin de plaisir* 1651 och en rad isländska sagor. Kungliga biblioteket och Carl Jedvard Bonde tillhörde de stora köparna.

95. GESTRIN, S. [preses] & AXNER, D. [respondent]. *Dissertatio de libris in typographia Wisingsburgensi impressis*. A.a. Uppsala, litteris viduæ J. Edman, (1793). 4:o. 27, (1) s. Häftad och oskuren. Delvis loss i häftningen. Första och sista sidan lite solkiga. Med några spridda lager- och småfläckar, främst i yttre marginalen. Fuktbläck i yttre marginalen på slutet. Med små veck i hörnen. *1000
Almquist 5083. Marklin 1. Om Per Brahes boktryckeri på Visingsö med en förteckning över produktionen.
96. GJÖRWEILL, C. C. *Förteckning på de aftrycket utkomne arbeten som blifvit författade, utgifne eller förlagde af Carl C. Gjörweill*. Andra uplagan. Sthlm, H. A. Nordström, 1806. 8:o. 32 s. Häftad med ny blå ryggremsa. Första och sista sidan ngt gulnade. *800
Almquist 713. Gjörweill 226. Följde även med som bihang till Gjörwells *Brefväxling*. En bra översikt av en brokig utgivning av tidskrifter, böcker och pamfletter.
97. [Gyllenhaal] *Förteckning öfver en del af framlidne majoren och riddaren af k. Wasa-orden, herr L. Gyllenhals efterlemnade boksamling*, som kommer att försäljas i Skara d. 184 . [=rubrik]. Skara, P. Hedenius, 1843. 8:o. 98 s. Häftad. Lätt lagerfläckig i början och mot slutet. Felskuren i nedre hörnet på s. 39. Auktionsdatumet, den 3 maj 1843, ifyllt för hand på därför avsedd plats. *1800
Almquist 4577. Carlander skriver att den berömde entomologens bibliotek ”innehöll en mängd sällsynta tryck från 1500- och 1600-talen”. Frågan är dock om inte en av auktionens största skatter är folioavdelningens 434: ”Åtskilliga manuscripter uti entomologien af framl. majoren L. Gyllenhal. I bundt.” Bland de aktiva köparna på auktionen märktes bl.a. Westin och Manderström.
98. [Hageman] *Catalogus librorum Johannis N. Hageman, dum vixit, lingvar. orientali-um in academia Upsaliensi professoris, qvorum subhastatio publica instituetur Upsaliæ die 20 mensis octobris MDCCXC*. Uppsala, J. Edman, (1790). 8:o. (2), 136 s. Bra hklbd från ca 1900 med stänkta snitt. De första bladen med fuktrand och även fortsättningsvis sådana här och där. Med Bengt Åhléns exlibris. *6000
Almquist 4451. Johan Hageman (1727–89) arbetade på Uppsala universitetsbibliotek och efterträdde 1786 sin avlidna svärfar Carl Aurivillius som professor i orientaliska språk efter att under en följd av år fungerat som extra ordinarie professor i samma ämne.
99. [Hallenberg] *Förteckning öfver framl. canzli-rådet och ridd. af k.n.o. herr Jonas Hallenbergs boksamling*, som å auction uti huset n:o 11 vid Clara vestra kyrkogata kommer att försäljas d. 14 febr. 1835 och följande auctions-dagar. Sthlm, J. Hörberg, 1834. 8:o. (2), 76 s. Häftad, oskuren och ouppskuren. Med genom-

gående fuktrand i övre hörnet och några solkiga marginaler. Ngt lagerfläckig i början och på slutet. *2200

Almquist 4556. Gjörwell omnämner Hallenbergs bibliotek i sin brevväxling: "Riks-antiquarien och historiographen hr Johan Hallenberg har ett bibliothek af den beskaffenhet och det värde, at det med rätta kan kallas et ämbets-bibliothek". Bror Emil Hildebrand åtog sig att sköta inrop för frånvarande köparens räkning enligt tryckt notis på titelbladets baksida. På sista sidan försålde diverse föremål, bl.a. några ringar och medaljonger med kungaporträtt, antika ringar, radband, kaméer och "ostindiska blommor målade på papp" samt nio bokhyllor.

100. HAMBERG, N. P. *Svensk pharmaceutisk bibliographi*, utgörande original-arbeten, dels berörande det pharmaceutiska yrket, dels af pharmakognostiskt, pharmakodynamiskt och pharmakokemiskt innehåll. (Aftryck ur Pharmaceutisk tidskrift.). Sthlm, Hörbergska boktryckeriet, 1862. 8:o. (2), 46 s. + NORDIN, I. *Svensk farmaceutisk bibliografi* (1862-1892). Fortsättning af d:r m.m. N. P. Hambergs uppsats i samma ämne. (Aftryck ur Pharmaceutisk tidskrift.). Sthlm, Central-tryckeriet, 1893. 8:o. 16 s. Elegant brunt halvmarokängbd med upphöjda bind och rödstänkta snitt (Hedberg). Omslagen medbundna. Interfolierade. Med stpl från Farmaceutiska föreningens bibliotek på det första arbetets främre omslag och Gustaf Bernströms guldpresade pärmexlibris samt den katalogiseringslappar löst bilagda. *6000

Almquist 1905 respektive 1906. Isidor Nordins arbete innehåller även några tillägg till Hamberg.

101. HAMMARSKÖLD, L. *Förteckning på de i Sverige, från äldre, till närvarande tider, utkomna schole- och undervisnings-böcker*. Till följe af kongl. Uppfostrings-committéens anmodan uppsatt och på dess bekostnad utgifven. Sthlm, Hedmanska boktryckeriet, 1817. 8:o. XXIV, 298, (2) s. Elegant men ngt nött hfrbd med guldornerad rygg, svart titeletikett och övre stänkt snitt, övriga snitt endast putsade (Hedberg). Ryggen med några små fläckar och lite stött längst ned. En tvärgående repa på främre pärm. Inlagan ställvis ngt lagerfläckig och med enstaka blyertsnoteringar. Gamla lagningar på titelbladet, i yttermarginalen på s. 177-78, i övre marginalen på s. 275 och på det sista opagerade bladet i övre och yttre marginalen. Med Johannes Rudbecks namnteckning daterad 1901 och Eric Österlunds exlibris. *6000

Almquist 1181. Fortfarande standardverket på området.

102. HAMMARSKÖLD, L. *Historiska anteckningar, rörande fortgången och utvecklingen af det filosofiska studium i Sverige, från de äldre till nyare tider*. Vidare utveckling och fortsättning af en, i kongl. Vitterhets-, historie-, och antiquitetsakademien, med dess högsta pris, belönt afhandling. Sthlm, Z. Haeggström, 1821. 8:o. VI, 537, (1) s. & 1 utvikbar tryckt tabell. Samtida ngt nött marmorerat hfrbd med sparsamt guldornerad rygg och tegelröd titeletikett i glättad papp.

Grönstänkta snitt. Titelbladet lätt solkigt. Med J. A. Almquists röda stpl och dennes exlibris. *3500

Almquist 1165. Avslutas med en "philosophisk bibliologie för Sverige" på s. 511-37.

103. HAMMARSKÖLD, L. *Litteraturens och de sköna konsternas historia*, i sammandrag för gymnasier, jemnte bihang, innehållande första grunderna af bibliognosien. Sthlm, Z. Hæggström, 1828. 8:o. (4), 124 s. Häftad i tryckt gråpappersomslag. Ryggen med revor och delvis ngt defekt. Inlagan oskuren och ouppskuren. Genomgående lagerfläckig. *500

Almquist 3. Utgiven och redigerad av P. A. Sondén. Bihang upptar s. 94-104. Det Hammarsköld kallar bibliognosien är bokkunskap. "Hufvudsakligast har bokkännaren att fästa sin uppmärksamhet på de böcker, hvilka, bland denna massa, utmärkas såsom rara."

104. HAMMARSKÖLD, L. *Svenska vitterheten*. Historiskt-kritiska anteckningar. Andra upplagan, öfversedd och utgifven af P. A. Sondén. Sthlm, Z. Hæggström, 1833. 8:o. xvi, 647 s. Trevligt samtida ljusbrunt hfrbd med upphöjda bind, blindpressad och guldornerad rygg samt stänkta snitt. Ryggen och främre falsen lite skadad nedtill. Ren inlaga. Några små hål i nedre hörnet på s. 405 och i yttermarginalen på s. 559. Med J. Strokirks stpl, en proveniensanteckning från 1940 och W. G. Stjernstedts namnteckning samt det Stjernstedtska vapenexlibriset. *2500

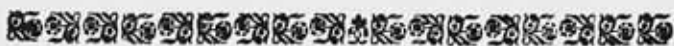
Almquist 13. Första upplagan utkom 1818-19. Med biografier och verkförteckningar som i många fall kan vara svårfunna på andra håll. Ett underhållande standardverk i den "rätta" utökade andra upplagan. Enligt W. G. Stjernstedts anteckning var boken en gåva till honom 1940 från Magnus Tigerschiöld som ärvt den från sin far Hugo Tigerschiöld.

105. HAMMARSKÖLD, L. *Svenska vitterheten*. Historiskt-kritiska anteckningar. Andra upplagan, öfversedd och utgifven af P. A. Sondén. Sthlm, Z. Hæggström, 1833. 8:o. xvi, 647 s. Fint ljusbrunt hklbd från 1900-talets första hälft med brun titeletikett och stänkta snitt samt gula stänkdekorerade pärmar (Norstedt och söner). Främre pärmen ngt blekt upptill. Det, ngt fläckiga, tryckta omslaget medbundet, det främre med lagningar i yttre hörnen. Stort endast putsat ex. med talrika råkanter i nedre marginalen. Bra inlaga med enstaka obetydliga fläckar. Med J. [?] Moselius namnteckning och Gösta Ebersteins exlibris. *2500

106. (HAMMARSKÖLD, L.) *Svenska boktrycknings-historien*, journal utan kritik. I. bandet. Strängnäs, A. J. Segerstedt, 1810-11. 8:o. 574 s. Tagen ur band och insatt i gammalt marmorerat pappomslag med handskrivnen titeletikett. Omslaget delvis loss och med revor i främre falsen. Sporadiska lagerfläckar. Pappersförtunning med minimala textförluster på s. 137-38. Insidan av främre omslaget

HOLMIA
LITERA-
TA.

H O L M I Æ,

Apud THEODORUM GOTTHARDUM VOLGNAU.

ANNO MDCCI.

med ett urklipp från en gammal bokkatalog, några anteckningar i bläck och blyerts och J. O. Wedbergs stpl. *8000

Lundstedt 385. Almquist 123 anger bara 10 häften, istället för 12. Allt som utkom. Redigerades av L. Hammarsköld och utgavs av A. J. Segerstedt. Verket hade som målsättning att bibliografiskt beskriva och kortfattat referera alla under året utgivna skrifter i Sverige, ofta dessutom med kortare citat ur dem. Den höga ambitionsnivån var sannolikt skälet till att tidskriften avstannade efter endast denna första årgång.

107. (HARDT, R. VON DER) *Holmia literata*. (Hamburg), apud T. G. Volgnau, 1701. 4:o. (2), 97, (1) s. Titelsidan med en vinjett föreställande Stockholms sigill med S:t Erik. Samtida pergamentbd med spår av en bortskrapad titeletikett och en smärre bläcknumrering på ryggen. Pärnarna bågnande och lätt solkiga. Enstaka obetydliga fläckar. Med Otto Friedrich von Buchwalds namnteckning och Bibliothek Schloss Cerdauens exlibris. *2500

Almquist 226. Ågren 251, noten. En andra upplaga utkom 1707. Tryckt i Hamburg men förlagd av Volgnau i Stockholm. Biobibliografisk handbok över litterärt verksamma stockholmare. Författaren förestod bokauktionerna i Stockholm och Uppsala.

108. (HARDT, R. VON DER) *Holmia literata*. (Hamburg), apud T. G. Volgnau, 1701. 4:o. (2), 97, (1) s. Titelsidan med en vinjett föreställande Stockholms sigill med S:t Erik. Samtida fläckigt pergamentbd. Ryggen med ett par små brännhål. Pärnarna ngt bågnade. Interfolierad med intressanta samtida kompletterande anteckningar. Några av anteckningsbladen dock urrivna. Sporadiska lager- och rostfläckar. Enstaka mindre fuktfläckar i den övre marginalen. Med E. Bergströms respektive Pehr Erik Thyselius namnteckningar, den senare daterad 1835. Intressant ex. *4000

Anteckningarna består i första hand av kompletteringar av de biografiska uppgifterna både vad gäller omnämnda personers yrken och levnadsdata.

109. (HARDT, R. VON DER) *Holmia literata auctior & emendatio cum appendice de variis rerum suecicarum scriptoribus*. (Sthlm), 1707. 4:o. 126, (24) s. Stänkdekorerat hfrbd från 1800-talets första tredjedel med upphöjda bind, sparsamt guldornerad rygg, röd titeletikett och sprängda snitt. Brunmarmorerade pärnsidor. Titelbladet med en gammal bläcknumrering i övre marginalen och några små nagg i nedre marginalen. Sporadiska småfläckar och texten delvis ngt bruntonad. Bra ex. *4500

Almquist 227. Ågren 251. Warmholtz 9030: "Uti denna des längd på lärde Stockholmsboer, har mången ganska oförskylt fåt sit namn upteknat. Bihandet, vid senare upplagan, förtiener någon upmärksamhet". Denna andra upplaga är utvidgad och förbättrad. Den första utkom 1701.

110. (HÄGGMAN, J. P.) *Tal i Evangeliska sällskapets allmänna sammankomst*, då första upplagan af bibeln med stående stylar framlades färdig, den 17 martii 1812. Jemte förteckning på alla svenska bibel-upplagor. Sthlm, S. Rumstedt, 1815. 8:o. (6), 83, (1) s. & 1 utvikbar tryckt tabell. Häftad och oskuren i tryckt nött grönt glättat omslag. Omslagets rygg trasig och några hörn avrivna. Inlagan genomgående lätt lagerfläckig och med ett litet hål på s. 59. Några enstaka marginalanteckningar i blyerts. Med Eric Österlunds exlibris. *1500

Almquist 1096. Förteckningen upptar s. 70–79. Därefter resonerar författaren om hur många exemplar som blivit tryckta av bibeln i Sverige genom tiderna.

- III. HÖPPENER, J. P. *Förteckning uppå alla kongl. placater, förordningar, påbud, resolutioner, privilegier, manifeste, fredsfördrager, relationer, domar och andre allmenne handlingar som ifrån år 1522 til och med år 1750 på kongl. befallning af trycket serskilt utgångne äro. Allmenheten til tjenst framgifwen.* (Sthlm), Hist: regni tryckerie, 1754. 4:o. Grav. titelblad, (8), 547 s. Hårt nött samtida skinnbd med upphöjda bind, oxiderad ryggdekor och titeletikett av pergament. Stänkta snitt. Ryggen naggad överst och nederst. Gammal inköpsnotering på baksidan av försättsbladet. Bra inlaga med några gamla lagningar på s. 47 i yttermarginalen och s. 197 i den nedre marginalen. En reva i den inre marginalen på s. 199. Enstaka marginalanteckningar. Med Edv. Julins namnteckning daterad Helsingfors den 31 januari 1889. *5000
Almquist 1677. Det ståtliga graverade titelbladet är signerat Pehr Floding. Förordningsförteckningen är ordnad kronologiskt och arbetet är försett med ett omfattande ämnesregister på s. 489–547. Förteckningen är fortfarande ett av standardreferensverken rörande förordningar tillsammans med Quidings *Svenskt allmänt författningsregister* från 1865. Den senare är uppställt systematiskt efter ämne.
- III2. *Katalog öfver det till Broddetorps församling af hr grosshandlaren L. J. Broddelius i Götheborg godhetsfullt skänkta sockenbibliothek.* Skara, J. P. Pettersson, 1861. 8:o. 12 s. Häftad. Med Hans Sallanders överstrukna namnteckning. *900
Almquist 3695.
- III3. [Knös] *Förteckning öfver framl. domprosten och ledamoten af kongl. Nordstjerneorden doct. Carl J. Knös' efterlämnade boksamling*, som kommer att försäljas i Skara d. 13 april 1836. Förra afdelningen. Skara, P. Hedenius, 1836. 8:o. (2), 66 s. + *Förteckning öfver framl. domprosten och ledamoten af kongl. Nordstjerneorden doct. Carl J. Knös' efterlämnade boksamling*, som kommer att försäljas i Skara d. 10 maji 1837. Senare afdelningen. Skara, P. Hedenius, 1837. 8:o. (2), 152 s. Marmorerat pappbd med svart titeletikett och rödstänkta snitt (Hedberg, osignerat). Ryggen lite mörknad. Titelbladet till del I och s. 65–66 med några fläckar. Del II med en fuktfläck i nedre marginalen på det sista bladet. Några enstaka bockar i yttermarginalerna. Fint ex. med Arvid och Rosa Hernmarcks förgyllda pärmexlibris. *3000
Almquist 4558.
- III4. [Knös] *Index librorum, quos reliquit vir summe venerabilis Andreas Ericus Knös, philos. et theol. d:r, primar. theol. professor et archipræpositus Upsal., de stella polari commendator. Qui publica auctionis lege dividentur Upsaliae in loco solito d. 7 mart. hujus anni et sequentibus diebus mercurii et saturni.* Uppsala, Edquist et Berglund, 1863. 8:o. (104) s. Häftad. Ryggen ngt nött. Titelbladet och den sista sidan ngt mörknade i marginalerna. Med en svag tillskrift i blyerts: "H. exc. herr grefve Manderström" och J. A. Almquists röda stpl. *1250
Almquist 4629.

115. [Knös] SVEDELIUS, P. [preses till del I-II] & KNÖS, O. A. [respondent till del I-II och preses till del III-X]. *Historiola litteraria poetarum Vestrogothiae latinorum*. I-X. A.a. Uppsala, J. Edman respektive J. F. Edman, 1776-96. 4:o. (4), 42 + (4), 43-66 + (2), 67-88 + (2), 89-106 + (2), 107-22 + (4), 123-40 + (2), 141-62 + (4), 163-78 + (2), 179-94 + (4), 195-206 s. Trevligt klistermarmorert pappbd från 1900-talets första hälft med mörkgrön titeletikett och rödstänkta snitt. Ryggen obetydligt naggad överst. Fuktbläckar i övre marginalen i del I, II, VI och VIII och i den yttre och nedre marginalen i del V på s. 107-12. Några små bläckstänk på s. 53-56 i del II och en fläck på titelbladet i del V. Ett lagat övre hörn på s. 177 där även häftningen är lagad. Slutligen en mumifierad fluga på s. 193 i del IX. Med Nils Sandbergs exlibris. *5000

Almqvist 188. Warmholtz 9054a. Lidén 8 respektive Marklin 9 och 1-8, som uppenbarligen felaktigt anger 3 1/2 ark i åttonde delen. Allt som utkom av Knös avhandlingsserie om västgötar som skaldat på latin. Del III och V i varianten utan dedikation samt del VI i varianten med dedikationer på tre sidor. Respondenter till del III-X var A. Nordblad, S. E. Gestrin, E. M. Hiortzberg, M. E. Klintberg, G. M. Mallmin, J. S. Tollstedt, N. R. Hwalström respektive F. Lundvall. Lustigt nog var det bara Hvalström som var bördig från Västergötland av dessa.

116. [Knös] SVEDELIUS, P. [preses till del I-II] & KNÖS, O. A. [respondent till del I-II och preses till del III-X]. *Historiola litteraria poetarum Vestrogothiae latinorum*. I-X. A.a. Uppsala, J. Edman respektive J. F. Edman, 1776-96. 4:o. (4), 42 + (4), 43-66 + (2), 67-88 + (2), 89-106 + (2), 107-22 + (4), 123-40 + (2), 141-62 + (4), 163-78 + (2), 179-94 + (4), 195-206 s. Tio oskurna häften i lite olika format. Ställvis småfläckiga och med lite mörktonade marginaler. En mindre reva i nedre marginalen på s. 87 i det tredje arbetet. Titelbladen till del V och IX helt loss. Bra svit med Bertil Ekbergs signatur i blyerts på del I. *6000

Del III i varianten utan dedikation, del V i varianten med dedikation på titelbladets baksida och del VI i varianten med dedikationer på tre sidor.

117. [Konstakademien] *Förteckning på kgl. Målare- och bildhuggareakademiens samlingar af böcker, estamper, statyer, buster, bas-reliefer m.m.* Sthlm, C. Delén, 1806. 8:o. (2), 74 s. Häftad i samtida gråpappersomslag. Fint ex. *2000

Almqvist 3039. Stora delar av samlingarna finns fortfarande bevarade hos Konstakademien.

118. [Kunstakademiet] *Fortegnelse paa den ved det Kongelige akademie for de skionne kunster værende samling af kobberværker og böger*. Köpenhamn, Thieles bogtrykkerie, 1831. 8:o. (2), 140 s. + Fortegnelse paa den ved det Kongelige akademie for de skionne kunster værende samling af kobberværker og böger. Förste tillägg. Köpenhamn, Thieles bogtrykkerie, 1834. 8:o. 15 s. Häftad i samtida solkigt gråpappersomslag med handskrivnen titel på främre omslaget. Ryggen med några revor. Titelbladet och den sista sidan i det första arbetet tämligen

solkiga. Genomgående ngt lagerfläckig och fuktbulblig inlaga. Talrika förbockningar och några gamla marginalanteckningar. Några bläckfläckar på s. 97-102. *2500

119. [Langebek] (WEBER, J. J.) *Bibliotheca Langebekiana, sive catalogus librorum, tam editorum quam manuscriptorum, quos, dum vixit, collegit [...]* Jacobus Langebek [...]. Qui publica auctionis lege vendentur in ædibus defuncti, in platea vulgo Raadhuusstræde dicta, ad d. 20 januar 1777. Köpenhamn, typis Godichianis, (1777). 8:o. (6), 586 s. Ngt nött hfrbd med renoverad guldornerad rygg, röd titeletikett och stänkta snitt (Hedberg). För- och eftersättsbladen med bläckanteckningar. Titelbladet uppfodrat, inlagan med en svag fuktrand i nedre hörnet mot slutet av boken och den sista sidan lite solkig samt med lagning i inre marginalen. Med J. A. Almquists biblioteketikett och C. M. Carlanders stpl. Supplementet om 37 sidor saknas i detta exemplar. *5000

Bibliotheca danica IV:582. Jacob Langebek (1710-75) är framförallt känd som en av Danmarks främsta historiker. Hans tryckta katalog omfattar omkring 11000 nummer och en handskriftsamling om 985 poster. Langebek ägde bl.a. en ovanligt fin samling svenska tryck och J. H. Lidén uppgav att han aldrig sett så mycket svecana samlat någonstans utanför Sverige. Denne tillhörde också köparna på auktionen, bl.a. förvärvade han det exemplar av "Psalterium Upsalense" 1510 som nu befinner sig i Lunds universitetsbibliotek. På försättsbladet har Carlander antecknat: "Å auktionen i Köpenhamn på Langebeks efterlemnade bibliotek inköptes för Kongl. bibliotekets räkning 'böcker i historien, antiquiteterna och språken' för en summa af 6,000 dal. kmt. (jfr Samlaren 8/10 1773 o. Stockholms lärda tidningar 1777 n:r 75.) Katalogen (586 sid.) jemte supplement (37 sid.) omfattar 13, 276 n:r (Sv. bibl. o. exlibr (2a uppl.) I:297)" och på eftersättsbladet återfinns en sammanställning av katalogens volymantal av samma hand.

120. [Langebek] NYERUP, R. *Langebekiana, eller bidrag til den danske literairhistorie, uddragne af Jacob Langebeks efterladte papirer ved Rasmus Nyerup. Pendant til Lixdorphaniana.* Köpenhamn, J. F. Schultz's forlag, 1794. 8:o. (6), 407 s. Vackert samtida ngt nött ljusbrunt hfrbd med upphöjda bind, rikt guldornerad rygg och ljusbrun titeletikett i glättad papp. Röda snitt. En liten bläckinitial eller notering på titelsidan. Inlagan i perfekt skick. Med släkten Rabens vapen-exlibris med valspråket "Constanter" nederst. Mycket fint ex. *7500

Bibliotheca danica IV:550. Bring 173. På s. 123-264 återfinns "Langebeks svenske reise i aarene 1753/54" dels i form av utdrag ur hans dagbok, dels i form av resebrev. På s. 264-70 finns en uppsats "Om nogle manuskripter i Aboe" och därefter några utdrag ur dessa. Under sina resor i Sverige besökte Langebek bl.a. Lund, Karlskrona, Öland, Gotland, Linköping och Stockholm. Därifrån fortsatte han vidare till Finland och St. Petersburg.

+ Carl. G. Tesselin. 121

121. LENGREN, C. *Kort berättelse om bok-tryckeriets begynnelse och fortgång*, i gemen och äfwen uti Sverige, då åhr efter Christi börd, MDCCXL, des tredje jubilæum uti Europa firades. Sthlm, Kongl. tryckeriet, 1740. 4:o. Grav. front, 18 s. Bra mörkbrunt stänkdekorerat pappbd med titeletikett på främre pärmen (Johanna Røjgård). Några enstaka småfläckar. Med bibl.stplr på frontespisens baksida och Carl Gustaf Tessins namnteckning på titelbladet. *8000

Almquist 5014. Den fina frontespisen föreställer "Booktryckerij konsten kommande från himmelen, beledsagas af Minerva och Mercurius til Europa 1440". På vers och med omfattande upplysande fotnoter.

122. LIDBECK, A. [preses] & EKSTRÖMER, P. [respondent]. *Dissertatio de bibliotheca Lundensis* initiis, et præcipuis incrementis usque ad annum MDCCXXXIX. A.a. Lund, typis Berlingianis, (1801). 4:o. 23 s. Enkelt blåmarmorerat pappbd med handskriften titeletikett på främre pärm. Ryggen defekt. Ren inlaga. Med Carl Trolle-Bondes exlibris och stpl. Från Trolleholm. *1250

Almquist 2936. Marklin 10. Innehåller bl.a. förteckningar över viktigare arbeten ur Gyllenhielms och Rostius donationer samt inkunabler ur det gamla domkapitelbiblioteket.

123. LIDBECK, A. [preses] & EZANDER, N. D. [respondent]. *Series præfactorum bibliothecæ Lundensis*. A.a. Lund, litteris Berlingianis, (1805). 4:o. 17 s. Enkelt blåmarmorerat pappbd med handskriften titeletikett på främre pärm. Ryggen nött. Den oskurna inlagan genomgående fläckig och småsolkgig, mer mot slutet. Med Carl Trolle-Bondes grav. exlibris och stpl. Från Trolleholm. *1250

'Almquist 2950. Marklin 37. Innehåller biografier över bibliotekarierna vid Lunds universitetsbibliotek 1684-1800 med skriftförteckningar. En svensk översättning finns i Gjörwells *Brefväxling*, del V från 1807, med titeln "Förteckning på bibliothecarierne vid kongl. academien i Lund; författad af hr m. Eric Dan. Kidron". Almquist skriver att Kidrons "författarskap" inskränker sig till ett och annat tillägg, däribland en biografi över Lidbeck.

124. LIDÉN, J. H. *Catalogus disputationum*, in academiis et gymnasiis Sveciæ. Atque etiam, a svecis, extra patriam habitaram, quotquot huc usque reperiri potuerunt. I-V. Uppsala, typis Edmannianis respektive J. Edman, 1778-80. 8:o. 606 + 221, (3 blanka) + 255 + 54 + 63 s. Två ganska nötta men trevliga samtida hfrbd med upphöjda bind, rikt guldornerade ryggar och ljusbruna titeletiketter. Ryggen på den första volymen med mindre hål i nedersta ryggfältet och den andra volymen aningen skadad nedtill. Då sviten fungerat som arbets-exemplar finns talrika spår av tidigare ägares aktiva läsande med penna och blyertsstift i handen. Således inleds det första bandet med en handskriften innehållsförteckning på försättsbladet och en del smärre anteckningar på insidan av frampärmen. Genomgående förbockningar och understrykningar. Smärre solk- och småfläckar förekommer här och där. Med G. A. Sparres accessionsnummer och Carl Trolle-Bondes exlibris. Från Trolleholm. *12000

Almquist 1211. Warmholtz 9212(a). Den avdelning som Lidéns titels andra led syftar på, tänkt att innehålla svenscars i utlandet publicerade avhandlingar, utkom tyvärr ej. Omfattar alla akademiska avhandlingar utgivna i Sverige t.o.m. 1777. Verket är fortfarande standardverket på sitt område.

125. (LIND, L.) *Det danske bibliotek* eller fortegnelse paa alle de danske skrifter/ som ere trykte baade inden og uden lands/ fra det første bogtrykkerier kom i stand i Dannemark/ indtil sidst i forige seculo, hvilcke alle findes samlede i det danske bibliotek som dend høy-ædle og velbaarne frøken frøk. Karen Brahe/ til Østrup-gaard/ patronesse for det adelige jomfruekloster i Othense/ haver foræret til forbemelte kloster. Herhos findes ogsaa de lærde folkes/ som enten selv have sammenskrevet bøgerne eller og oversat dem af andre sprog i danske/ deres levnets beskrivelse korteligen anført. Köpenhamn, P. J. Phœnixbergs bogtrykkerie, 1725. 4:o. (16), 31, 34-189, 189-93 s. Ngt nött brunt hfrbd från 1800-talets andra hälft med guldlinjerad rygg och stänkta snitt. Ryggen sprucken i falsarna överst och skinet flagat nederst vid den främre ytterfalsen. Pärmhörnen hårt nötta. En delvis bortskrpad namnteckning i yttermarginalen på titelbladet. I samband därmed har en del små hål bildats som senare delvis blivit lagade. Mindre solkläck i övre marginalen på s. 48, en svag fuktrand på s. 165-66 och större på s. 175-87 samt en minimal gammal lagning nederst i inre marginalen på s. 192. Med Frederik Heymans exlibris och ur Bent Juel Jensens samling i Oxford. *9000

Bibliotheca danica IV:565. Karen Brahe (1657-1736) fick en för sin tid osedvanligt omfattande utbildning och samlade ihop, delvis genom arv från sin bokligt intresserade släkt, inte minst Anne Gjøe, ett betydande bibliotek. Hon flyttade 1708 till Østrupgaard på Fyn, där hon levde sina sista 28 år upptagen av litterära sysslor och energisk drift av sin jordegendom. 1716 stiftade hon det adliga "frøkenklostret" i Odense, till vilket hon skänkte sin värdefulla boksamling, som till största delen bestod av äldre danska handskrifter och tryckta böcker samt tysk teologi, inte minst uppbyggelseliteratur. Bland handskrifterna finns en viktig samling folkvisor och bland böckerna många av de allra första danska trycken, varav ett antal i de enda bevarade exemplaren. Föreliggande katalog förtecknar de danska trycken. Boksamlingen är det äldsta bevarade danska privatbiblioteket och sannolikt ett av de äldsta bevarade i världen samlat av en kvinna.

126. LINDFORS, A. O. *Inledning till isländska litteraturen* och dess historia under medeltiden. Lund, Berlingska boktryckeriet, 1824. 8:o. (8), 194, (1) s. Samtida hfrbd med sparsamt blinddekorerad och gulddornerad rygg, röd titeletikett av glättad och mönsterpressad papp samt stänkta snitt. Alrotsmarmorerade pärmsidor. Ryggen ngt blekt och etiketten obetydligt naggad. Märken efter en bortriven auktionsetikett på insidan av främre pärmen. *1750

Almquist 195. Fiske s. 363. Afzelius s. 23. Anders Otto Lindfors (1781-1841) studerade isländska hos den danska språkforskaren Rasmus Rask. Föreliggande arbete fick betydelse för studiet av isländska vid de svenska universiteten.

127. LINDFORS, A. O. *Inledning till isländska litteraturen* och dess historia under medeltiden. Lund, Berlingska boktryckeriet, 1824. 8:o. (8), 194, (1) s. Häftad och oskuren i nött samtida gråpappersomslag. Några revor i ryggen gör att häftningen nästan är helt loss från s. 177 och framåt. Några enstaka fukt-ränder på titelbladet och de följande två opaginerade sidorna, i nedre hörnet på s. 65 och i övre marginalen från s. 190 till slutet. På slutet bifogas två sammantryckta utbytesblad, s. 55–56 och 109–10. *2800
128. [Linköping] *Förteckning på Linköpings gymnasii och stifts biblioteks dupletter*, vilkas försäljning kommer att taga sin början d. 20 maji 1807. Kommissioner om böckers inrop kunna, med vilkor att ultimata priserna föreskrivas, adresseras till amanuensen här vid biblioteket A. Pet. Wetterberg. Linköping, Groth och Petre, 1806–07. 8:o. (2), 51 s. Häftad, oskuren och ouppskuren. Ngt lagerfläckig, titelbladet mest. Delvis lite smutsig i marginalerna. *2500
Almquist 3184. Innehåller 775 nummer.
129. *Linköpings biblioteks handlingar*. I–II. Linköping, G. W. Londicer och Björckegrens enka respektive D. G. Björn, 1793–95. 8:o. (20), 371, (7) + (6), 416, (10) s. Två fina hfrbd från 1830-talet med breda upphöjda bind, guldornerade och blindpressade ryggar och stänkta snitt. Ryggarna ngt blekta och med några obetydliga småfläckar. Pärnhörnen stukade. Försättsbladet till bägge delarna delvis fastklistrade mot insidan av de frampärmarna och upptill är en bit bortklippt, sannolikt en namnteckning. Sporadiska marginalanteckningar och understrykningar. En reva i yttermarginalen och in i texten på s. 35 och s. 263–66 respektive 359–60 nästan helt loss. Med Stellan och Martha Venerstens exlibris. *3500
Almquist 3166. Ranius 21. Hesse 1253 med bl.a. ”Förteckning på de skådepenningar och mynt, som för närvarande finnas i Linköpings bibliotek” i del I, s. 280–302. Innehåller bl.a. översikter av bibliotekets historia och förteckningar över och exempel ur den rika handskriftssamlingen. Utgivaren, Jacob Axelsson Lindblom (1746–1819), var biskop i Linköping och blev sedermera ärkebiskop.
130. *Linköpings biblioteks handlingar*. I–II. Linköping, G. W. Londicer och Björckegrens enka respektive D. G. Björn, 1793–95. 8:o. (20), 371, (7) + (6), 416, (10) s. Två trevliga men ngt nötta samtida marmorade skinnbd med upphöjda bind, rikt guldornerade ryggar, bruna titel- respektive gröna deltiteletiketter och röda snitt. Blindpressade pärmkanter. Pärmsidorna ytligt skrapade på sina håll. En bortklippt namnteckning i övre marginalen på försättsbladet i del I. En delvis bortriven gammal auktionsetikett upptill på insidan av frampärmen i andra volymen. Del I genomgående tryckt på tunt papper och med en överstruken mening på s. 63 samt ett överstruket ord med en liten rättelse på s. 219. Del II har några enstaka sporadiska småfläckar, t.ex. på s. 348–49 och

380–81. I denna del är det första registerbladet löst och dessutom snävt skuret i yttermarginalen. En handskriften dedikation från utgivaren, J. A. Lindblom, till Carl Johan Agrell i del I och i del II en likaledes handskriften gåvotillskrift från "Bibliotheca gymnasii Lincopiensis ex dono editoris". I denna del även en förvärvsanteckning: "Köpt på auctionen efter afl. justitiæ rådet grefve Strömfelt i Norrk. 11/10 1838 af J. Björklund". Ur Gustaf Bernströms bibliotek och med hans anteckning "coll. cat." *6750

Carl Johan Agrell (1752–1810) var författare till boken "Bref om Marocko" och så småningom salpetersjuderi-direktör i Östergötland 1810. Hans Fredrik Harald Strömfelt (1779–1837) var lagman i Värmland 1806 och slutligen justitieråd 1817. Johan Magnus Björklund (1785–1850) var kyrkoherde i Styrestad och senare i Klockrike och Brunneby i Östergötland.

131. (LOENBOM, S.) *Utkast til en historia om svenska bibel-öfversättningar*. Sthlm, H. Foug, 1774. 8:o. (6, 2 blanka), 143, (1) s. Bra ljusbrunt stänkdekorerat pappbd med vinröd titeletikett och blåstänkta snitt (Johanna Røjgård). Enstaka lager- och småfläckar, bl.a. i övre marginalen på s. 51–58. *1800
Almquist 1093. Setterwall 6120. Ett av den flitiga Samuel Loenboms (1725–76) sista arbeten.

132. [Lundholm] *Förteckning öfver en dyrbar samling böcker och manuskript*, bland hvilka många äro särdeles sällsynta, samt sköldebref, dessutom kartor, gravyrer, planschverk, mynt m.m., hvilket allt kommer att å Bok-auktionskammaren i Stockholm att försäljas onsdagen den 18 oktober 1854, och efterföljande auktons dagar. Sthlm, J. Beckman, 1854. 8:o. (2), 208 s. Häftad, oskuren och uppskuren i grönt tryckt omslag. Gamla blyertsnoteringar på främre omslaget. Bra ex. *4000
Almquist 4636. Samlingen tillhörde kungl. sekreteraren A. M. Lundholm (1803–64) och innehöll 4174 nummer. Myntavdelningen är endast 14 nummer, men de är väl beskrivna.

133. (LUTH, W.) *Catalog öfver Skara kongl. gymnasii bibliothek*. Skara, C. M. Torin, 1830. 4:o. XI, (1 blank), 544, 565–72, 553–644 s. Häftad i samtida klistermarmorerat pappomslag med hårt blekt rygg och en titeletikett utan text. Bakre omslaget ställvis nött och med ett mindre hål. Svag fuktfläck inledningsvis i nedre yttre hörnet och i övre marginalen på s. 457–67. Liten reva i övre marginalen på s. 57 och några tumavtryck i yttermarginalen på s. 185 och 209. Mindre bläckfläck i yttermarginalen på s. 249–52 och solkfläckar i inre marginalen på s. 257 samt i nedre marginalen på s. 337. *400
Almquist 3203. Med ett förord och en kort underrättelse om bibliotekets historia och personal skrivna av Wilhelm Luth som varit ansvarig för biblioteket i 22 år. Det omfattade vid katalogens tryckning 11000 volymer. Katalogen är uppställd systematiskt och avslutas med ett supplement.

134. [Luxdorph] (JUNGE, J.) *Bibliotheca Luxdorphiana*, sive index librorum quos reliquit vir excellentissimus Bolle Wilhelmus Luxdorph [...] Quorum sectio fiet Hafniæ ad d. 14 septembris 1789. I-II. Köpenhamn, C. F. Holm respektive J. F. Schultz, (1789). 8:o. Grav. porträtt, 18, (2), 1-352 + (8), 470, 1-88 s. Två oskurna häften i konstfulla blå klistermarmorerade pappomslag med guldpresade delbeteckningar på ryggarna. Del I med maskhål i yttermarginalen på de första 200 sidorna. Mot slutet lite småfläckig och med små maskhål i övre marginalen. Del II mestadels tryckt på blåtonat papper. En lagad reva i övre marginalen på s. 333. Sista hälften av inlagan lätt lagerfläckig i nedre hörnet. Maskhål från s. 51 till slutet i den sista pagineringsföljden, mest i yttermarginalen, men mot slutet även in i texten med en del bokstavs förluster. Med en svart monogramstpl "JSL" eller "JLS". Trevligt ex. *10000
- Bibliotheca danica IV:583. Den sista pagineringsföljden förtecknar "Libri manuscripti". Bolle Willum Luxdorph (1716-88) började, inspirerad av sin morbror Christen Worm, tidigt i livet att samla böcker och vid hans död omfattade biblioteket runt 15000 volymer och cirka 500 handskrifter. Biblioteket bestod till största delen av humaniora och dansk och utländsk periodisk litteratur. Auktionskatalogen är försedd med ett flertal bokhistoriskt intressanta noter. Böcker ur Luxdorps bibliotek känns lättast igen på hans exlibris, ett guldpresat elefanthuvud vars snabel kröns av en krona genomskjuten av tre pilar. Det sitter vanligtvis på främre pärm, men ibland även på ryggen.
135. [Luxdorph] NYERUP, R. *Lüxdorphiana*, eller bidrag til den danske literairhistorie, uddragne af Bolle Willum Lüxdorps efterladte samlinger. Ved Rasmus Nyerup. I-II. Köpenhamn, J. F. Schultz's forlag, 1791. 8:o. (6), 256 + (2), 257-516, (12) s. Vackert samtida hfrbd med upphöjda bind, rikt guldornerad rygg, ljusbruna titel- respektive deltiteletiketter i glättad papp och röda snitt. Pärmar med en del smärre ytliga skavskador. En liten initial eller notering i bläck på titelsidan. En i det närmaste perfekt inlaga med en krossad spindel på sista sidan. Med släkten Rabens vapenexlibris med valspråket "Constanter" nederst. Mycket fint ex. *6000
- Bibliotheca danica IV:550. Bland de avtryckta breven återfinns ett från Olof von Dalin och mycket rörande t.ex. Huitfeldt, Holberg och tryckfrihetsfrågor. Rasmus Nyerup (1759-1829) var bland mycket annat verksam vid det Kongelige bibliotek i Köpenhamn.
136. LÜDEKE, C. W. *Allgemeines Schwedisches Gelehrsamkeits-Archiv* unter Gustafs des Dritten Regierung. Von verschiedenen Gelehrten in Schweden ausgearbeitet. I-VII. Leipzig, bey J. F. Junius respektive bey J. G. Feind, 1781-96. 8:o. (20), 285, (7) + (6), 242, (8) + (8), 318, (13) + (6), 278, (12) + (12), 292, (16) + (8), 255, (15, 2 blanka) + (24), 294, (82) s. Med 1 grav. vinjett på s. (3) i första delen. Träsnitt i texten på s. 289 i del V. Sju häftade, oskurna och merendels uppskurna volymer i samtida gråpappomslag. Omslagen ngt lagerfläckiga.

Ryggarna blekta och de fint handskrivna ryggtitlarna delvis bortblekta. Fina inlagor med ngn enstaka lagerfläck. J. C. Linnerhielms fina ex. med anteckningen "Ebbetorp" nederst på titelbladen. *10000

Almquist 108. Bigmore & Wyman I, 448. Hesse 0106. Soulsby 2605b. Illustrationen i del V föreställer "Mensura magnitudinis nummorum suecicorum". Den tyska prästen Christoph Wilhelm Lüdeke (1737–1805) utnämndes 1773 till pastor i tyska församlingen i Stockholm. Hans *Gelehrsamkeits-Archiv* behandlar i recensioner, innehållsliga resuméer och katalogposter inte obetydliga delar av den svenska litteraturen under perioden 1772–92. Del VII avslutas med ett register till hela verket. De viktigaste bidragsgivarna förutom utgivaren själv var J. C. Wilcke och C. Stridsberg. Arkivet attackerades hårt av upplysningens företrädare och Kellgren hörde till de ivrigaste belackarna. Dels berodde detta på personligt agg mot Stridsberg, dels av en misstänksamhet mot den från Göttingen stammande tysk-ortodoxa tradition som Lüdeke företrädde.

137. [Låstbom] *Förteckning öfver framl. e.o. bibl.-amanuensen och boktryckaren Aug. Th. Låstboms boksamling* som kommer att försälgas å Akad. auktionskammaren i Upsala d. 5 och 8 november 1845. Uppsala, Wahlström & Låstbom, 1845. 8:o. (92) s. Bra grönt hklbd från ca 1900. Bläckfläck i yttermarginalen fram till s. (22). En del förböckningar och understrykningar. Tråkiga bläckfläckar på de avslutande fyra sidorna. Med tillskrift till Bernhard Rosenblad och Bengt Åhléns exlibris. *1500

Almquist 4584 med felaktig kollationering. Låstbom (1815–45) var en mycket aktiv boksamlare inom det biografiska området och en av de mer verksamma medarbetarna i *Biografiskt lexikon*. Han var dessutom delägare i boktryckeriet Wahlström & Låstbom, som sedermera blev Almqvist & Wiksells boktryckeri AB. Som synes är denna katalog tryckt på det egna tryckeriet.

138. MALMSTRÖM, P. *Till kongl. maj:t, underdånig ämbets-berättelse, med tillhörande handlingar*, af Pehr Malmström, år 1813. Sthlm, J. Imnelius, 1819. 8:o. 82 s. Prydligt blått hklbd från 1800-talets sista fjärdedel med guldpräglad titeltext och marmorerade snitt. Ett samtida gråpappersomslag medbundet. Insidan av främre pärmen med bibliografiska anteckningar i blyerts av G. O. Adelborg. Bra inlaga med svaga, men knappast störande, fuktränder på s. 17–74. En liten reva i översta marginalen på s. 49. Med C. M. Carlanders exlibris. *6000

Almquist 2662. Setterwall 37. Själva den tryckta ämbetsberättelsen blev aldrig offentlig utgiven och bilagorna trycktes aldrig. Pehr Malmström (1758–1834) var chef för Kungliga biblioteket och censor. Den innehållsrika ämbetsberättelsen rör bibliotekets verksamhet och framtid och Malmströms arbetsförhållanden som ansvarig för den statliga censuren i Sverige.

139. MARKLIN, G. *Catalogus disputationum in academiis Scandinaviae et Finlandiae Lidénianus continuatus*. I–III. Uppsala, Reg. academiæ typographi, 1820. 8:o. (2), IV, 262 + 179 + 102 s. + MARKLIN, G. *Ad catalogum disputationum in academiis et gymnasiis Sveciæ Lidénianum. Supplementa addidit*. Uppsala, Reg. academiæ typographi, 1820. 8:o. (2), 117 s. Ngt nött med trevligt opappbd med brunmarmorerad rygg och trasig röd titeletikett. Gula stänkdekorerade pärmsidor. Ryggen blekt och med en ytlig längsgående spricka. Ouppskuren. Sporadiska smärre sotfläckar. En pappersförlust i nedre hörnet på s. 39 i del III. *5500
Almquist 1212–13. Den avslutande delen är ett supplement till Lidéns *Catalogus disputationum* 1778–80. Marklins första fortsättning på Lidéns avhandlingsbibliografi täcker tiden 1778–1819 och är fortfarande standardverket på sitt område. Gabriel Marklin (1777–1857) var entomolog och adjunkt vid Vetenskaps societeten i Uppsala samt skicklig boksamlare. Han inriktade sig främst på naturvetenskaplig litteratur och svenska akademiska avhandlingar.
140. METZÉN, C. J. [preses] & WESTLING, C. G. respektive LOENBOM, J. F. [respondenter]. *De re libraria romanorum* dissertatio. Sect. I. P. I–II. A.a. Uppsala, Regiæ academiæ typographi, (1828). 4:o. (4), IV, 8 + (2), 9–16 s. Häftade och oskurna. Delvis med reva i första delens rygg och med några små maskhål. Bra ex. *500
Marklin 1–2. Allt som utkom. Del II slutar mitt i en mening.
141. MOLBECH, (C.). *Fortegnelse over de paa pergament trykkede bøger i det store Kongelige bibliotek*, tilligemed nogle bidrag til bibliothekets nyeste historie. Köpenhamn, Thieles bogtrykkeri, 1830. 8:o. (2), 42 s. Marmorerat samtida pappbd med röd titeletikett av glättad papp på främre pärm. Grönstänkta snitt. Ryggen ngt skadad upptill. Fin inlaga tryckt på tjockt papper. Någon enstaka obetydlig lagerfläck. Med August Arlauds namnteckning. *3000
Bibliotheca danica IV:564. Översattes till tyska 1833 som en del av författarens *Ueber Bibliothekswissenschaft*. Sannolikt är skriften ett särtryck av Molbechs uppsatser i *Nordisk tidsskrift för historie, literatur og kunst* III, 1829, s. 543–67 och 632–48. Christian Molbech (1783–1857) var bibliotekarie vid det Kongelige bibliotek i Köpenhamn och från 1829 professor i konsthistoria vid universitetet i samma stad.
142. MOLBECH, C. *Bidrag til en historie og sprogskuldring af de danske bibeloversættelser fra det XVIde aarhundrede, særdeles Christian den tredies bibel af 1550*. Et indbydelsesskrift til reformationhøitiden ved Kiøbenhavns universitet i aaret 1840. Köpenhamn, J. H. Schultz, (1840). 4:o. (4), 137 s. Ganska nött samtida hfrbd med guldornerade rygglinjer och stänkta snitt. Ryggskinnets skrapat vid falsarna och pärmhörnen stukade. Obetydligt bruntonad inlaga. Med Carl S. Petersens namnteckning. *1000
Carl S. Petersen (1873–1958) var verksam vid det Kongelige bibliotek 1907–43, de sista 19 åren som chef.

143. [Moldenhawer] *Bibliotheca Moldenhaweriana* sive catalogus librorum defuncti Dan. Gotth. Moldenhawer s.s. theol. d. ett prof. s.r.m. a consiliis conferentiarum, Bibliothecæ magnæ regiæ Hafniensis præfecti, equitis ordinis Danebrogici, etc. restantium ex tota ipsius collectione, cujus altera pars, mss eosque continens libros, quibus carebat bibliotheca ejus curæ tradita, voluntate possessoris huic inserta est, qui publicæ auctionis lege dividuntur Hafniæ in domo no. 34 in platea vulgo "Store Kannikestræde" hora IX die XXIX novembris MDCCCXXIV. Köpenhamn, P. D. Köppingii, (1824). 8:o. (2), 432 s. Hfrbd från 1800-talets slut med orange titeletikett och rött snitt. Tråkig spricka i främre fals. Titelbladet solkigt. Fläck på s. 3–8. Fläck i yttre marginalen på s. 179–202. Fuktrand från s. 335 till slutet. *2000

Bibliotheca danica IV:583. Tysken Daniel Gotthilf Moldenhawer (1753–1823) var teolog men gjorde sin största insats som överbibliotekarie vid det Kongelige bibliotek i Köpenhamn där han arbetade från 1788 och fram till sin död. Under hans tid som överbibliotekarie utökade biblioteket sina samlingar högst betydligt och öppnade även för allmänheten. Hans egen förnämliga boksamling såldes under tre veckor i slutet av 1824. Priserna var, även efter den tidens mått, otroligt låga och man skyllde på bristande inhemsk förståelse för böckernas värde och även, enligt Plesner, på avoghet mot den Moldenhawer, som inte ens lärt sig danska ordentligt. En stor del av de bästa numren gick till utlandet, mycket till Tyskland och mer till bokhandlaren William Laing i Edinburgh. Bland de danska köparna var Grundtvig en som köpte mycket och klokt.

144. MOLLER, J. *Cimbria literata* sive scriptorum ducatus utriusque Slesvicensis et Holsatici, quibus et alii vicini quid am accensentur, historia literaria tripartita. I–III. [...]. Opus magno quadraginta annorum labore & studio confectum, diuque desideratum: historiæ literariæ, ecclesiasticæ et civilis Imo omnium disciplinarum studiosis utilissimum. Cum præfatione Johannis Grammii. Nec non indice necessario. Köpenhamn, G. F. Kisel, 1744. Folio. Grav. porträtt, (8), 36, 1–752 + (2), 1045 + (2), 672, (58) s. Det gemensamma titelbladet i del I tryckt i rött och svart. Tre nötta samtida hfrbd med upphöjda bind, rikt guldornerade ryggar, ljusbruna titeletiketter och röda snitt. De guldpräglade deltitelnumreringarna på särskilda titelfält under titeletiketterna. Ryggarna flammiga och skadade överst. Titeletiketterna till stor del bortnötta. Pärmpapprena utbytta under 1800-talets första hälft och för- och eftersättsblad saknas. Del I med en gammal anteckning på insidan av främre pärm och en del bläckkludd och dito fläckar på deltitelbladet. I stort sett rena inlagor med endast enstaka lager- och småfläckar, t.ex. på s. 11–12 i del I. En del marginalanteckningar. Några lagade revor i yttermarginalen på s. 507–11 i del II, som avslutas med pappersförtunning i yttermarginalen på sista bladet. Felskurna hörn på s. 861 i del II och s. 597 i del III. Mindre fuktfläck i inre marginalen

på s. 618–33 i del III. Med en gammal vapenstpl på deltitelbladen, C. Brickas namnstpl och Gustaf Rudbecks namnteckning och exlibris samt dennes anteckning att verket förvärvades på vinhandlare C. A. Högsholms bokauktion i Köpenhamn 1918. *7500

Bibliotheca danica IV:553. Johannes Møller (1661–1725), litteraturhistoriker, föddes i Flensburg och ägnade fyrtio år av sitt liv att insamla allt material om sin hembygds och hertigdömena Slesvig och Holsteins litteraturhistoria, vilket resulterade i *Cimbria literata*, som efter hans död gavs ut av hans son Olaus Henrik Møller. Förordet skrevs av Hans Gram. Med en utförlighet utan like och mängder av litterära hänvisningar behandlar Møller i tre parallella spår de författare som är födda eller har verkat, om än i kort tid, i området mellan Kongea och Elbe, i norr tar han även med Ribe och Kolding, i söder Hamburg och Lübeck. *Dansk biografisk haandleksikon* skriver att "man skal vanskelig forgæves raadspørge denne bog om noget, bibliografisk eller personalhistorisk, der ligger indenfor dens rammer." Carl Frederik Bricka (1845–1903), dansk riksarkivarie, var redan i sin ungdom en stor bokvän. När han bodde hemma hos föräldrarna var han tvungen att hyra ett extra förråd för att få plats för de 700 numren han köpt vid Allens auktion 1872. Hans boksamling omfattade så småningom över 8300 band.

145. [Münter] (MØLLER, J. A.) *Bibliotheca Münteriana*, sive catalogus librorum, quos reliquit Fredericus Münter, [...]. Dividentur auctione publ. Hafniæ in domo Episcopali no. 30 in platea, vulgo Nørregade, hora IX die I Martii MDCCCXXXI. Köpenhamn, in typographia Orphanotropei regii, 1830. 8:o. (4), VI, 541, 552–53, 544–84 s. Ngt nött samtida hfrbd med sparsamt guldornerad rygg, mörkrbrunt infärgat titelfält och blåstänkta snitt. Ryggen lite blekt och flammig samt med en ytlig spricka överst. Ställvisa samtida understrykningar och marginalnoteringar. Titelbladet småsolkligt med några bläckfläckar jämte anteckningar och bläckfläckarna fortsätter till s. II. Inlagan genomgående lagerfläckig och s. V–VI är särskilt brunflammiga och med bevarade råkanter i yttermarginalerna. Sista bladet har ett par bläckfläckar och är dessutom ganska solkligt. Med P. G. Thorsens guldpräglade namn nederst på ryggen, hans namnteckning daterad 1831 på titelbladet och Björn Kornepus exlibris och namnteckning, den sistnämnda daterad 1943. *6000

Bibliotheca danica IV:584. Friedrich Münter (1761–1830) var framförallt en framstående kyrkohistoriker och arkeolog, varför hans utnämning till biskop på Själland år 1808 kom lite som en överraskning. *Dansk biografisk haandleksikon* skriver: "han manglede baade biskoppelig værdighed og evne til at forstaa det menige folks tankegang, og heller ikke som prædikant var han fremragende." Den stora katalogen avspeglar klart Münters polyhistoriska kulturintresse. Enligt Plesner uppnåddes riktigt bra priser, i synnerhet på de mer rara objekten. Av svenska arbeten märks bl.a. den heliga Birgittas *Revelationer* 1492 och Olaus Petris *Een handbook på svensko* 1537 och *Liturgia svecanæ ecclesie* 1576. Peder Goth Thorsen (1811–83) var dansk biblioteksman, runolog och historiker. Han lät bl.a. utge den skånska lagen tillsammans med gamla danska provinslagar.

146. MÖBIUS, T. *Catalogus librorum islandicorum et norvegicorum ætatis mediæ*. Editorum versorum illustratorum. Skåldatal sive poetarum recensio eddæ upsaliensis. Leipzig, impresserunt Breitkopfius et Härtelius, 1856. 8:o. XII, (1, 1 blank), 206, (2) s. Samtida hfrbd med blindpressad ryggdek, mörkrbrunt infärgat titelfält och marmorerade snitt. Bandet etikettsignerat L. W. Levin, Uppsala. Ryggen ngt blekt och flammig. Lagningar upp- och nedtill i falsarna. Inre falsar aningen svaga. En mindre bläckfläck på s. 3 och en svag brun fläck i texten på s. 139–45. *1800
Almquist 196. Fiske s. 401. Ett fristående supplement utkom 1880.
147. MÖLLER, P. L. *Kort fremstilling af bogtrykkerkunstens historie*. Udgivet af Selskabet for trykkefrihedens rette brug. Köpenhamn, B. Lunos boktryckeri, 1841. 8:o. (4), 235, (1) s. Med titelvinjett föreställande boktryckeriinteriör och med illustrationer i texten. Grönt ngt nött och aningen snedläst oklottryggbd med defekt tryckt titeletikett i papper. Grönstänkta snitt. Ryggen med små skador överst och nederst. Smärre inre falsprickor. Inlagan lätt lagerfläckig inledningsvis. Med Erik Gjethwoldséns exlibris. *350
Arbetet rör allt från gamla kinesiska tryck via Gutenberg till jubelfesten 1840.
148. (NORRELIUS, A.) *Anonymi in Bibliothecae Upsalensis historiam, regiae academiae Upsal. impensis 1745 editam stricturæ*. Uppsala, (Akademiska tryckeriet), 1746. 8:o. 71 s. Häftad i lätt nött samtida gråpappomslag med anteckning i bläck på främre omslaget. Med fuktrand i övre yttre hörnet på titelbladet, s. 8 och 18. Bra ex. ur Bengt Löws samling. *1700
Almquist 2773. Warmholtz 9267. Innehåller en förteckning, på s. 27–34, över Uppsala domkyrkas samling av paleotyper som sedan införlivades med Universitetsbiblioteket. Är en kritiskt vidräkning med Celsius *Bibliotheca Upsaliensis historia* från 1745.
149. NYERUP, R. & KRAFT, J. E. *Almindeligt litteraturrexicon for Danmark, Norge, og Island*; eller fortegnelse over danske, norske, og islandske, saavel afdøde som nu levende forfattere, med anførelse af deres vigtigste levnets-omstændigheder og liste over deres skrifter. I–II. Köpenhamn, Schultziske officin, (1816)–20. 4:o. (2), 366 + (4), VIII, 367–692 s. Två nära samtida marmorerade hfrbd med guldornerade ryggar, röda titeletiketter och blåa snitt. Främre falsen i första volymen med en ytlig spricka upptill. Pärmpappret bortnött nedtill och även en bit i ytterkanten på den andra volymen. Ställvisa förböckningar med blyerts. Pappersförlust i nedre marginalen på s. 5, inklistrad lapp med vidhängande missfärgning på s. 101, fuktrand nederst i inre marginalen och en svag fuktfläck nedtill i yttermarginalen från s. 61 till slutet samt maskhål nedtill i inre marginalen på s. 243–84 i del I. I del II ett par bläckfläckar på s. 389 och minimala textförluster förorsakade av ett hål på s. 459 samt en rostfläck på s. 555. Det gemensamma titelbladet och förordet inbundet först i del II. *2000

Bibliotheca danica IV:549. Fiske s. 432. Utgör en fortsättning och uppdatering av Jens Worms *Forsøg til et lexicon over danske, norske og islandske lærde mænd* som utkom i tre delar mellan 1773–84. Innehåller kortfattade skriftförteckningar till de många biografierna. Alla litteraturområden beaktas, så här återfinns såväl präster, medicinare som vittlerkare. Tryckningen av detta lexikon startade 1816 och det var ursprungligen tänkt att utkomma i två delar och ett supplement. Den tilltänkta supplementdelen som nämns av Nyerup i företalet trycktes dock aldrig, men N. C. Øst utgav en aldrig avslutad *Fortsættelse* 1826–27.

150. NYERUP, R. *Almindelig morskabslæsning i Danmark och Norge* igjennem aarhundreder. Köpenhamn, Thieles bogtrykkeri, 1816. 8:o. xxviii, 313, (14) s. Trevligt nära samtida hfrbd med guldornerad och blindpressad rygg samt grönstänkt snitt. Främre pärmen blekt överst. En bra inlaga med ställvisa smärre fuktfläckar i övre marginalen. Några tråkiga småfläckar på s. 285–90. Med L. F. Rääfs exlibris. *4000

Bibliotheca danica IV:552. Fiske s. 431. Rääf samlade själv på folkskrifter och skillingtryck, huvuddelen av hans samling av sådana tryck skänktes till Kungliga biblioteket.

151. NYERUP, R. *En højst sjelden svensk palæotyp*. Udgivet med forerindring. Köpenhamn, Thiele, 1826. 8:o. 15 s. & 1 utvikbar grav. plansch. Häftad i samtida rosa omslag med handskreven titeltext på främre omslaget. Ryggen och delar av omslaget blekta. Med J. A. Almquists stpl. *1000

Almquist 73. Jämför Collijn I, s. 210–11. Behandlar ett herdabrev på latin utgivet av ärkebiskop Jacob Ulfsson och sannolikt tryckt i Uppsala omkring 1510. Det exemplar som förvarades på Köpenhamns universitetsbibliotek finns nu efter byte i Kungliga bibliotekets samlingar i Stockholm.

152. *Ordnings-stadga för Boktryckeri-societeten*. Gillad och antagen vid allmänt sammanträde i Stockholm den 22 april 1846. Med de vid societetens extra sammankomst, den 9 februari 1848, antagna förändringar. Sthlm, P. A. Norstedt & söner, 1848. 8:o. 16 s. Häftad med ngt solkigt titelblad. Genomgående fuktfläck i nedre marginalen. *500

Almquist 5035. Den första stadgan för Boktryckerisocieteten trycktes 1750.

153. [Palmblad] *Förteckning öfver framlidne professoren och riddaren af k.N.o. Vilhelm Fredrik Palmblads efterlemnade boksamling* som kommer att försäljas å kongl. akademiens auktionskammare i Upsala den 16, 20, 23 och 27 april 1853. Uppsala, Wahlström & c., 1853. 8:o. (80) s. Mörkgrått marmorerat pappbd från 1900-talets första hälft med mörkröd titeletikett av skinn. Ryggen aningen nött vid de yttre falsarna. Första och sista bladet bruntonade. En äldre lagning och en fuktfläck på det sista bladet. Med en samtida tillskrift på titelbladet: "herr professor Brunius". Med J. A. Almquists röda stpl. *1000

Almquist 4600. Exemplaret har alltså sänts till arkitekten och professorn i grekiska Carl Georg Brunius (1792–1869) i Lund.

154. PLANTIN, O. *Vindemiola literaria*, in qua Hellas sub arcto, sive merita svecorum in linguam græcam brevissime et modeste exponuntur. Wittemberg, apud S. G. Zimmermannum, 1736. 8:o. (16), 84, (2) s. Fint marmorerat pappbd med svart titeletikett i skinn. Rödständta snitt. Delvis lite snett och snävt bunden. Titelbladet nött, solkigt och ngt svagt vid inre marginalen. Fuktränder på de första och sista bladen. Med Arvid och Rosa Hernmarcks guldpräglade pärmexlibris. *1800

Almquist 181 nämner inte det avslutande bladet med hyllningsverser. Om svenskar som skrivit på grekiska. Bandet är av allt att döma utfört av Hedbergs bokbinderi.

155. PROWE, L. *Mittheilungen aus schwedischen Archiven und Bibliotheken*. Bericht an se. Excellenz den Herrn Minister der Geistlichen, Unterrichts- und Medicinal-Angelegenheiten Herrn von Raumer. Mit 2 lithographirten Blättern. Berlin, Verlag der Deckerschen geheimen Ober-Hofbuchdruckerei, 1853. Stor 4:o. VI, (2), 63, (1) s. & 2 litograferade plr. Blåmarmorerat pappbd från slutet av 1800-talet med handskrivnen titeletikett. Ryggen defekt och med svaga falsar. Fin inlaga. Med Carl Trolle-Bondes exlibris och monogramstpl. Från Trolleholm. *3500

Almquist 2243. Planscherna med handskriftsprov av Copernicus, Melanchton m.fl. Behandlar Copernicus egenhändiga handskrifter och böcker, de då ännu otruckyta delarna av von Chemnitz *Geschichte des K. schwed. in Teutschl. geführten Krieges*, handlingar rörande Preussens, Brandenburgs och stiftet Ermlands historia i Riksarkivet, Uppsala universitetsbibliotek, Kungliga biblioteket, Skoklostersamlingen och Lunds universitetsbibliotek samt biblioteken i Linköping, Strängnäs och Västerås.

156. QUIDING, N. H. *Svenskt allmänt författningsregister* för tiden från år 1522 till och med år 1862, under titlar, som antyda författningarnes föremål, med iakttagande af alfabetisk och kronologisk ordning, samt med återgifvande af de officiella författningsrubrikerna. Sthlm, P. A. Norstedt & söner, 1865. 4:o. (2), 570 s. Samtida gråbrunt hklbd med tryckt titeletikett och stänkta snitt. Ryggen ngt nött upp- och nedtill och pärmkanterna med smärre hack. Titelbladet bruntonat och vitfläckigt. Den för övrigt rena inlagan har en svag fuktrand i nedre hörn från s. 547 till slutet. Ovanligt bra ex. *3500

Almquist 1678. Alfabetiskt ämnesuppställd och under varje ämnesrubrik ordnad kronologiskt. Verket uppftar ämnen från "Adel" till "Östgötha hypoteksförening" och är den viktigaste ingången till det svenska förordningstrycket tillsammans med Höppners kronologiskt uppställda *Förteckning* från 1754. N. H. Quiding är annars mest känd som utopist genom sin *Slutliqvid med Sveriges lag* (1865-76), utgiven under pseudonymen "Nils Nilsson, arbetskarl".

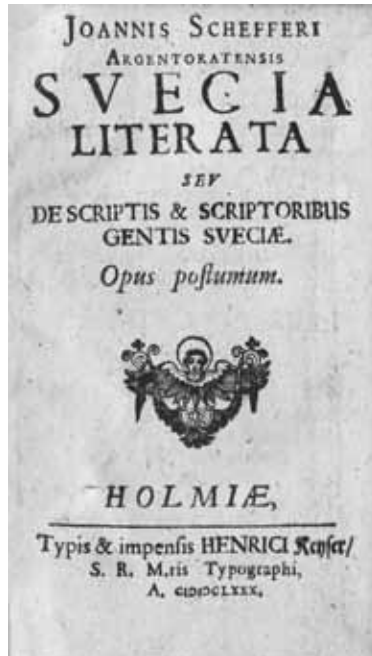
157. (ROSENBLAD, B.) *Några ord om publicitetens uppkomst och öden i Sverige*, i synnerhet emellan 1719 och 1772; jemte en blick på detta tidevarf. Sthlm, F. B. Nestius, 1824. 8:o. 103, (1) s. Häftad i samtida gråpappersomslag. Handskrivnen

titeltext på ryggen, som har en liten skada. Ngt lös i häftningen i början. En mindre fläck i nedre marginalen på s. 28–34. *1250

Setterwall 5467. En svensk censurhistoria.

158. SCHEFFERUS, J. *Svecia literata* seu de scriptis & scriptoribus gentis Sveciæ. Opus postumum. Sthlm, H. Keyser, 1680. 8:o. (16), 346, (22) s. Bra samtida pergamentbd med en mindre brun fläck på främre pärm. Blåstänkta snitt. Inre falsar och insidan av bakre pärm med svaga sprickor. Enstaka svaga fuktränder i marginalerna, t.ex. i översta marginalen på sista bladet, några råkanter och vikta hörn. I samband med tryckningen har s. 218–19 och 222–23 blivit lätt solkiga. Med en oläslig gammal signatur och Sune Lindqvists namnteckning daterad den 26 oktober 1959. Fint ex. *8000

Collijn 830. Almquist 19. Med en tryckt dedikation till Magnus Gabriel De la Gardie från Schefferus änka och ättlingar. Sveriges äldsta egentliga bibliografi. Den är uppställd kronologiskt och förteckningen börjar med de medeltida landskapslagarna. På s. 273–315 förtecknas i Sverige verksamma utlänningars svenska verk, bl.a. författarens egna, och på s. 316–24 finländares tryckta skrifter från Michael Agricola till Johannes Paulinus. Vad gäller personhistoriska tryck och akademiska avhandlingar försvarade utanför Sverige och Finland är bibliografin fortfarande aktuell.

159. SCHRÖDER, J. H. [preses] & ALMQUIST, O. J. A. [respondent]. *Codices manuscripti latini bibliothecæ regie academice Upsaliensis*. A.a. Partem primam. Uppsala, Regiæ academice typographi, (1836). 4:o. (2), 8, (2) s. Häftad, oskuren och ouppskuren. Tryckt på blåtonat papper. Med en reva nederst i ryggen. Bra ex. *900
Almquist 2849. Marklin 80. Allt som utkom. Förtecknar 21 nummer i en påbörjad första avdelning som skulle omfatta "Biblia cum glossis".
160. SCHRÖDER, J. H. [respondent till del I-II och preses för del III-VI] & AURIVILLIUS, P. F. [preses till del I-II]. *Historiola bibliothecæ regii gymnasii Arosiensis*. I-VI. A.a. Uppsala, Stenhammar et Palmblad, (1811) respektive Zeipel et Palmblad, (1815-16). 4:o. (4), 16 + (4), 17-28 + (2), 29-38, (2) + (4), 39-46 + (4), 47-56 + (4), 57-66 s. Tagna ur band och med rödstänkta snitt. Enstaka lagerfläckar. Andra till sjätte delen med handskrivna numreringar på titelbladen och smärre fuktfläckar i övre marginalen. *2500
Almquist 3229. Marklin 22-23 och 1-4. Allt som utkom av verket som avslutas mitt i en mening. Respondenter till del III-VI var C. L. Höjer, A. Nordén, A. E. Rönquist och G. E. Lodin. Behandlar Västerås stifts- och gymnasiebiblioteks historia och den sjätte delen inleder en förteckning över inkunabelsamlingen. De fem första delarna översattes till svenska 1971. J. H. Schröder (1791-1857), som var född i Västerås, blev senare professor och universitetsbibliotekarie i Uppsala.
161. SCHRÖDER, J. H. *Incunabula artis typographicæ in Svecia*. Uppsala, regiae academice typographi, 1842. 4:o. 31, (1 blank, 17) s. Grönt hklbd från slutet av 1800-talet. Det tryckta gröna omslaget medbundet. En genomgående fuktfläck i övre yttre hörnet och mot slutet även en mindre fuktfläck i nedre marginalen. En del förprickningar med rödpenna i yttermarginalen på de sista opaginerade sidorna. Med Alfred Victorins namnteckning, vilken är daterad 1879. *900
Almquist 63. De opaginerade sidorna på slutet rör den promotion till vilken författaren skrev denna avhandling. Sammanlagt förtecknas 22 svenska tryck 1483-1525. Alfred Victorin författade en ansenlig mängd bokkataloger, bland andra *Förteckning öfver P. Hansellis boksamling* (1879), *Robert Bowvallii boksamling* (1886) och *Förteckning öfver framlidne konstvännen amanuensen i Kongl. biblioteket Christofer Eichhorns efterlämnade dyrbara och valda samlingar* (1891). Under en tid arbetade han med biblioteket på Koberg. Victorins referensbibliotek såldes 1895.
162. [Schröder] (EKHOLM, E. U. & BROBERG, C. J.) *Förteckning öfver den af framl. akad. bibliothekarien, professoren och riddaren dr J. H. Schröder efterlemnade boksamling*, som försäljes i Uppsala å kgl. akademiens auktionskammare den 14 februari och följande auktionsdagar 1866. Uppsala, P. Hanselli, 1865. 8:o. (204) s. Elegant marmorerat pappbd med svart titeletikett i skinn och stänkta snitt (Hedberg, osignerat). Det tryckta omslaget medbundet. Ryggen ngt mörknad

och med litet nötningsmärke nederst. Vissa ark ngt bruntonade som vanligt. En liten marginallagning på ett blad och ett blad utbättrat i marginalen. Med Arvid och Rosa Hernmarcks guldpräglade pärmexlibris. Ur Gustaf Bernströms bibliotek och med dennes blyertsanteckning "coll. cat." *3000

Almquist 4617 menar att det ska vara 206 opaginerade sidor, men alla genomgångna exemplar har 204. Detta är titelvarianten med "försäljes i Upsala".

163. [Schubothé] *Fortegnelse over ældre og nyere forlags- og commissions-skrifter samt landkort, norske prospector m.m. hos J. H. Schubothé* hofboghandler paa Børsen no. 9. (Priserne ere i repræsentativer, hvor ikke rede sølv er bemærket.) Köpenhamn, H. F. Popp's boktrykkerie, 1827. 8:o. XL, 132 s. Häftad med samtida ljusgrön ryggremsa. En samtida tillskrift nedtill på titelbladet. *2800

Bibliotheca Danica IV:559–60. Johann Heinrich Schubothé (1761–1828) var bokhandlare och förläggare i Köpenhamn. 1795 köpte han den Mummeske bokhandel på Børsen.

164. [Seidelin] *Fortegnelse over skrifter, som sælges for vedtegnede priser i Kiøbenhavn hos forlæggeren bogtrykker Andreas Seidelin* Store Kannikestræde no. 46. (Köpenhamn, A. Seidelin), 1815. 8:o. 22, (2 blanka) s. Häftad med samtida stänkdekorerad ryggremsa. En liten fläck på titelbladet närmast ryggen och en svag genomgående fuktfläck nedtill i inre marginalen. Sista blanka bladet med några små fläckar. *2250

På slutet finns även några porträtt förtecknade.

165. (SOHM, P.) *Original-bewis om tvenne konungar af Sverige, som sjelfwe lagt hög hand wid boktryckeri-konsten*, samt berättelse om några berömde boktryckare och boktryckerier, jemte något som beträffar kongl. fält-tryckeriet under fälttågen åren 1805–1814, såsom ock berömliga exempel om konstförwandter, hwilka gjort konsten heder. Af P. S. Sthlm, P. Sohm, 1816. 8:o. 80 s. Nött marmorerat pappbd. Det ursprungliga gråpappersomslaget medbundet. Bakre omslaget delvis loss. Inlagan fuktfläckad i övre marginalen från s. 20 till slutet. Någon enstaka reva. Med Arthur Sjögrens och Erik Gjethwoldséns exlibris. Ur Torbjörn Lenskogs samling. *2500

Almquist 5039. I en mindre del av upplagan finns ett porträtt av Benjamin Franklin medbundet som frontespis. Exemplaret har tillhört tre av de främsta samlarna av Sohm-material: Sjögren, Gjethwoldsén och Lenskog.

166. (SOHM, P.) *Original-bewis om tvenne konungar af Sverige, som sjelfwe lagt hög hand wid boktryckeri-konsten*, samt berättelse om några berömde boktryckare och boktryckerier, jemte något som beträffar kongl. fält-tryckeriet under fälttågen åren 1805–1814, såsom ock berömliga exempel om konstförwandter, hwilka gjort konsten heder. Af P. S. Sthlm, P. Sohm, 1816. 8:o. Grav. porträtt,

80 s. Häftad och oskuren i ngt nött och solkigt samtida gråpappersomslag. Ryggen defekt nedtill. Inlagan med enstaka lager- och småfläckar. Porträttet med några fläckar och revor. Titelbladets innermarginal med limfläck. Med ett löst bifogat brev från Manne Hofrén till Anders Billow och ur den senares bibliotek. *5000

Det ovanliga Franklinporträttet graverat av H. A. Grasch i Fredrikshald i Norge för Sohms räkning. Sohm deltog i Karl Johans fälttåg i Norge 1814.

167. [Sohm] *Musæum typographicum Sohmianum*, eller förteckning på de böcker och skrifter om boktryckeri-konsten och dess historia, jemte portraiter af namnkunnige boktryckare och bokhandlare samt medailler i samma ämne, som blifwit samlade och donerade af Peter Sohm. Directeur och kongl. fält-boktryckare. Sthlm, Kongl. Fält-tryckeriet, 1815. 8:o. (8), 83 s. Samtida ljusblått sidenbd där rygg och yttre pärmkanter förlorat sitt siden och underliggande papp tittar fram. Guldpräglade pärmbordurer och helt guldsnitt. En mindre fläck nedtill på främre pärmen. Ur Gustaf Bernströms bibliotek och med hans "coll. cat." i blyerts. *15000

Almquist 981 & 2706. Hesse 1594. Med förord av Peter Sohm och intyg av Dan. G. Nescher och Johan A. Carlbohm. En första upplaga utkom 1812. Samlingen, som donerades till Kungliga biblioteket, innehöll även ett stort antal stilprov, varav många hade tillhört Breitkopf.

168. SOMMELIUS, G. [preses]. *Regiæ academiæ Gustavo-Carolinæ sive Dorpato-Pernaviensis historie*. I-XXIII. A.a. Lund, typis Berlingianis, (1790-96). 4:o. 23 + (2), 25-48 + (2), 49-72 + (2), 73-84 + (4), 85-96 + (4), 97-104 + (4), 105-116 + (4), 117-28 + (4), 129-40 + (4), 141-52 + (4), 153-64 + (2), 165-76 + (2), 177-88 + (2), 189-200 + (4), 201-12 + (4), 213-24 + (2), 225-32 + (4), 233-44 + (2), 245-56 + (2), 257-64 + (2), 265-76 + (4), 277-88 + (4), 289-91, (9) s. Mörkbrunt stänkdekorerat pappbd med benvit titeletikett (Johanna Røjgård). Inlagan genomgående lagerfläckig. Ett par kraftiga sotfläckar på s. 134-35. Pappersförtunning har försakat en reva i nedre hörnet på s. 209 och även en reva med minimala textförluster på s. 267-68. *9500

Marklin 343-365. Setterwall 7510. Almquist 452. Ågren 1326. Om Dorpats (Tartus) universitet under den svenska tiden fram till 1656. Med skriftförteckningar för de behandlade professorerna. Responder var S. G. Sommelius, C. Sommelius, D. Sommelius, E. Bäckström, O. Bolander, J. M. Torell, A. Kihlgrén, J. Engeström, G. Engstrand, J. P. Blomsterberg, D. M. Hummel, C. F. Weltzin, J. J. Sellman, A. Waldenström, J. Alsterlund, J. M. Lindmarck, M. Böckman, C. F. Viereck, S. N. Sellman, C. Öhrn, G. E. Runnberg, G. C. Bexell och P. N. Wieslander.

BENJAMIN FRANKLIN,
Politriktare, Philosoph och Statsman.

*Gravert af H. A. Grösch genom F. Schim.
i Friderichshald.*

169. [Sparwenfeld] (BENZELIUS, E. d.y. & CELSIUS, O. d.ä.) *Catalogus centuriae librorum rarissimorum manuscript. & partim impressorum, arabicorum, persicorum, turcicorum, græcorum, latinorum, &c. qua anno MDCCV bibliothecam publicam academiae Upsalensis auxit & exornavit vir illustris & generosissimus Ioan. Gabr. Sparwenfeldius, s:æ r:æ m:ti a ceremoniis legatorum publicis primarius. Ad animum gratum testificandum seorsim editus sumptibus ejusdem bibliothecæ.* Uppsala, J. H. Werner, 1706. 4:o. (6), 74 s. Häftad, oskuren och ouppskuren i senare lumppapperomslag med handskriven titeltext på ryggen. Sporadiska lagerfläckar. Med ett inklistrat tackkort av Tönnes Kleberg. Bra ex. *3000

Almquist 2838. Warmholtz 9270. Katalog över Sparwenfelds storartade donation till Uppsala universitetsbibliotek. Samlingen hade hopbragts under dennes långa resor, som förde honom, förutom till alla europeiska lärocentra, även till Ryssland och Nordafrika. Till största delen består samlingen av manuskript, många av dem på arabiska och persiska.

170. STEPHENS, G. *Förteckning öfver de förnämsta brittiska och fransyska handskrifterna, uti Kongl. biblioteket i Stockholm.* Sthlm, P. A. Norstedt & söner, 1847. 8:o. XII, 204, (1, 3 blanka) s. Elegant men ngt nött halvmarokängbd med upphöjda bind och övre guldsnitt (Hedberg). Inlagan med några enstaka lagerfläckar. Litet hål i yttre marginalen på de första sidorna. Med Carl Snoilskys exlibris och en duplettanteckning i ena hörnet på detta. *1750

Almquist 2744.

171. STIERNMAN, A. A. VON. *Anonymorum centuria prima ex scriptoribus gentis Suiogothicæ.* Quorum auctores in lucem publicam protraxit. Sthlm, J. L. Hornn, 1724. 8:o. (8), 53, (3) s. + STIERNMAN, A. A. VON. *Centuria secunda anonymorum nec non decas prima pseudonymorum ex scriptoribus gentis Suiogothicæ.* In qua hæresis Friderici Menii de sacrosancta trinitate &c. exhibetur. Sthlm, J. L. Hornn, 1726. 8:o. (8), 151, (1) s. Ngt nött samtida hfrbd med upphöjda bind och svart infärgat titelfält. Röd- och blåstänkta snitt. Första delen med ljus fläck på s. 32–41. Understrykningar med bläck i andra delen på s. 40. Litet hål på s. 143 med en bokstavs textförlust. Enstaka småfläckar. Fuktrand nedtill. Med C. M. Carlanders exlibris. *3000

Almquist 283–84. Vårt äldsta separata anonymlexikon. Första delen med en hyllningstext av Emanuel Swedenborg, vars namn Stiernman även knyter till några av de anonyma skrifterna.

172. STIERNMAN, A. A. VON. *Bibliotheca Suiogothica.* In qua, præmissa de philosophia gothorum eorumque in literas meritis, dissertatione, reges, heroes, magnates atque viri ab antiquissimis retro temporibus, sc. anno mundi MMMCCCLXII eruditionis fama clari atque insignes enumerantur: eorumque scripta edita,

170

171

inedita, deperdita ac affecta accurate luci restituuntur publicæ. Additis auctorum vitis, epitaphiis, inscriptionibus sepulcralibus, epigrammatibus, elogiis & iudiciis eruditorum de illis heic illicque congestis, ut & nummis symbolicis in memoriam eorum cussis. Quibus, suo loco, potiora regni & ecclesiæ acta inseruntur. Collecta & in VII justæ magnitudinis tomas distributa. Sthlm, H. Gercken, 1731. 4:o. (12), 193, 176-77, 196-444, 545-48, 449-876, (20) s. Ngf fläckigt samtida pergamentbd med senare bruna titel- och årtalsetiketter i marokäng samt stänkta snitt. Inre falsar med en del maskangrepp och lite svaga. En gammal anteckning på försättsbladet. Inlagan med sporadiska småfläckar. Titelbladet med en lagnig i nedre hörnet. Gamla anteckningar på s. 78, 349, 404-05 och 761. En rostfläck med bokstavsförlust på s. 144 och en vaxljusfläck i yttermarginalen på s. 543-44. Några av de sista opaginerade sidorna med svaga fuktränder och knappt urskiljbara lagningar i yttermarginalen. Med Jonas Apelblads och J. Berggrens namnteckningar, den senare daterad 1800, Ludvig Manderströms blindstpl i övre högra hörnet på titelbladet, Christian Hammers och Fredrik Vult von Steijerns exlibris. De tre inklistrade gravillustrationerna saknas i detta ex.

*4500

Almquist 86. Warmholtz 9028. Av ett deltitelblad framgår att detta är andra delen, vilket var allt som utkom. Denna del behandlar författare som gjorde sitt första framträdande under perioden 1600-32. För de viktigare personerna ges utöver verkförteckningar även biografier. Med en hyllningsvers av Laurentius Forsselius. Anteckningarna är sannolikt av Jonas Apelblad och består av några kompletteringar till skrifförteckningarna och rättelser till de biografiska uppgifterna. Exemplaret har en fin ägarlängd som inleds med den lärda bibliografen och språkmannen Jonas Apelblad (1718-86). Det är sannolikt Vult von Steijern som låtit, vad som uppenbarligen är Hedbergs bokbinderi, förse bandet med marokängetiketter på ryggen.

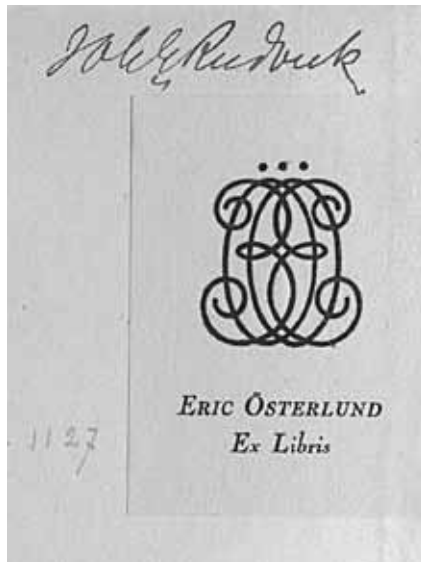
Jonas Apelblae

173. *Strengnäs läse-sällskaps stadgar* antagne å allmän sammankomst den 22 augusti 1829. Strängnäs, C. E. Ekmarck, (1829). 8:o. 14, (2 blanka) s. Häftad i samtida gråpappersomslag. Titeln skriven med blyerts på främre omslaget. Den fina inlagan tryckt på blåtonat papper. *600

Almquist II, s. 320, noten.

174. STRICKER, J. C. *Försök til et swenskt homiletiskt bibliotek*. Första delen. Sthlm, P. Hesselberg, 1767. 8:o. (20), 277, (1) s. Elegant lätt nött halvpergamentbd med sparsamt guldornerad rygg och titeletikett i röd marokäng (Hedberg). Övre stänkt snitt, i övrigt endast putsade snitt. Enstaka lager- och småfläckar samt några diskreta markeringar i bläck och blyerts. Titelbladet med svag fuktrand och några små solkigheter. Liten fläck på s. 12-13, 41 och lite mer störande på s. 191. Obetydlig fuktfläck i övre marginalen på s. 65-82 och 99-116. Trycket svagt i nedre hörnet på s. 149. De sista två bladen lagade i marginalen. Fint ex. med Magnus Ståhls och Johannes Rudbecks namnteckningar samt Eric Österlunds exlibris. Har sedan ägts av Tönnes Kleberg. *5000

Almquist 1127. Allt som utkom. Bladet med s. (11)-(12) är ett utbytesblad. Denna bibliografi över svenska predikningar förtecknar bl.a. en stor mängd likpredikningar. Arbetet är uppdelat i först en alfabetisk förteckning efter författarnamn, sedan en kronologisk över anonyma eller under pseudonym utgivna arbeten och slutligen en förteckning över de på finska, tyska och andra utländska språk författade predikningar av svenskar eller rörande svenska förhållanden samt översättningar till svenska av utländska författares arbeten. Dessutom finns bl.a. register över i predikningar förklarade bibelspråk och till specifika dagar eller händelser skrivna texter samt över de personer vilka likpredikningarna hölls över. Verket avslutas med ett författarregister, ett supplement och en desideratalista. Stricker samlade nämligen själv på predikningar och de han inte ägde önskade han förvärva.

175. *Subskriptionsplan*. [=rubrik]. (Köpenhamn?, 1821). 8:o. (4) s. Obetydlig fläck på sista sidan. *1750

En oifylld subskriptionslista upptar de två sista sidorna. Bokhandlaren Christian H. Nøer daterade den 1 april 1821 denna subskriptionsplan som avsåg att på "h.h.h. biskop Münters tillskyndelse" till danska översätta *Versuch einer Vertheidigung und Erläuterung der Geschichte Jesu und der Apostel allein aus griechischen und römischen Profanskribenten für Freunde der heiligen Geschichte und profanen Litteratur* av J. A. G. Meyer. Den danska översättningen hade dessutom "hr. biskoppen lovet at ville udstyre med nogle tillæg." Arbetet var ett av "Selskabet i Haag til den christelige religions forsvar i aaret 1799 kronet priisskrift" och det utkom år 1800 på holländska och 1805 på tyska. Boken blev dock aldrig utgiven på danska.

176. (SUHM, P. F.) *Suhmiana*. Köpenhamn, Morthorfts enke & Dahlén, 1799. 8:o. (4), VII–XVI, 487 s. Med en grav. vinjett på titelbladet. Ngt nött samtida hfrbd med sparsamt guldornerad rygg, mörkgrön titeletikett och mörkt gröna snitt. Inlagan lagerfläckig på sina håll och med några enstaka obetydliga småfläckar. Med en handskreven dedikation till O. Worm och Frederik Heymans exlibris. *4000

Bibliotheca danica IV:168. Fiske s. 565. Vinjetten är graverad av A. Flint. Deltitelbladet med texten: "Suhmiana. Eftersamling af Peter Friderich Suhms for en del tilforn utrykte smaaskrifter. Utgiven efter hans død, som tillæg til hans i 15 bind samlede skrifter, ved Rasmus Nyerup". Innehåller bl.a. "Fragment af et udkast til en ny regjeringsform 1772", "Udsigt over videnskabernes og de smukke konstners tilstand i Danmark 1771", "Bidrag til den danske mynthistorie", "Foretale til den Hjelmstjernske bogcatalog" och "Bidrag til censurens historie i Danmark". Oluf eller Ole Worm (1757–1830) var dansk skolman och översättare av en rad klassiker till danska. Fredrik Heyman (1849–1900) övertog efter sin far bryggeriet Svanholm, vilket för övrigt antyds i sitt med sädesax, humle och simmande svanar prydda exlibris. Förutom stora samlingar av gravyrer, sigill, autografer och exlibris ägde han en boksamling på närmare 22000 volymer, vilken hade den danska litteraturen genom tiderna i fokus.

177. [Suhm] (NYERUP, R.) *Udsigt over Peter Friderich Suhms levnet og skrifter*. Tilligemed valg af hans lærde brevvexling. Köpenhamn, B. Brünnich, 1798. 8:o. Grav. porträtt, (2), 524 s. & 1 grav. plansch. Ngt nött och fläckigt samtida alrotsmarmorerat skinnbd med rikt guldornerad rygg och ljusbrun titeletikett i glättad papp samt guldpräglade pärlinjer. Ryggen lite naggad överst och ett mindre hål i främre ytterfalsen. Äldre bläcknoteringar på försattsbladet. Bra inlaga med ställvisa svaga fuktfläckar i framförallt övre marginalen. Enstaka obetydliga småfläckar. Med Paul Sørensens exlibris. *4800

Bibliotheca danica III:1501. Särupplaga ur Suhms *Samlede skrifter*. Porträttet graverat av G. I. Lahde. Planschen avbildar en medalj slagen till Suhms minne 1797. Peter Frederik Suhm (1728–98) var dansk historiker och boksamlare. Sitt stora bibliotek skänkte han 1796 till det Kongelige bibliotek. Bland breven avtrycks sådana av bl.a. Stefano Borgia, Silvestre de Sacy, J. G. Herder, Johan Ihre, Sven Lagerbring, Carl von Linné, H. G. Porthan och Pehr Wargentin samt snart sagt alla samtida kulturpersonligheter i Danmark inklusive Norge och på Island.

178. [Säfstaholm] (SPARRE, G. A.) *Förteckning å pergaments-handlingar i Säfstaholms arkiv*. Sthlm, Hörbergiska boktryckeriet, 1855. 8:o. 77, (1, 2 blanka) s. + (SPARRE, G. A.) *Förteckning å pergaments-handlingar i Säfstaholms arkiv*. Accession 1855–1862. Sthlm, P. A. Norstedt & söner, 1864. 8:o. 15, (1) s. Häftade, den för-ra i blått omslag som delvis är loss och har smärre pappersförluster, den senare i brunt omslag, där författaren skrivit titeln i bläck på det främre och den bakre delen saknas. Inlagorna oskurna och ouppskurna. Smärre bläcknumrering nederst på titelsidan till det andra arbetet. Med Gustaf Bondes namnteckningar, på den senare daterad 1890, och diskreta duplettmarkeringar i blyerts. *1500
Almquist 2574–75. Är särtryck ur *Handlingar rörande Skandinavians historia*, del 36, bilagan respektive *Historiska handlingar*, del 4. Sammanlagt listas i de båda förteckningarna 639 nummer. Accessionsförteckningen består av material från Hörningsholm. Gustaf Bonde (1842–1909) ägde bl.a. Säfstaholm och Hörningsholm.

179. THAARUP, C. *Fortegnelse paa danske oversættelser af græske og latinske skribenter*. Köpenhamn, J. T. Schultz, 1836. 8:o. (6), 98 s. Pappbd med rød titeletikett. Bandet obetydligt solkigt. Inlagan genomgående lagerfläckig och med några enstaka äldre marginalnoteringar. En bläckfläck nederst i inre marginalen på s. 30–48. Tönnes Klebergs ex. *1500
Christen Thaarup (1795–1849) är mest känd som översättare av tyska, engelska och svenska romaner till danska.
180. [Tham] *Förteckning öfver framl. öfver-intendenten och riddaren Pehr Tham's till Dagsnäs efterlemnade samling af böcker, taflor, gravurer, handteckningar, m.m.* som kommer att försäljas på Bok-auctions-kammaren i Stockholm, den februarii och följande dagar år 1822. Sthlm, F. B. Nestius, 1821. 8:o. 81 s. Häftad. Någon enstaka lagerfläck. Titelsidan ngt solkigt. Sporadiska förböckningar i marginalerna. *4800
Almquist 4516. Auktionen som påbörjades den 13 februari inbringade enligt uppgift 10943 rdr banco. På s. 70–71 återfinns oljemålningar, s. 71–81 "gravurer, ritningar m.m." och på den sista sidan "diverse", bl.a. mynt, medaljonger, fornynd och "en bild med hieroglypher, funnen uti en i London utvecklad mumie". En annan del av Thams boksamling såldes på auktion i Skara 1822. Den originella godsägaren, fornforskaren och mecenaten Pehr Tham till Dagsnäs (1737–1820) är kanske idag mest känd som fader till den s.k. Västgötaskolan. Han var Thorilds, Sergels och bröderna Martins vän och hans bibliotek var ett av de största enskilda i landet.
181. [Thomander] *Förteckning öfver Joh. Henr. Thomanders boksamling*. Lund, Berlingska boktryckeriet, 1867. 8:o. (4), 142, (1 blank, 1) s. Häftad i samtida blå ryggremsa. Helt loss i häftningen mellan s. 56 och 57. Lagerfläckig i början och på slutet. Med August Quennerstedts namnteckning i blyerts. *500
Almquist 4218. "Boksamlingen förvaras å Tuna och är under de akademiska läs-terminerna tillgänglig hvarje lördag kl. 3–5 e.m. Böcker utlånas på termin, mot qvitto." August Quennerstedt (1837–1926) var professor i zoologi vid Lunds universitet och även en framstående Karl XII-forskare. Han skrev om Thomander i *Lunds stifts julbok* 1912.
182. THURA, A. *Idea historię litterarię danorum*, in duas partes divisa, quarum prior danorum linguam, scholas, gymnasia, academias, collegia academica, honores academicos, professores, studiosos, bibliothecas, bibliothecarios, typographia et bibliopolia breviter recenset; posterior studiorum in Dania per duo fere secula posteriora originem, progressum et fata complectitur una cum indice personarum ac rerum. Hamburg, T. C. Felgineri, 1723. 8:o. (8), 362, (54) s. Titelsidan tryckt i rött och svart och med en grav. titelvinjett. Nött samtida skinnbd med upphöjda bind, rikt guldornerad rygg, röd titeletikett och sprängda snitt. Ryggskinet delvis avskrapat och flagigt och ryggen defekt överst och nederst. Ett smärre maskangrepp på främre pärm. Titelbladet med

en del smärre bläckkludd. Inlagan ngt snävt skuren på sina håll i övre marginalen. Några fläckar på s. 77–78 och marginalanteckningar på s. 78–79. Några äldre lagningar i övre marginalen på s. 227–30 med mindre textförluster på s. 229–30, i övre marginalen på s. 245–46 med minimal textförlust på s. 246 och slutligen ett lagat hål i nedre marginalen på ark Cc2 i den opaginerade delen på slutet. Titelbladet med en blindstpl i övre hörnet med initialerna "AS". Med Gustaf Rudbecks exlibris och namnteckning, den senare daterad 1912. *3500
Bibliotheca danica IV:549. Albert Thura (1700–40) var dansk präst och litteratur- och lärdomshistoriker.

183. THURA, A. *Idea historiae litterariae danorum*, in duas partes divisa, quarum prior danorum linguam, scholas, gymnasia, academias, collegia academica, honores academicos, professores, studiosos, bibliothecas, bibliothecarios, typographia et bibliopolia breviter recenset; posterior studiorum in Dania per duo fere secula posteriora originem, progressum et fata complectitur una cum indice personarum ac rerum. Hamburg, T. C. Felgineri, 1723. 8:o. (8), 362, (54) s. Titelsidan tryckt i rött och svart och med en grav. titelvinjett. + THURA, A. *Conspectus danorum*, qui partim commentariis suis eruditus, partim quoque versionibus danicis, de linguæ romanæ et græcæ scriptoribus hactenus optime et præclarissime meruerunt. Additis ad calcem indicibus necessariis. Köpenhamn, F. C. Mumme, 1740. 8:o. (12), 80, (19) s. + RAUPACH, B. *De præsentis rei sacrae et litterariae*, in Dania statu commentatio academica, publica antehac oratione in illustri Christian-Albertina recitata, repetita nunc editione variis observationibus aucta. Hamburg, C. Liebezeit, 1717. 8:o. 118 s. Trevligt men nött lackat samtida hfrbd med upphöjda bind, rikt guldornerad rygg, ljusbrun titeletikett och brunröda snitt. Bandet i en modern rödbrun klotkassett med guldpräglad titeletext på ryggen. Ryggen och pärmhörnen med renoveringar. Den prydliga titeletiketten möjligen senare och främre pärmens insida klädd med nyare papper samt nytt extra försättsblad. Det gamla försättsbladet med äldre anteckningar. Första arbetet med enstaka lager- och rostfläckar där en har förorsakat en bokstavs-förlust på s. 321. En lite tråkig fläck på s. 75–76 i det sista arbetet. Med Herslebs inramade namnteckning daterad 1771, Bolle W. Luxdorps guldpräglade pärmexlibris och namnteckning daterad 1787, J. A. Wessels och J. A. Böllings namnteckningar, den förra daterad 1789 och den senare 1820, samt Richard Levins exlibris. En svart rund biblioteks- eller ägarstpl från 1700-talet på titelsidan. *9000

Bibliotheca danica IV:549, 552 respektive 550. Bolle Willum Luxdorph (1716–88) började, inspirerad av sin morbror Christen Worm, tidigt i livet att samla böcker och vid hans död innefattade biblioteket runt 15000 volymer och cirka 500 handskrifter. Biblioteket bestod till största delen av humaniora och dansk och utländsk periodisk litteratur. Böcker ur Luxdorps bibliotek känns lättast igen på hans exlibris, ett guld-

pressat elefanthuvud vars snabel kröns av en krona genomskjuten av tre pilar. Det sitter vanligtvis på främre pärmerna men ibland även på ryggen. J. A. Bölling (1792–1862) var biblioteksman och skaffade sig sina solida insikter i biblioteksvärlden under den store Moldenhawer. Året före sin död blev han chef för det Kongelige bibliotek.

184. [Tilas] *Förteckning på framledne landshöfdingens och commendeurens af kongl. maj:ts Nordstjerne-orden, högvälbörne herr baron Daniel Tilas efterlämnade anseelige och vackra boksamling*, bestående af til största delen i franska och nya wälska band inbundne böcker, i åtskilliga språk och wetenskaper, hwaribland en del äro ganska rara, som genom auction komma at försäljas i huset n:o 34 på St. Claræ wästra kyrko-gata, midt emot samma församlings kyrkoherdehus, den mart. och följ. år 1773. [=rubrik]. Sthlm, L. Salvius, 1771. 8:o. 64 s. Bra mörkbrunt stänkdekorerat pappbd med benvit titeletikett (Johanna Røjgård). Titelsidan lätt solkig. Sista bladen lätt bruntonade. Genomgående lite snävt skuren i övre marginalen. *8500

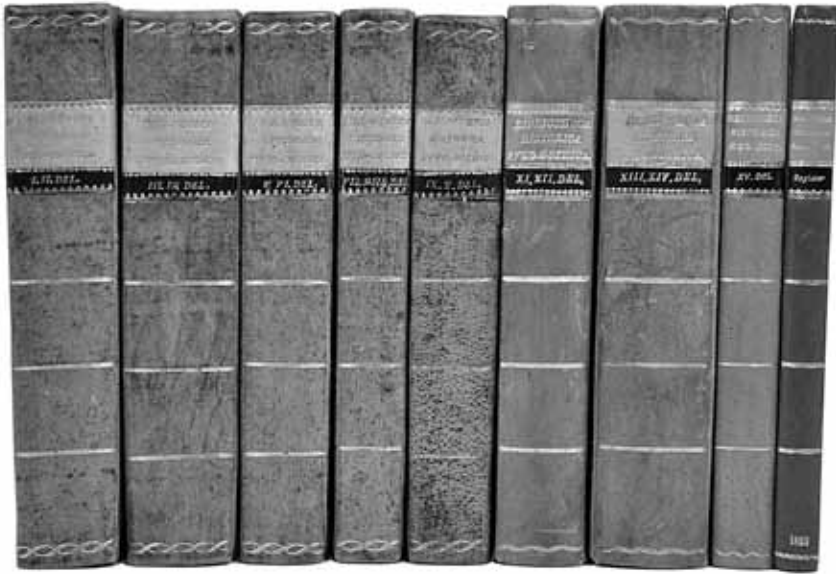
Almquist 4395. Auktionen omfattade 1002 nr. I slutet av katalogen erbjuds flera specialsamlingar under hand, bl.a. Tilas fina samling omfattande 3823 mineraler, två manuskriptsamlingar, personskrifver, akademiska avhandlingar m.m. Daniel Tilas (1712–72) verksamhetsfält spände från geologi till genealogi. Han var bergsråd i Bergskollegiet och gjorde i dess tjänst långa studieresor inom och utom landet. 1768 blev han utsedd till kronprinsens handledare under dennes resa till Bergslagen. Han var en av sin tids främsta bok- och mineralsamlare samt framstående genealogisk expert. Hans ursprungliga samlingar förstördes i Klarabranden 1751.

185. [Troil] *Bibliotheca, quam collegerat olim Uno von Troil*, s. theologiæ doctor, ecclesiæ Sviogothicæ archi-episcopus et academiæ Upsaliensis pro-cancellarius, regii ordinis de Stella polari commendator, hastæ subjiçienda Upsaliæ d. 1 februarii 1806. Uppsala, litteris Edmannianis, 1804. 8:o. (2), 125 s. Häftad i nött och och lite trasigt samtida marmorerat omslag. Titelbladet med revor i nedre marginalen. Genomgående lagerfläckig och med enstaka småfläckar samt en del mindre nagg i marginalerna. Stort, endast renskuret ex. *5000
Almquist 4482. C. C. Gjörwell omnämner i sin *Brefväxling* "Årke:biskop Uno von Troils härliga boksamling som lyste af de skönaste uplagor af classiska auctorer". Per Hierta kallar den en "magnifik saml.!"

186. URSIN, G. F. *Bogtrykkerkunstens opfindelse og udvikling* i 400 aar. En festgave til dens fjerde jubilæum. Köpenhamn, B. Luno's bogtrykkeri, 1840. Liten 8:o. (6), 96 s. Med illustrationer i texten och en kolorerad helsidesbild föreställande Gutenberg på s. (2). Trevligt men ngt nött samtida gult opappbd med tryckt dekor och titeltext på rygg och pärmarna. Stänkta snitt. Inlagan ngt lagerfläckig. Med en äldre namnteckning och en oval gammal svartstpl med initialerna "C. v. D." *900

Helsidesbilden föreställer Gutenbergs staty i Mainz utförd av Thorvaldsen. Skriften utkom med anledning av Gutenbergjubileet 1840.

187. WALLMARK, P. A. *Johan Gutenberg*. Hans uppfinning, dess utbredande och framsteg. Historiskt utkast i anledning af boktryckeri-konstens fjerde jubel-år; uppläst vid den i Frimurar-ordens lokal af Boktryckeri-societeten föranstaltade fest, den 5 juli 1840. Sthlm, P. A. Norstedt & söner, 1840. 4:o. Front, (2), 114 s. Samtida rött hfrbd med rikt guldornerad rygg, guldornerade pärmar och helt guldsnitt. Till pärmpapper har använts det tryckta originalomslaget. Ryggen renoverad och kompletterad med nytt skinn. Med kladdig stpl från Bibliotheca Qvarnforsiana och P. A. Sjögrens exlibris. *630
Almquist 4986. Boken trycktes i flera olika utföranden, detta exemplar är tryckt på bättre papper och med frontespisporträttet av Gutenberg i guld.
188. (WALLMARK, P. A.) *Strödda handlingar*, i synnerhet till publicitetens historia i Sverige under de sistförflutna femtio åren. I–II. Sthlm, Ecksteinska tryckeriet, 1822. 8:o. (4), 142 + (2), 45–204 s. Häftad i samtida klistermarmorert pappomslag med blekt rygg. Fint ex. *1500
Setterwall 5370. Sidorna 1–44 i andra delen blev aldrig utgivna och ett antal sidor fick tryckas om, då utgivaren fruktade att bli lagsökt. Exemplar existerar med ytterligare fyra sidor i slutet av del II, vilka uteslöts ur största delen av upplagan. Intressant källskrift om tryckfrihetens öden under gustavianska eran med handlingar rörande bl.a. Höppener och Thorild. Arbetet innehåller även skildringar av Gustav III:s besök i Ryssland 1777 och 1783 samt Gustav IV Adolfs 1796.
189. WARMHOLTZ, C. G. *Bibliotheca historica Sueo-Gothica*; eller förtekning uppå så väl trykte som handskrifne böcker, tractater och skrifter, hvilka handla om svenska historien, eller därutinnan kunna gifva ljus; med critiska och historiska anmärkningar. I–XV. Sthlm, A. J. Nordström respektive Uppsala, J. F. Edman respektive Zeipel & Palmblad, 1782–1817. 8:o. (54), 316, (16) + XXII, 141, (9) + (2), VIII, 254, (8) + (2), 344, (8) + (2), 288, (8) + (4), 224, (4) + (2), 185, (3) + 222, 225–29, (1) + (4), 249, (1) + (2), 208 + 174, (8) + (4), 183 + (2), 235 + (2), 304 + (2), 291 s. + (ANDERSSON, AKSEL) *Bibliotheca historica Sueo-Gothica af C. G. Warmholtz. Register*. Uppsala, Akademiska boktryckeriet, 1889. 8:o. (6), 126 s. Nio lätt nötta hfrbd med sparsamt guldornerade ryggar, titel- och del-titeletiketter. De fem första banden från 1800-talets början och de övriga efterbundna i mitten av 1900-talet. Trots de olika tillkomstperioderna, ger de hyggligt homogent intryck. Det femte bandet har ett ytligt maskangrepp på främre pärm och det sjätte med några små repor på ryggen. Inlagorna som helhet med sporadiska, rätt obetydliga småfläckar, en del smårevor och pappersförluster i marginalerna och lite brunflammiga på sina håll. Del XIII och XIV tryckt på blåtonat papper och det senare tryckta registret har det främre tryckta omslaget medbundet. Några fuktfläckar i nedre marginalen i del IV på s. 249–50 och i den övre marginalen på s. 319–36. Ett krossat flygfä på s. 8 i del V. En rostfläck på s. 141–42 i del VI och en tråkig bläckplump med text-

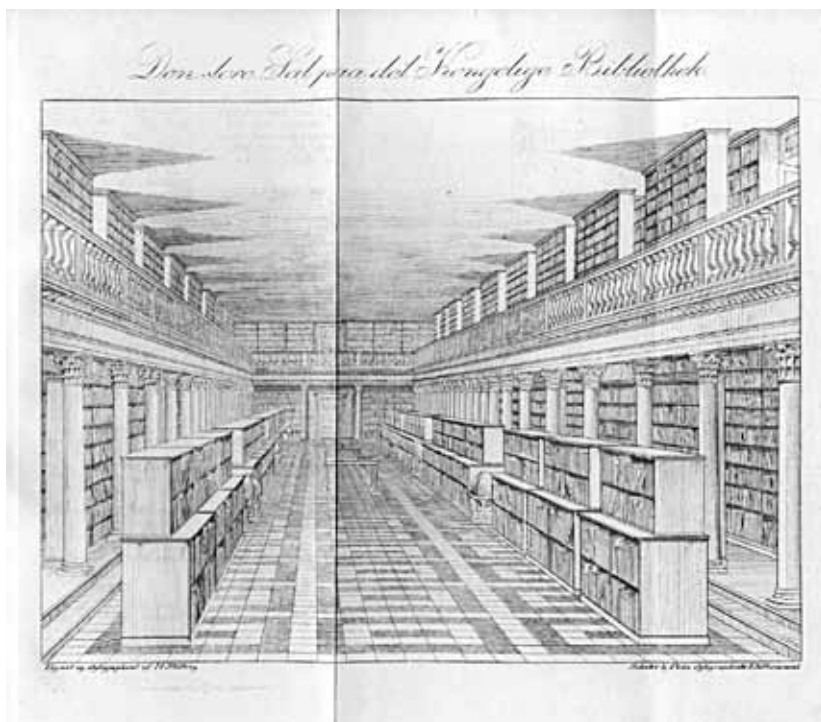
förluster på s. 5–6 samt en ngt mindre bläckfläck på s. 21–22 i del X. Del XII har en lång reva i texten på s. 169. Del XIII har några felskurna nedre hörn, t.ex. på s. 37 och några ouppskurna sidor samt sista sidan kraftigt bruntonad. Med A. von Posts och Hilding Pleijels exlibris. *9500

Almquist 1396 med felaktig kollationering vad gäller volym VIII–IX. Gjørwell 113. Volym I–VII är utgivna av C. C. Gjørwell, resterande av P. F. Aurivillius. De sista delarna bestod av Pehr Tham till Dagsnäs respektive kronprins Karl Johan. Ett roande, personligt och fortfarande mycket användbart standardverk, vilket även omfattar ämnesområden som t.ex. svensk topografi, naturalhistoria, kyrkohistoria, numismatik, bokhistoria, lärdomshistoria och biografi.

190. WERLAUFF, E. C. *Historiske efterretninger om det store Kongelige bibliothek i Kjøbenhavn*. Köpenhamn, paa den Gyldendalske boghandlings forlag, 1825. 8:o. XII, (4), 395, (1 blank, 2) s. Samtida ngt nött hfrbd med gulddornerad rygg, mörkbrunt infärgat titelfält och blågröna stänkta snitt. Ryggen med småfläckar och repor och skinnet vid främre falsen lite mer nött. Inlagan genomgående lätt lager- och småfläckig. En rostfläck i texten på s. 131–32. Med N. B. Krarups namnteckning. *2000

Bibliotheca danica IV:563. Avslutas med en subskribentförteckning som bara upptar 47 namn och 57 exemplar. Erich Christian Werlauff (1781–1871) var överbibliotekarie vid det Kongelige bibliotek i Köpenhamn och dessutom professor i historia vid universitetet. Hans forskningsområden var främst vetenskapernas och lärda mäns, institutioners och minnesmärkenas historia.

191. WERLAUFF, E. C. *Historiske efterretninger om det store Kongelige bibliotek i Kiøbenhavn*. Anden forøgede og fortsatte udgave, med tvende stylographerede tegninger. Köpenhamn, J. D. Qvist, 1844. 8:o. x, 432 s. & 2 utvikbara litograferade plr. Gråsvart mönsterpressat oklbd med guldpräglad rygg och blindpressade pärm speglar. Rödständta snitt. Ryggen aningen blekt och nött upp- och nedtill. Ytterfalsarna har en del småsprickor. Spår av J. H. Schröders bortskrapade exlibris på insidan av främre pärm. Några solfläckar i yttermarginalen på s. 224–25 och i texten på s. 256–57, de senare med små textförluster. Med en förvärvsanteckning av J. H. Schröder, "ex dono auctoris", C. J. Fants namnteckning och bokauktionskammarens exlibris samt dess utgallringsstpl. *2500

Bibliotheca danica IV:563 för första upplagan 1825. Johan Henrik Schröder (1791–1857) var universitetsbibliotekarie och professor i Uppsala samt en framstående boksamlare. Hans böcker såldes på auktion 1866 och där köptes denna volym av Carl Johan Fant (1798–1875) som varit Schröders mångåriga medarbetare på universitetsbiblioteket och blev hans efterträdare som bibliotekschef.

192. WERLAUFF, E. C. *Historiske efterretninger om det store Kongelige bibliothek i Kiøbenhavn*. Anden forøgede og fortsatte udgave, med tvende stylographerede tegninger. Köpenhamn, J. D. Qvist, 1844. 8:o. x, 432 s. & 2 utvikbara litograferade plr. Trevligt samtida hfrbd med rikt guldornerad rygg och stänkta snitt. Skinnet ytligt nött vid falsarna. Bra inlaga med endast några sporadiska småfläckar. Med en handskriven dedikation till J. N. Madvig. Fint ex. ur Gustaf Bernströms bibliotek och med dennes notering "coll. cat." på insidan av främre pärmen. *2800

Johan Nicolai Madvig (1804–66) var dansk klassisk filolog och politiker, professor vid Köpenhamns universitet, universitetsbibliotekarie 1832–48 och kulturminister 1848–51.

193. WESTERGAARD, N. L. *Codices indici et iranici Bibliothecæ universitatis Havniensis enumerati et descripti*. Libellus seorsum expressus e libro qui codices indici bibliothecæ regiæ Havniensis inscribitur. Köpenhamn, ex officina fratrum Berling, 1846. 8:o. v, (1), 52 s. Mörkt brunt samtida klotryggbd med röd titel-etikett på främre pärmen. Inlagan genomgående ngt bruntonad och med några enstaka lagerfläckar. Med P. G. Thorsens namnteckning. *4000

Niels Ludvig Westergaard (1815–78) var lektor i indisk-österländsk filologi och gav ut en mängd litteratur som hjälpmedel till undervisning i sanskrit. Han ägnade sig till stor del åt forskning kring indiska och iranska skrifter, språk och historia. Peder Goth Thorsen (1811–83) var bibliotekarie vid Köpenhamns universitetsbibliotek, runolog och historiker. Enligt en anteckning på insidan av den främre pärmen är detta särtryck utgivet i 25 exemplar på initiativ av Thorsen. Det är gjort ur Westergaards stora katalog *Codices indici Bibliothecæ regiæ Hauniensis. Subjungitur index codicum Indicorum et iranorum Bibliothecæ universitatis Hauniensis* och består alltså av den del av katalogen som förtecknar universitetsbibliotekets bestånd.

194. (WESTIN, J.) *Förteckning på Kungsholms kyrkas archiv*. Sthlm, C. R. Roselli, 1840. 8:o. 88 s. Stort häftat ex. i samtida marmorerat omslag. Femte arket lagerfläckigt. Med Gunnar Hellströms namnteckning. *630

Almquist 2521. Arbetet såldes ej i bokhandeln. Jacob Westin (1810–80) var en av de främsta bok- och handskriftssamlarna i 1800-talets Sverige och donerade sin samling till Uppsala universitetsbibliotek. Han ägde en stor garverirörelse liksom en mängd fastigheter på Kungsholmen. Gunnar Hellström (1887–1980) gav bl.a. ut *Förteckning öfver S:t Jakobs och Johannes kyrkoarkiv* 1917 och *Stockholms stads herdaminne* 1951 samt skrev en mängd uppsatser rörande Stockholms äldre historia.

195. WIESELGREN, P. *Sveriges sköna litteratur*. En öfverblick vid akademiska föreläsningar. I–IV: I–2, V. Lund, C. F. Berling respektive Uppsala, Wahlström & c., 1833–49. 8:o. XXXII, 479, (1) s. & 1 utvikbar tryckt notbilaga + x, 541, (1) s. & 1 dubbelsidig tryckt notbilaga & 1 litograferad runurkund & 1 utvikbar tryckt tabell + x, 531, (3) + (8), 384 + 385–848 + (4), VIII, 668 s. Sex ngt nötta hfrbd med upphöjda bind, guldornerade ryggar, ljusröda titeletiketter och blågröna snitt. Banden gör ett uniformt intryck trots avvikelser i form av olika guldorningering och pärmapper. De två första delarna är på sina håll lager- och småfläckiga och de tre första har även sporadiska marginalnoteringar och understrykningar, de flesta i blyerts. Titelbladet till del II med en gammal lagning. Smärre pappersförluster i hörn och yttermarginaler på s. 369 i del II, s. 271 i del IV:1 och på s. 605–07 i del V. Några tråkiga fläckar på s. 80–90, 108–14 i del III och på s. 49–50 i del V. Smärre fuktfläckar i övre marginalen på s. 407–16 i del IV:2, s. VI–11 och s. 30–35 i del V, det sistnämnda stället kombinerat med viss pappersförlust. Del III har några samtida förvärsanteckningar på insidan av bakre pärmen. Med O. Fr. von Feilitzens namnteckningar daterade Uppsala 1840 i de tre första volymerna och M. von Feilitzens exlibris från Åkerstad i samtliga volymer samt Nils Goboms namnteckning. Fin svit. *2800

Almquist 14. Första delen behandlar "Kyrkans sköna litteratur" och de följande "Statens sköna litteratur". Av del I utkom två senare upplagor. Almquist skriver: "Genom den utsträckning förf. gaf åt sitt ämne, då han däri inrymde en redogörelse för den svenska litteraturen i dess helhet och således ej endast för den del däraf, som företrädesvis benämnes den sköna" kom verket även att "omfatta annorstädes knappast behandlade litteraturgenar".

196. WIKSTRÖM, J. E. *Conspectus litteraturæ botanicæ in Suecia*. Ab antiquissimis temporibus usque ad finem anni 1831, notis bibliographicis et biographiis auctorum adjectis. Sthlm, P. A. Norstedt et filii, 1831. 8:o. (2), VIII, (1, 1 blank), IX-XLIX, (1 blank), 341, (1) s. Prydligt svart halvmarokängbd med upphöjda bind och sparsamt guldornerad rygg (Levins bokbinderi). Gamla grönstänkt snitt. Gamla papper på pärmarnas insidor. Några enstaka för- och understrykningar med rödpenna. Ett tumavtryck i nedre marginalen på s. 50-53 och en råkant i yttermarginalen på s. 71. Med G. H. Bohms namnteckning daterad Uppsala 1839. *2500

Almquist 1840. Krok 17. Wiktröms, enligt Krok, "högst förtjänstfulla" bibliografi omfattar merparten av all botanisk litteratur publicerad i Sverige fram till och med 1831. Författaren valde dock att förbigå de arbeten som uteslutande rörde exotiska växter.

197. WIKSTRÖM, J. E. *Conspectus litteraturæ botanicæ in Suecia*. Ab antiquissimis temporibus usque ad finem anni 1831, notis bibliographicis et biographiis auctorum adjectis. Sthlm, P. A. Norstedt et filii, 1831. 8:o. (2), VIII, (1, 1 blank), IX-XLIX, (1 blank), 341, (1) s. Samtida hfrbd med guldornerad rygg, röd titelrespektive blå deltiteletetikett och röda snitt. Ryggen hårt nött och flammig och de yttre falsarna spruckna. Försättsbladet har spår upptill av en bortskrapad namnteckning. Det ursprungliga gråpappersomslaget medbundet. Enstaka gamla marginalnoteringar och rättelser i blyerts. Björck & Börjessons stpl och blåkritenummer för firmans handbibliotek. Med handskrivna dedikation till "Medicinal-Rath Dr. Schrader." *3500

198. WINTHER, M. *Litteraturæ scientiæ rerum naturalium in Dania, Norvegia & Holsatia* usque ad annum MDCCCXXIX enchiridion in usum physicorum & medicorum scripsit. Köpenhamn, J. C. Elmquist, 1829. 8:o. VIII, (10), 136, 136a-b, 137-233, (15) s. Grått opappbd med tryck på främre pärmen. Ryggen någt nött och falsarna delvis med sprickor. Inlagan bara obetydligt skuren så att råkanten återfinns här och där. Enstaka småfläckar. Med en gammal signatur, "J. E. W-m." *4500

Bibliotheca danica II:157. Bibliotheca Walleriana 19189.

199. [Worm] *Catalogus librorum beati d. Christiani Wormii* episcopi Sællandiaë, qui sub hasta væneunt die lunæ, qvæ est 3 februarrii anni 1738, in ædibus b. defuncti. Köpenhamn, typis Wielandianis, (1738). Liten 8:o. (2), 60 s. Samtida skinnbd med upphöjda bind, rikt guldornerad rygg och marmorerade snitt.

Blindpressade pärmkanter. Pärmsidorna har spegeldekorer med guldpräglade smala pärmbårder och ett fält med ngt ljusare färgton innanför de blindpressade bårderna. Ryggen ytligt sprucken och defekt överst och falsarna ytligt spruckna. Några smärre maskangrepp på bakre pärmen. Den interfolierade inlagan hårt skuren i övre marginalen med en del pagina-, text- och bokstavs-förluster. Småfläckig och bruntonad. Sista bladet med fuktfläckar i yttermarginalen. Svårlästa, delvis raderade, gamla namnteckningar på främre pärmens insida. En svårtydd blå oval stpl på titelsidan och initialerna "B. U. H." som visar att boken en gång tillhört Köpenhamns universitetsbibliotek. *8000

Bibliotheca danica IV:590. Christen Worm (1672–1737) var biskop på Själland och boksamlare. Han hade ärvt sin fars samling och byggt vidare på den själv, men denna samling gick förlorad i Köpenhamns brand 1728. De böcker som försåldes genom föreliggande auktionskatalog var med andra ord hopsamlade under en relativt kort period.

200. ØST, N. C. *Literaturrexicon*. Fortsættelse af literaturrexiconet ved Nyerup og Kraft. No. 1–6. [=omslagstitel]. Köpenhamn, P. T. Brünnich respektive F. de Tengnagel, 1826–27. 8:o. 172 s. + *Interimsblade*. Nr. 1–5. [=rubrik]. (Köpenhamn 1826–27). 8:o. (2) + (6) + (4) + (4) + (4) s. Nära samtida ljusbrunt klistermarmorerat pappbd med sparsamt guldornerad rygg, brun titeletikett och stänkta snitt. Ryggen ngt blekt och nött. De främre gula tryckta häftesomslagen medbundna. Några små maskhål i övre hörnet på s. 81–112 och sporadiskt därefter. En större bläckplump på s. 145–46. Med Classenske biblioteks stpl respektive utgallringsstplr och Bent W. Dahlstrøms exlibris. *3000

Bibliotheca danica IV:549. Allt som utkom, sannolikt trycktes aldrig något titelblad. Häfte 5–6 utgavs tillsammans i ett gemensamt omslag. *Interimsblade*, som i detta ex. är uppdelat, innehåller tillägg, rättelser och subskriptionsförteckningar samt information till subskribenterna. Verket slutar i början av bokstaven c mitt i Heinrich Callisens biografi. Det Classenske bibliotek i Köpenhamn grundlades genom en donation av den privata boksamling om 20000 volymer som tillhört affärsmannen Johan Frederik Classen (1725–92). Donationen innehöll även medel för att hålla biblioteket öppet för allmänheten och till nyförvärv. Classens bror lät uppföra ett hus till biblioteket. 1867 fördelades samlingarna mellan Köpenhamns universitetsbibliotek och Landbohøjskolen. Många dubletter har genom åren avyttrats ur det ursprungliga bokbeståndet.

URVALSREGISTER ÖVER FÖRSTA AVDELNINGENS PROVENIENSER

- Appelgren, Erik 15
 Banér, Anna 6, 28
 Benzelius, Erik d.ä. 13
 Benzelius, Erik d.y. 13, 25
 Bergshammar, se Sack
 Biby, se Celsing
 Bielke, Thure 1
 Bonde, se Ericsson respektive
 Säfstaholm
 Breslauer, Martin 15
 Cederhielm, Germund 39
 Cederhielmska biblioteket 23, 26, 39 (?)
 Celsing, Ulric 11, 12, 22, 34
 Collijn, Isak 15
 Dahlberg, Erik 9
 De la Gardie, Magnus Gabriel 37
 Eckleff, Carl Fredrik von 26
 Ericsson 26, 40
 Filenius, Eric 10
 Firstenheuser, Georg Ludvig 19
 Granhammar 6, 28
 Gyllengrip, Eric 11
 Gyllenstierna, Carl Adolf 29, 38
 Gyllenstierna, Johan Nilsson 30
 Gyllenstierna, Nils 30
 Gyllenstierna, Nils Nilsson d.ä. 20
 Gyllenstierna, Nils Nilsson d.y. 20
 Gyldenstolpe, Carl Adolf 3, 24
 Hammer, Christian 37, 39
 Hamilton, Gustaf 23
 Hamilton, Ja. (?) 23
 Hedensberg, se Hamilton
 Hermelin, Olof 32
 Hierta, Per 19
 Hillethan, Paul 21
 Hultmark, Emil 30
 Karl Filip 20
 Kristina 15
 Lillieblad, Gustaf Peringer 10
 Lindberg, Johan Magnus 35
 Livin/Livijn, Claudius 15
 Lunds universitetsbibliotek 31
 Löw, Bengt 29
 Messenius, Arnold Johan 23
 Olderman, Anders 25
 Olivekrantz, Johan Paulin 33
 Ossbahr, Carl Anton 19
 Oxenstierna, Gabriel 6, 11, 28
 Palm/Palmstedt, se Cederhielm
 Piper, Carl Fredric 11, 12, 33 (?), 34
 Posse, Anna Maria 20
 Roland, Erik von 10
 Rosenberg, Peter Vok Ursini von 15
 Rosenhane, Johan 5, 26
 Roslin, Hans 16
 Rubenius, Andreas 21
 Rydelius, Andreas 21
 Rålamb, se Granhammar
 Rääf, Leonhard Fredrik 16, 24, 25
 Sack, Johan Gabriel 18, 36
 Schefferus, Johannes 31
 Sefström, Anders Gustaf 14
 Snakenborg, Görvål 20
 Sparwenfeld, Johan Gabriel 17
 Spiegel, Haquin 8
 Stagnelius, Magnus 2
 Stenbock, Maria Elisabeth 4, 40
 Stiernhielm, Georg 2, 35
 Stiernman, Anders Anton von (?) 31
 Strokirk, Evert 37
 Säfstaholm 29, 38
 Thelaus, Magnus 35
 Thorn, se Torun
 Toruns jesuitkollegium 5
 Trodian, Johannes Olai 14
 Troilius, Jacob 27
 Twist, Peter 21
 Wadenstierna, Thomas 36
 Wallman, Johan Haqvin 15
 Wennerberg, Gunnar 10
 Vigelius, Erik 12
 Winstrup, Peder 22
 Wirén, Erik 5
 Virgin, Thore 4, 15, 19, 28, 37
 Zethrin, Michael 34
 Ängsöbiblioteket, se Piper

MATS REHNSTRÖM *Rara böcker & handskrifter*

Jakobsgatan 27 b (mitteningången)

Box 16394, SE-103 27 Stockholm, Sweden

Tel. 08-411 92 24, fax 08-411 94 61

e-post: rehnstroem@svaf.se

hemsida: www.matsrehnstroem.se

Plusgiro 336514-5 Bankgiro 5336-6282

Medlem i Svenska Antikvariatföreningen

Member of ILAB

S T O C K H O L M

A N N O 2 0 1 3